Copenhagen Business School 2011
Cand.merc.aud.-studiet

Kandidatafhandling
Skatteret

Generationsskifte

- Undersøgelse af overdragers præferencer og de retslige rammer i forbindelse med et generationsskifte.

Udarbejdet af

Christian Lynge Vesth
CPR-nr.: XXXXXX-XXXX

Mads Harboe Nørring
CPR-nr.: XXXXXX-XXXX

Vejleder:

Henrik Nielsen

Censor:

Afleveret d. 24.03.2011

Anslag: 230.278
Antal normalsider: 102

Indholdsfortegnelse:

1 Executive summary 1

2 Forord 2

3 Indledning 2

4 Problemformulering 4

5 Afgrænsning 5

6 Metode og kildekritik 7

7 Målgruppe 10

8 Forkortelser brugt i opgaven 11

9 Fastlæggelse af overdragers præferencer via spørgeskemaundersøgelse 12

9.1 Design af undersøgelse 12

9.1.1 Indledning 12

9.1.2 Metodiske overvejelser 12

9.1.3 Udvælgelse af respondenter 13

9.1.4 Gennemførelse 14

9.1.5 Udarbejdelse af spørgsmålene 15

9.2 Analyse af spørgeskemaundersøgelsen 16

9.2.1 Indledning 16

9.2.2 Tidsperspektivet 19

9.2.3 Pris – Kapitalbehov 22

9.2.4 Finansiering – Risiko vedrørende vederlag 24

9.2.5 Beskatning og afgifter 27

9.2.6 Succeschancer for selskabet 29

9.2.7 Omkostninger 34

9.2.8 Afsluttende spørgsmål 36

9.2.9 Delkonklusion 39

10 Købesummens berigtigelse 41

10.1 Fuldt vederlag 41

10.1.1 Kontant betaling 41

10.1.2 Udstedelse af gældsbrev 42

10.2 Delvist vederlag – Overdragelse med gaveafgift 43

10.3 Delkonklusion 44

11 Værdiansættelse 45

11.1 Overdragelser mellem interesseforbundne parter, indenfor gaveafgiftskredsen. 47
11.2 Overdragelser mellem interesseforbundne parter, udenfor gaveafgiftskredsen. 52
11.2.1 Cirkulære 2000-5 - Værdiansættelse af fast ejendom 52
11.2.2 Cirkulære 2000-9 - Værdiansættelse af aktier og anparter 53
11.2.3 Cirkulære 2000-10 - værdiansættelse af goodwill 54
11.3 Delkonklusion 59

12 Generationsskiftemodeller 60
12.1 Omstrukturerings modeller 61
12.1.1 Holding dannelse ved skattefri aktieombytning 61
12.1.2 Spaltning 68
12.1.3 Skattefri tilførsel af aktiver 73
12.2 Generationsskiftemodeller 78
12.2.1 Aktiesalg - personligt 78
12.2.2 Aktiesalg – via holdingselskab 83
12.2.3 Overdragelse af aktier med succession 88
12.2.4 Salg af aktivitet 95
12.2.5 A/B modellen 100

13 Analyse af de retslige rammer og overdragers præferencer 110
13.1 Valg af generationsskiftemodel 112
13.2 Valg af omstruktureringsmodel 115
13.3 Delkonklusion 116

14 Forbedringsforslag 117
14.1 Finansiering - Fokus på statsgaranteret lån 117
14.2 Beskatning - Forøgelse af den successionsberettigede personkreds 118
14.3 Beskatning – Ændring af regler ved skattefri aktieombytning og efterfølgende konkurs eller kapitalnedsættelse 119
14.4 Tidsperspektivet – Modificering af holdingkrav 120
14.5 Delkonklusion 121

15 Konklusion 122
16 Perspektivering 124
17 Oversigt over figurer og tabeller: 125
18 Litteratur og kildefortegnelse 127
19 Bilagsoversigt 128

1 Executive summary

This thesis is written for the Master course in Business Economics and Auditing (Cand. Merc. Aud.) at Copenhagen Business School.

The object of this thesis is to study and analysis the opportunities and demands for passing on companies to a new owner. Seen from the current owners point of view.

The thesis consists of a quantitative questionnaire, the aim of this is to find out what owners of enterprise see as important factors and how they rank the different areas of succession.

The next chapter consists of an analysis of the different models and requirements regarding the calculation and elements regarding the value of the enterprise. This chapter deals with both aspects regarding family and 3rd party.
Before undertaking the task of passing on a company to a new owner, the current owners ownership of the company has to be examined. There are several methods to alter the construction of the ownership. The different models will be analyzed and discussed.

Next of is an introduction to the most used models regarding succession. These models will be analyzed and elaborated leading to a ranking within the 6 different areas of succession. The areas are time, price, risk, taxation, success of the company onwards and costs. Each of the areas will based on the analysis receive a grade from 1 to 10, based on how good the model are for the current owner.
An analyses of the demands from the current owner on one side, the models that are available and a discussion off the need for new legislation rounds up the thesis.

The conclusion of this thesis is that the best mix of models to use by the current owner, based on answers from the questioner and the analysis of the succession models are to form a setup where the company that is being sold on is owned though a holding construction. The stocks in the company can after a period of three years, from the taxfree restructuring be sold without tax.

2 Forord

Denne afhandling er skrevet som afslutning på cand.merc.aud ved Copenhagen Business School. Afhandlingen er skrevet efter gældende regler og arbejdet er afsluttet februar 2011.

Med afsæt i udarbejdelse af afsluttende opgave på HD studiet med titlen "Generationsskifte af et hovedaktionærselskab til en nær medarbejder" er vi blevet inspireret til at foretage yderligere undersøgelser. Da området er komplekst, og både lovgivningen og det generelle forretningsklima er i kontinuerlig forandring, er vi blevet inspireret til at tage emnet op igen.

Denne afhandling vil have fokus på en spørgeskemaundersøgelse vedrørende overdragers præferencer samt ny lovgivning. Herigennem vil vi sammenholde vores viden omkring overdragerens præferencer samt gældende lovgivning, og under disse omstændigheder gennemføre et succesfuldt generationsskifte.

3 Indledning

Mange danske virksomheder står overfor en aldrende ejerkreds. Erhvervs- og byggestyrelsen har tidligere anslået at 21.000 familieejede aktie- og anpartsselskaber står over for at skulle generationsskiftes indenfor de næste 10 år[1]. Det er muligt at finde en del udtalelser om hvor stort antallet af forestående generationsskifter er i Danmark, tal der spænder fra ca. 20.000 til ca. 100.000, eller udtalelser som: "ca. hver femte virksomhed står over for et generationsskifte indenfor de nærmeste år"[2].

Ud fra ovenstående tal kan vi, om end de er meget forskellige, udlede at der er tale om et stort antal generationsskifter der skal gennemføres indenfor en overskuelig årrække. Dette sammenholdt med at de potentielle købere udgøres af små generationer, underbygger vigtigheden af fokus på generationsskifte fra virksomhedsejernes side. Samtidig er det relevant for samfundet at generationsskifter skal gennemføres således at den værdi der er opbygget, igennem virksomheders løbende drift, som minimum bibeholdes og gerne forøges.

---

[1] Børsen, "puklen af generationsskifter vokser" d. 4. februar 2010
[2] C. B. Nielsen, virksomhedsmægler, CBN Finance og Consult A/S 2010

Ifølge en undersøgelse foretaget af advokatkæden Advodan har 64% af virksomhedsejerne over 60 år ikke nogen plan for et generationsskifte[3]. Da generationsskifte er en omstændig proces, skal forberedelserne finde sted løbende, og i god tid inden det egentlige generationsskifte. Inden det egentlige generationsskifte vil det ofte være nødvendigt at tage stilling til værdiansættelse, samt foretage omstrukturering af virksomheden i forbindelse med klargøring af virksomheden.

For at kunne finde frem til hvilke værdiansættelsesmetoder, omstruktureringsmodeller samt egentlige generationsskiftemodeller der er medvirkende til at kunne gennemføre et succesfuldt generationsskifte, vil afhandlingen gennem en egen produceret spørgeskemaundersøgelse af virksomhedsejernes præferencer i relation til generationsskifte, sammenstille ønskerne med de mulige værdiansættelses-, omstrukturerings- og generationsskiftemodeller. Her igennem vil vi forsøge at finde frem til netop de værktøjer der skal anvendes til at gennemføre et succesfuldt generationsskifte, set fra overdragerens side.

Generationsskifte reguleres af lovgivning der ofte ændres, indvirkningen af finanskrisen og den heraf afsmittende effekt på samfundet. Virksomheders økonomiske formåen og fremtidsplaner, stiller endvidere nye krav til virksomhederne og lovgivningen. Herunder hvorvidt de hver især er gearet til virkeligheden her og nu. Afhandlingen vil komme med forbedringsforslag til love og regler i dette aktuelle miljø.

[3] Børsen, "puklen af generationsskifter vokser" d. 4. februar 2010

4 Problemformulering

Opgaven har til formål at vurdere;

- *Hvorvidt de retslige rammer til at gennemføre et generationsskifte efter overdragers præferencer er tilstede?*

For at belyse problemstillingen i hovedspørgsmålet gennemgås følgende underspørgsmål:

- Hvilke præferencer har overdrageren i forbindelse med et generationsskifte?
- Hvilke retlige rammer har lovgiver stillet til rådighed?
  - Hvilke værdiansættelsesprincipper findes der?
  - Hvilke muligheder er der for omstrukturering?
  - Hvilke generationsskiftemodeller findes der?
- Hvordan gennemføres et generationsskifte, således at det bedst opfylder overdragerens præferencer?
- Findes der områder hvor de retslige rammer kan forbedres?

Afhandlingen tager udgangspunkt i en spørgeskemaundersøgelse der skal afdække overdragers præferencer. Herefter vil de retslige rammer blives gennemgået på et teoretisk niveau. Ovenstående sammenholdes for at afdække hvorvidt de retslige rammer er tilstrækkelige for at kunne gennemføre et generationsskifte der opfylder overdragers præferencer. Såfremt lovgivningen ikke er tilstrækkelig gives der forbedringsforslag, som kan være med til at lette generationsskifteprocessen.

5 Afgrænsning

Der er to parter involveret i en generationsskifteproces og der skal findes en løsning der er acceptabel for begge parter. Vi har dog på grund af kompleksiteten valgt at afgrænse os fra en nærmere analyse af erhververs præferencer. Det bevirker at de gennemgåede modeller som udgangspunkt er relevante for overdrager, og valget af den endelige model kan være anderledes såfremt der skal tages hensyn til erhverver. Erhverver er som udgangspunkt en person, uden hverken holding eller et eksisterende driftsselskab. På grund af dette har vi afgrænset os fra en gennemgang af omstruktureringsmodellen fusion.

Afhandlingen omhandler mindre hovedaktionærselskaber og vil derfor ikke berøre problemstillinger omkring et generationsskifte af større virksomheder.
I forbindelse med gennemgangen af værdiansættelsescirkulærerne har vi derfor afgrænset os fra en nærmere gennemgang af Værdiansættelsesvejledningen. Dette skyldes at vejledningen ofte er relevant for større virksomheder, og TSS- cirkulærerne fra 2000 forsat er anvendelige på mindre virksomheder.

Omstrukturering- og generationsskiftemodellerne vil blive gennemgået i deres rene form. Afhandlingen vil ikke gennemgå kombinationer af flere omstruktureringsmodeller.
Blandt omstruktureringsmodellerne vil der endvidere alene blive gennemgået de skattefrie varianter af omstruktureringsmodellerne. Vi afgrænser os således fra at berøre problemstillinger omkring skattepligtig omstrukturering.

Der tages i gennemgangen af omstrukturerings- og generationsskiftemodellerne udgangspunkt i af der er en overdrager og en erhverver. Vi afgrænser os således fra problemstillinger der f.eks. kan opstå i forbindelse med flere ejere.

Generationsskifte omfatter som udgangspunkt både stillingtagen til bløde værdier samt økonomiske og skattemæssige problemstillinger.

I denne opgave vil vi i begrænset omfang berøre overdragers bløde værdier herunder præferencer angående køber, involvering i forbindelse med virksomhedens succeschancer mv. Der vil ikke blive inddraget modeller som Boston, SWOT, Pest eller Porters five forces.

Generationsskifte er både relevant for selskaber og personligt ejede virksomheder. Afhandlingen omhandler dog alene generationsskifte af selskaber og vil ikke berøre problemstillinger omkring generationsskifte af personlige virksomheder, kommanditselskaber eller andre virksomhedsformer. Her tænkes blandt andet på problemstillinger i forhold til virksomhedsomdannelse.

Den lovgivning der gøres brug af, er lovgivning vedtaget frem til ultimo 2010. Lovgivning vedtaget efter denne dato er således ikke anvendt i opgaven. Lovforslag vil heller ikke blive anvendt i opgaven.

Afhandling er skrevet til danske virksomhedsejere, og er derfor afgrænset fra at omhandle udenlandsk lovgivning. Afhandlingen er endvidere afgrænset fra at omhandle generationsskifte ved død.

I den nye selskabslov har aktier og anparter endvidere fået fælles betegnelse kapitalandele og aktionærer samt anpartshavere omtales som kapitalejere. Vi vil i afhandlingen hovedsageligt anvende betegnelserne aktier og anparter.

6 Metode og kildekritik

Besvarelsen af de i problemformuleringen fremsatte spørgsmål kræver brug af henholdsvis primær og sekundær data.

De primære data er indhentet gennem en spørgeskemaundersøgelse rettet mod virksomhedsejere. Spørgeskemaundersøgelsen har ligget på hjemmesiden www.surveymonkey.com, og vi har derigennem indsamlet kvantitativ data fra respondenterne i form af besvarelserne. Spørgeskemaerne er som udgangspunkt udsendt på mail til revisionskunder ved to mindre sjællandske revisionsfirmaer. De respondenter der ikke benytter computer, har udfyldt spørgeskemaet i hard copy. Herefter er samtlige besvarelser lagret på spørgeskemaets hjemmeside, hvorfra data er blevet analyseret og bearbejdet[4]. De primære data skal således beskrive og kortlægge hvilke krav og forventninger virksomhedsejere har til et generationsskifte.

De sekundærdata der benyttes omfatter faglitteratur, artikler, tidsskrifter, love og redegørelser, vejledninger mv. Data i form af bøger, artikler med videre stammer hovedsageligt fra biblioteket på Copenhagen Business School (CBS) og den tilhørende artikeldatabase. Redegørelser og love med tilhørende kommentarer er hentet fra tilgængelige databaser eller offentlige hjemmesider. Desuden har vi gjort brug af kursusmateriale i forbindelse med kursus afholdt af RUS. Yderligere detaljer omkring kilder og dataindsamling findes i afhandlingens kildehenvisninger.

Ved brugen af primær og sekundær data har vi forholdt os kritiske, således at der opnås en acceptabel pålidelighed i opgaven. Pålideligheden af selve spørgeskemaundersøgelsen vil blive gennemgået særskilt i afsnit 9.

[4] En nærmere gennemgang af metodeovervejelser vedrørende spørgeskemaundersøgelsen vil blive behandlet i afsnit 9.1.

I nedenstående model er en oversigt over afhandlingens struktur.

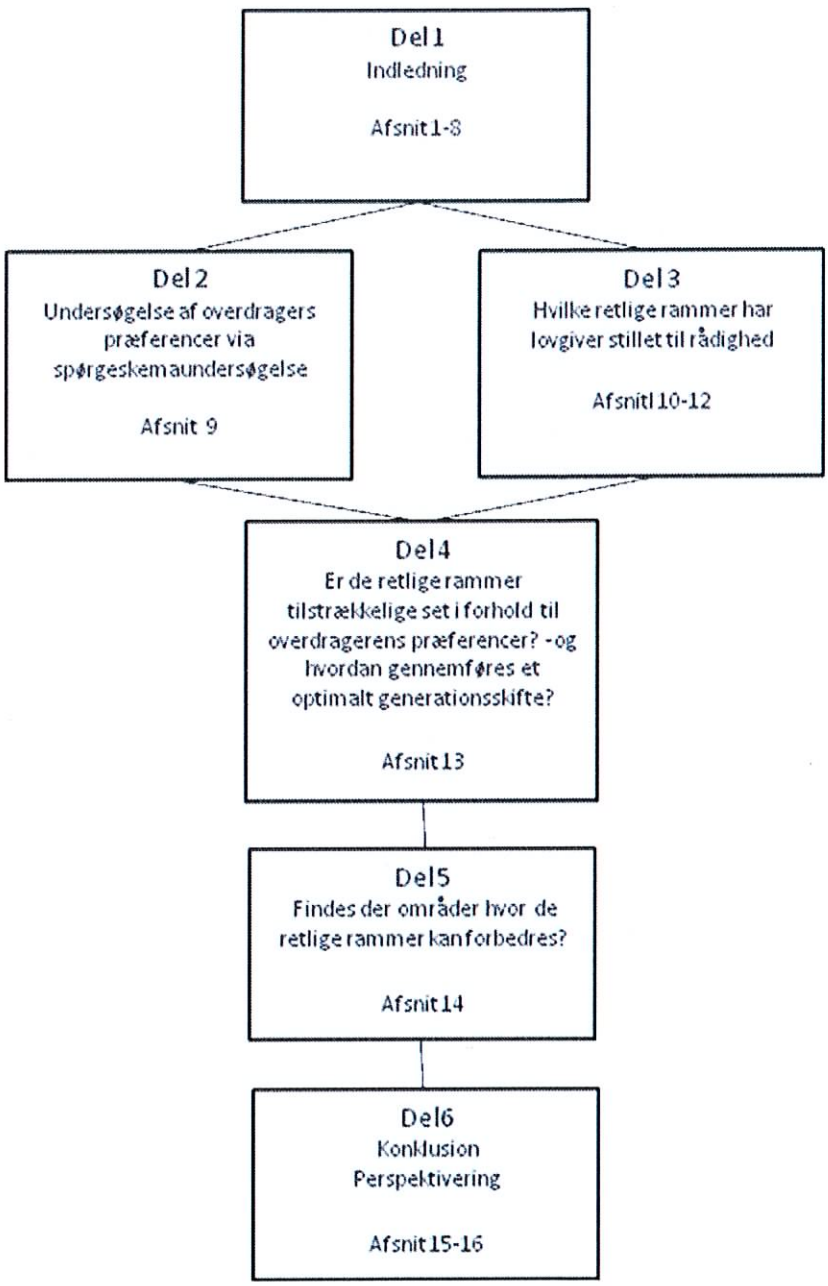

Figur 1 – Opgavens opbygning

Som det ses bygges opgaven op omkring spørgsmålene i problemformuleringen.

Vi har endvidere lagt vægt på, at der skal være en rød tråd gennem hele opgaven. Det centrale i opgaven, den røde tråd vil være de forskellige områder overdrageren kan ligge vægt på i en generationsskifteproces. Vi har som nævnt i forordet tidligere beskæftiget os med

generationsskifte, og har i den forbindelse observeret at overdragers væsentligste præferencer kan inddeles i nedenstående områder:

- Tidsperspektivet
- Pris – kapitalbehov
- Finansiering – risiko vedrørende vederlag
- Beskatning
- Succeschancer for selskabet
- Omkostninger

Ovenstående områder kan følges igennem hele opgaven. Delbetegnelserne refererer til vores figur 1 – opgavens opbygning på forrige side.

I del 2 vil der afslutningsvis blive udarbejdet en tabel hvor hvert enkelt område vil blive vurderet ud fra overdragers præferencer.

I del 3 vil der i hver delkonklusion ligeledes udarbejdes en tabel hvor modellens opfyldelse af de enkelte områder bliver vurderet.

I del 4 sammenstilles tabellerne i en grafisk opstilling, der har til formål at give et overblik over overdragers præferencer samt modellernes muligheder inden for hvert enkelt område.

På baggrund af dette kan de retslige rammer for gennemførelsen af et generationsskifte sammenholdes med overdragerens præferencer. Sammenfatningen i del 4 danner grundlag for de mulige forbedringsforslag i del 5.

I del 6 konkluderes der på afhandlingens problemformulering.

7 Målgruppe

Afhandlingens primære målgruppe er revisorer samt andre rådgivere, som gerne vil orientere sig om mulighederne for at gennemfører et generationsskifte samt overdragers præferencer i forbindelse med et generationsskifte. Derfor er afhandlingen skrevet i et fagligt sprog.

Opgavens sekundære målgruppe er en overdrager der gør sig indledende overvejelser om et kommende generationsskifte. Opgaven kan f.eks. anvendes som forberedelsen til et møde med revisor om det kommende generationsskifte.
Blandt opgavens sekundære målgruppe findes endvidere personer der i øvrigt har interesse for generationsskifteprocessen. Her tænkes på rådgivere, undervisere og studerende m.v.
De retslige instanser er endvidere en sekundær målgruppe. Det kan være svært at påvirke dem direkte, men vi håber vores afhandling kan være med til at belyse problemstillinger i den nuværende generationsskifteproces.

8 Forkortelser brugt i opgaven

Anvendte forkortelser:

AL	=	Afskrivningsloven
AAL	=	Arveafgiftsloven
ABL	=	Aktieavancebeskatningsloven
BAL	=	Boafgiftsloven
DBSL	=	Dødsboskatteloven
EBL	=	Ejendomsavancebeskatningsloven
FUL	=	Fusionsskatteloven
KSL	=	Kildeskatteloven
LL	=	Ligningsloven
LV	=	Ligningsvejledningen
PAL	=	Pensionsafkastbeskatningsloven
PBL	=	Pensionsbeskatningsloven
PSL	=	Personskatteloven
SEL	=	Selskabsskatteloven
SFL	=	Skatteforvaltningsloven
SKL	=	Skattekontrolloven
SL	=	Statsskatteloven
VOL	=	Virksomhedsomdannelsesloven
VURDL	=	Vurderingsloven

9 Fastlæggelse af overdragers præferencer via spørgeskemaundersøgelse

9.1 Design af undersøgelse

9.1.1 Indledning

Formålet med spørgeskemaundersøgelsen er at klarlægge hvilke præferencer overdrager har i forbindelse med et generationsskifte.

Det forudsættes at overdrager vil foretrække at generationsskiftet kan ske over meget kort tid, til den højst mulige pris, til minimale omkostninger, uden beskatning og uden risiko vedrørende betalingen samt at virksomheden har optimale betingelser for succes fremover.

Faktum er dog at visse af ovenstående ønsker kan være meget svære at få opfyldt på samme tid. Det kan f.eks. være vanskeligt at få både den højst mulige pris for virksomheden og på samme tidspunkt give den nye ejer de bedste muligheder for at drive virksomheden videre.
Ligeledes kan minimale omkostninger være svært forenelige med en større omstrukturering af selskabsstrukturen.

Endvidere er området lovreguleret, således at overdrager vil støde på begrænsninger i forbindelse med generationsskiftet.

Undersøgelsen vil derfor forsøge at klarlægge hvad overdrager lægger mest vægt på i forbindelse med et generationsskifte. På hvilke områder kan overdrager acceptere at gå på kompromis, og på hvilke områder foretrækker overdrageren at stå fast.

9.1.2 Metodiske overvejelser

Vi har ikke i vores research fundet en undersøgelse eller andet materiale der belyser problemstillingen omkring overdragers præferencer ved et generationsskifte. For at kunne

besvare problemformuleringens hovedspørgsmål har det derfor været nødvendigt at indsamle og skabe ny primærdata.

Dette er sket i form af en spørgeskemaundersøgelse der ved kvantitativ metode indsamler data. [5] Fordelen ved at gennemføre undersøgelsen som en kvantitativ undersøgelse er at data repræsenteres via tal, som er lettere at analysere på.

Til undersøgelsens spørgeteknik er valgt et spørgeskema, da dette ofte er den nemmeste vej at nå ud til flere respondenter. Endvidere er spørgeskemaet nemt at administrere samt efterbehandle.

Metoden virker dog ikke altid efter hensigten, fordi mange mennesker føler de bliver overdænget med spørgeskemaer. Respondenterne vil derfor i højere grad interessere sig for hvem der står bag undersøgelsen, formålet med undersøgelsen samt hvor lang tid det tager at udfylde skemaet, når de vurderer hvorvidt de vil deltage.[6]

For at modvirke dette har vi ved uddeling samt udsendelse af skemaerne lagt vægt på at vi er studerende der behøver hjælp til vores hovedopgave. Endvidere er spørgeskemaet hurtigt at udfylde fordi der er relativt få spørgsmål og spørgsmålene er designet således at der ikke skal bruges tid på formulering af svar, men blot vælges nogle på forhånd udvalgte svarmuligheder. For at få svarprocenten op har vi endvidere udlovet nogle flasker vin blandt respondenterne.

9.1.3 Udvælgelse af respondenter

For at nå ud til flest mulige respondenter har vi valgt at undersøgelsen endvidere kan udfyldes på papirform. Spørgeskemaerne som udfyldes i papirform indtastes manuelt på nettet således at vi har vores data samlet et sted.

Det eneste krav der stilles til respondenterne er, at de er ejere af en virksomhed. Spørgeskemaet udsendes altså både til ejere af personlige virksomheder samt selskaber.[7] Dette skyldes af vi har

[5] Den skinbarlige virkelighed, Ib Andersen, side 150.
[6] Den skinbarlige virkelighed, Ib Andersen, side 174.
[7] Til trods for at denne afhandling vedrører generationsskifte af selskaber

vurderet at ejerformen ikke vil gøre en væsentlig forskel på de præferencer overdrageren har i forbindelse med generationsskiftet.

Det er endvidere ikke et krav til respondenterne at de står foran et kommende generationsskifte. Spørgsmålene er lavet således at de omhandler grundlæggende overvejelser omkring et generationsskifte. Vi har vurderet at de færreste gør sig konkrete overvejelser, før de står foran et aktuelt generationsskifte og har haft en samtale med deres revisor.

De få krav til respondenterne gør at den potentielle respondentgruppe bliver større. Det kan være en svaghed at man ligeledes får svar for virksomhedsejere som ikke står foran et generationsskifte og derfor ikke har gjort sig nogen overvejelser herom. Det har dog været nødvendigt for at opnå et tilstrækkeligt datagrundlag.

9.1.4 Gennemførelse

Indledningsvist blev et udkast til spørgeskemaet afprøvet på en mindre population, således at de fleste unøjagtigheder samt logik blev afsløret. Umiddelbare fejl og unøjagtigheder er herefter blevet korrigeret.

Selve spørgeskemaundersøgelsen er udført via www.surveymonkey.com, som er en tjeneste til at gennemføre undersøgelser på internettet. Udsendelsen er sket via mail, hvor respondenterne blot skal følge et link til undersøgelsen. Det kræver minimal indsats samt tid fra respondenterne, hvilket skal være med til at øge svarprocenten.

Mailen er udsendt til kunder i to mindre revisionsfirmaer. Nedenfor ses mailen.

"I forbindelse med vores kandidatafhandling omhandlende generationsskifte har vi brug for din hjælp til at udfylde en spørgeskemaundersøgelse.
Det eneste krav er at du er virksomhedsejer, det er ligegyldigt om din virksomheden ejes personligt, i selskabsform eller at du ikke står foran et kommende generationsskifte.
Svarene i undersøgelsen skal alene anvendes i forbindelse med vores studie og du kan vælge at være anonym.

Undersøgelsen tager omkring 5 minutter. Det vil endvidere være en stor hjælp hvis du vil videresende denne mail til andre virksomhedsejere.
Som tak for hjælpen trækker vi lod om 2 flasker vin blandt alle deltagere der indtaster deres e-mail adresse sidst i undersøgelsen.
Klik på nedenstående link så starter spørgeskemaundersøgelsen:

http://www.surveymonkey.com/s/generationsskifte

På forhånd tak for hjælpen og med venlig hilsen
Mads Harboe og Christian Vesth
Cand. Merc. Aud. studerende ved CBS"

Linket til undersøgelsen er endvidere lagt på Amino, som er et velbesøgt mødested for mindre erhvervsdrivende. Herudover er linket blevet udsendt til vores omgangskreds via medierne LinkedIn og Facebook.

Spørgeskemaet er endvidere uddelt i papirform til de kunder der ikke bruger pc.

9.1.5 Udarbejdelse af spørgsmålene

Spørgsmålene i spørgeskemaet er inddelt i 6 områder:

1. Tidsperspektivet
2. Pris – Kapitalbehov
3. Finansiering – Risiko vedrørende vederlag
4. Beskatning og afgifter
5. Succeschance for selskabets overlevelse
6. Omkostninger

Hovedpunkterne er valgt således at de afdækker de mest væsentlige problemstillinger overdrager kan står overfor i generationsskifteprocessen.

Inden for hvert af områderne er spørgeteknikken den samme.
Via det først spørgsmål (1.1, 2.1, 3.1 osv.) forsøger vi at fastlægge hvor afgørende området som udgangspunkt er for overdrager.

Via det andet spørgsmål (1.2, 2.2, 3.2 osv.) forsøger vi at fastlægge hvad det er overdrager foretrækker indenfor området.

Via de efterfølgende spørgsmål (1.3, 1.4, 2.3, 2.4, 3.3, 3.4 osv.) forsøger vi at teste hvorvidt overdrageren er villig til at afvige fra svaret i det andet spørgsmål, såfremt der ændres på parametrene i de andre områder.

Til slut bedes respondenten tage stilling til, hvilke af områderne han ligger mest vægt på i forbindelse med generationsskiftet. Respondenten skal rangliste samtlige områder, således at der bliver foretaget en konkret afvejning af præferencerne inden for hvert enkelt område.

9.2 Analyse af spørgeskemaundersøgelsen

9.2.1 Indledning

Vores analyse tager udgangspunkt i en elektronisk spørgeskemaundersøgelse, der er besvaret af 91 virksomhedsejere. Ud af den samlede stikprøve har 91 startet besvarelsen af spørgeskemaet, heraf har 83 svaret på samtlige spørgsmål.

Det har ikke været muligt at beregne en svarprocent på den samlede undersøgelse, da spørgeskemaet er lagt op på flere forums. Det er således uvist hvor mange der har haft kendskab til undersøgelsen.

Resultaterne af spørgeskemaundersøgelsen[8] er estimater for den samlede population – alle danske virksomhedsejere. Det betyder implicit, at resultaterne fra stikprøven er behæftet med en vis usikkerhed, i forhold til en undersøgelse hvor resultaterne bygger på hele populationen og den "sande værdi" derfor er kendt. Usikkerheden kan udtrykkes vha. såkaldte konfidensintervaller.

[8] Stikprøven

Et 95% konfidensinterval – som er standard i statistiske beregninger – angiver intervallet hvormed man med 95% sandsynlighed kan sige, at den "sande værdi" vil være indeholdt.

Konfidensintervallet er altså det +/- tal, som ofte gives sammen med meningsmålinger eller undersøgelser. Et eksempel kunne være et spørgsmål hvor svarmulighederne er henholdsvis værdierne A og B. Såfremt 47% af respondenterne i stikprøven vælger svarmulighed A og konfidensintervallet beregnes til +/-4, kan man således være 95% sikker på, at havde man stillet spørgsmålet til hele populationen, så havde mellem 43% (47-4) og 51% (47+4) valgt dette svar. Tilføjes der yderligere en svarmulighed C, ændrer det ikke på beregningsmetoden af konfidensintervallet, idet svaret fortsat kan betragtes binomialt – A mod B+C.

Konfidensintervallet for binomiale fordelte estimater beregnes på baggrund af estimatets varians. Variansen af estimatet er givet ved:

$$\text{var}(\hat{\theta}) = \frac{\hat{\theta}(1-\hat{\theta})}{n-1}\left(1-\tfrac{n}{N}\right)$$

Heraf ses det at den største varians fremkommer ved et estimat på 50% ($\hat{\theta} = 0,50$), hvilket medfører det bredeste konfidensinterval. Med andre ord er usikkerheden på estimatet størst når estimatet er 50%.

I nedenstående beregnes først variansen og efterfølgende konfidensintervallet for et estimat på 50% ($\hat{\theta} = 0,50$).

$$\text{var}(\hat{\theta}) = \frac{\hat{\theta}(1-\hat{\theta})}{n-1}\left(1-\tfrac{n}{N}\right) = \frac{0,50\cdot(1-0,50)}{83-1}\left(1-\tfrac{83}{286.699}\right) = 0,003$$

Herefter kan konfidensintervallet beregnes således:

$$\hat{\theta} \pm u_{1-\alpha/2}\cdot\sqrt{\text{var}(\hat{\theta})} = 0,50 \pm 1,96\cdot\sqrt{0,003} = [0,392\ ;\ 0,608]$$

Beregningen er foretaget på baggrund af følgende oplysninger:

- Stikprøvestørrelse (n) er 83, hvilket er de antal respondenter der har gennemført hele undersøgelsen.

- Population (N) vurderes at være 286.699 virksomheder. Tallet er hentet fra den seneste erhvervsstatistik (2008) hos Danmarks statistik og består af enkeltmandsfirmaer (163.466), Interessentskaber (17.421), Aktieselskaber (32.594) samt Anpartsselskaber (73.218).[9]

- Estimatet ($\hat{\theta}$) angiver den procentdel af stikprøven som vælger et bestemt svar. Hvis f.eks. 90% af respondenterne svarede A og 10% svarede B, så er risikoen for fejltagelser lille uanset størrelsen på stikprøven. Estimatet er sat til 50%, hvilket vil sige at det ikke kan konkretiseres hvorvidt respondenterne vil svare A eller B.

- $u_{1-\alpha/2}$ er 97,5%-fraktilen i en standardiseret normalfordeling, således at 95% sandsynlighedsmasse kommer til at ligge omkring estimatet.

Konfidensintervallet er beregnet til 39,2-60,8. Vi kan altså med 95% sikkerhed sige, at den nøjagtige svarandel i populationen er mellem 39% og 61%.

Som tidligere nævnt og vist i beregningseksemplet ovenover opnås det største konfidensinterval for et estimat af svarandelen på 50%. Såfremt svarandelen bevæger sig mod 0 eller 100% vil konfidensintervallet reduceres (gå mod nul).
Når spørgeskemaundersøgelsen resultater betragtes er det således vigtigt at holde usikkerheden for øje.

For at gøre træfsikkerheden på undersøgelsen bedre kunne stikprøvestørrelsen i undersøgelsen havde været øget. Dette ville have mindsket konfidensintervallet.

[9] Det må forventes, at data for 2010 vil vise en lavere population grundet finanskrisen. Men dette vil kun have marginal betydning (forskellen i konfidensintervallet forekommer først på henholdsvis 6. og 4. decimal, afhængig af om andele eller procenter betragtes).

I nedenstående er der vist et beregningseksempel for et 95% konfidensinterval på et konkret spørgsmål i undersøgelsen.

9.2.1.1 Beregningseksempel – konfidensinterval

I spørgsmål 12 i spørgeskemaundersøgelsen har 77 af de i alt 86 responder svaret "Ja" til, at de er villige til at acceptere at pengene fra salget af virksomheden er i et holdingselskab og derved ikke i første omgang kommer privatøkonomien til gode, hvis dette kan reducere skatten. Dvs. at andelen af "Ja"- responder er:

$$\frac{77}{86} = 0,895 = \hat{\theta}$$

Denne andel er et estimat for populationsandelen. For at kunne bestemme konfidensintervallet, skal variansen af estimatet først beregnes:

$$\text{var}(\hat{\theta}) = \frac{\hat{\theta}(1-\hat{\theta})}{n-1}\left(1-\tfrac{n}{N}\right) = \frac{0,895 \cdot (1-0,895)}{86-1}\left(1-\tfrac{86}{286.699}\right) = 0,001$$

Herefter kan konfidensintervallet beregnes således:

$$\hat{\theta} \pm u_{1-\alpha/2} \cdot \sqrt{\text{var}(\hat{\theta})} = 0,895 \pm 1,96 \cdot \sqrt{0,001} = [0,829 \; ; \; 0,961]$$

Heraf kan det sluttes, at populationsandelen med 95% sandsynlighed vil ligge inden for intervallet [0,83; 0,96]. Vi kan altså med 95% sikkerhed sige, at den nøjagtige andel i populationen er mellem 83%-96%.

Den samlede besvarelse af spørgeskemaundersøgelsen kan ses i bilag A.

9.2.2 Tidsperspektivet

Spørgsmål 1. Hvor afgørende er en hurtig overdragelse af din virksomhed for dig i forbindelse med et generationsskifte?

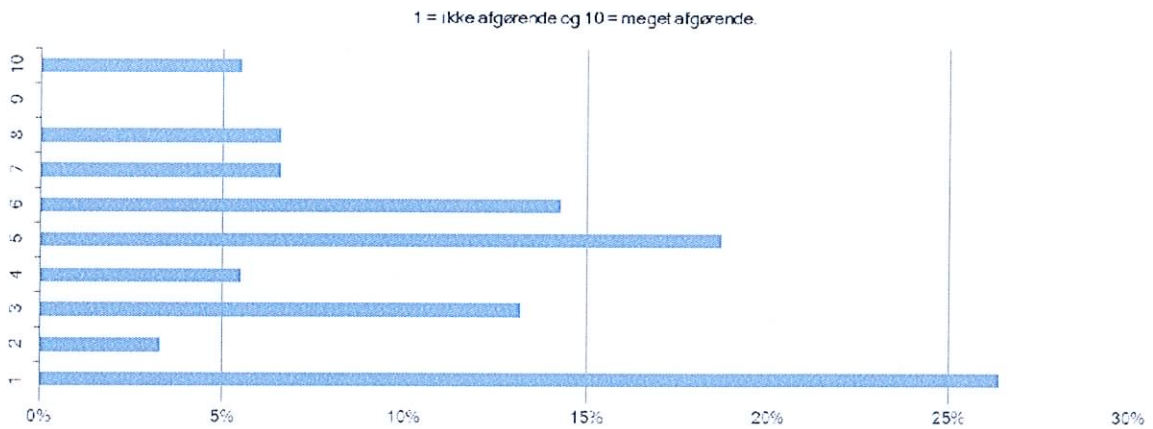

Figur 2 – Grafik til spørgsmål 1 i spørgeskemaundersøgelse

Figur 2 viser hvor afgørende respondenterne mener en hurtig overdragelse af deres virksomhed er i forbindelse med et generationsskifte. Af respondenterne har 26% svaret 1 og dermed tilkendegivet at en hurtig overdragelse ikke er afgørende. Gennemsnittet på svarene er 5 og kan dermed betragtes som neutral. Gennemsnittet bygger over en stor spredning i svarene og det vil først i næste spørgsmål bliver besvaret hvilken tidshorisont respondenterne tillægger "en hurtig overdragelse".

Spørgsmål 2. Hvor lang tid mener du det er acceptabelt et generationsskifte tager? - Fra du beslutter dig for at dit selskab skal generationsskiftes til den endelige overdragelse har fundet sted?

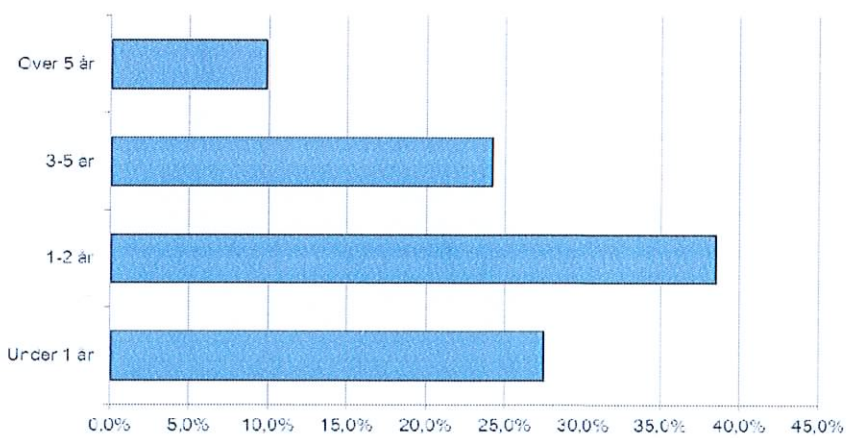

Figur 3 - Grafik til spørgsmål 2 i spørgeskemaundersøgelse

Resultaterne i figur 3 afspejler hvor lang tid generationsskiftet må tage fra der sker beslutning herom til den endelige overdragelse. Hovedparten af respondenterne 39% mener at 1-2 år er acceptabelt. 28% svarer at generationsskiftet skal gennemføres på under 1 år og 24% mener at 3-5 år er acceptabelt. 66% af respondenterne mener at et generationsskifte, skal være gennemført indenfor 2 år fra der træffes beslutning herom. Dette skal ses i lyset af eventuelle skattefrie omstruktureringer, hvorefter kapitalandelene vil være underlagt i holdingkrav i en periode på 3 år for opretholdelse af skattefriheden[10].

Spørgsmål 3. Hvor mange procent skal salgsprisen på din virksomhed øges med hvis du skal acceptere et tidsperspektiv på 3 år mere end dit svar i foregående spørgsmål?

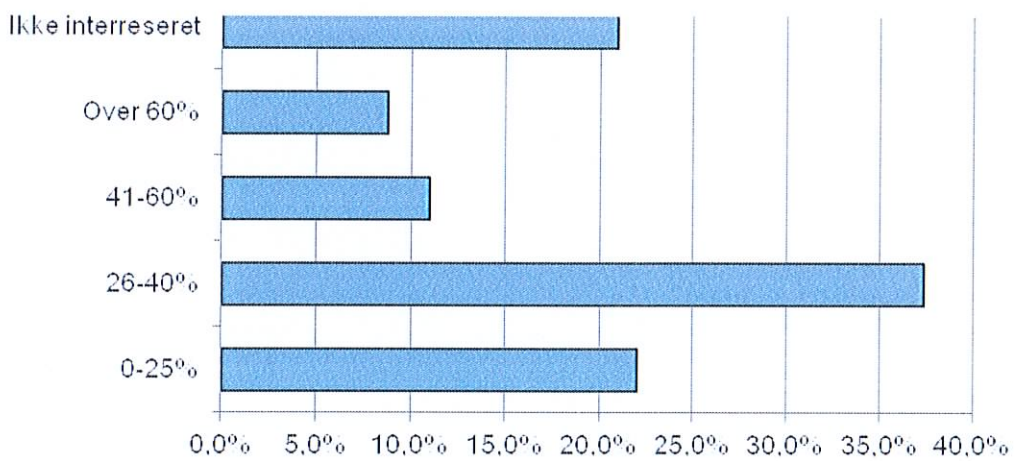

Figur 4 – Grafik til spørgsmål 3 i spørgeskemaundersøgelse

Figur 4 viser respondenternes holdning til et tidsperspektiv på yderligere 3 år, i forhold til svaret i figur 2, forudsat en højere salgspris. Af respondenterne svarer 21% at de ikke kan acceptere et længere tidsperspektiv. Der er således 79% der er villige til at vente 3 år yderligere, givet salgsprisen forøges. Ud af de respondenter der er villige til at vente 3 år mere svarer 47% heraf at udskydelsen er betinget af at salgsprisen stiger med 26-40%. Respondenterne kan således påvirkes og for størstedelen skal stigningen være væsentlig. At hele 79 % er villige til at tilsidesætte deres tidligere svar omkring tidsperspektiv i forhold til salgsprisen, harmonerer med svarene i spørgsmål 1, hvor det blev fastlagt at en stor del af respondenterne ikke betragter tidsperspektivet som afgørende.

[10] Der henvises til afsnit 12.1 omhandlende omstruktureringer

Spørgsmål 4. Vil du være villig til at acceptere at selve generationsskiftet blev udskudt med 2-3 år, såfremt det ville betyde du ville kunne gennemføre generationsskiftet til en lavere skatteprocent?

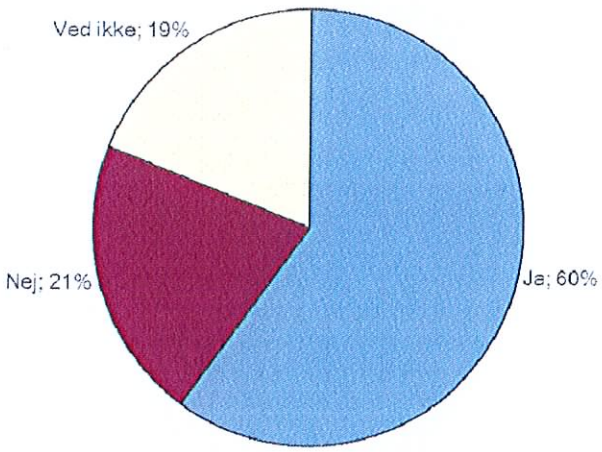

Figur 5 – Grafik til spørgsmål 4 i spørgeskemaundersøgelse

Formålet med dette spørgsmål er at se om respondenterne er villige til en yderligere forlængelse af perioden indtil generationsskiftet er gennemført, såfremt der kan opnås en økonomisk gevinst i form af lavere beskatning. Det ses af svarene at en forlængelse med 3 år er acceptabel for 60% af respondenterne. 21% er ikke interesseret i en forlængelse og 19% har svaret "ved ikke".

Sammenholdt med svarerne i spørgsmål 2, hvor 66% mener at det er acceptabelt at et generationsskifte tager op til 2 år, viser svarene i dette spørgsmål at respondenterne kan acceptere et længere tidsperspektiv såfremt beskatningen udskydes. Der er således også her en sammenhæng til respondenternes svar i spørgsmål 1.

9.2.3 Pris – Kapitalbehov

Spørgsmål 5: Hvor afgørende er salgsprisen på din virksomhed for dig, i forbindelse med et generationsskifte?

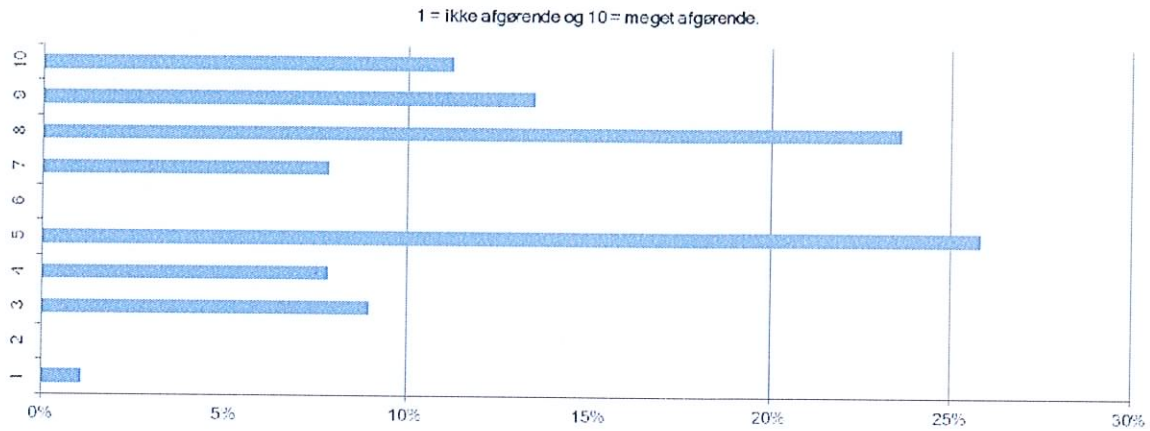

Figur 6 - Grafik til spørgsmål 5 i spørgeskemaundersøgelse

Figuren viser at 26% af respondenterne er neutrale overfor spørgsmålet om hvorvidt salgsprisen er afgørende. Størstedelen af respondenterne, 48 %, har dog svaret henholdsvis 8,9 eller 10. Salgsprisen må derfor betragtes som meget afgørende. Gennemsnittet ligger derfor på 6,6 hvilket kan betragtes som over middel.

Spørgsmål 6: Hvor stort et fald i salgsprisen på din virksomhed kan du acceptere, uden det får betydning for din privatøkonomi samt eventuelt kommende pensionsalder?

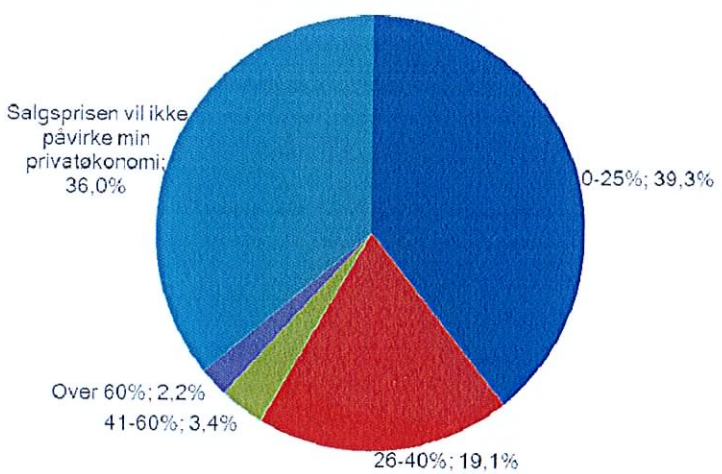

Figur 7 – Grafik til spørgsmål 6 i spørgeskemaundersøgelse

Spørgsmålet skal forsøge at belyse hvorvidt respondenterne ser deres virksomhed som en del af deres pensions opsparing. For 36% af respondenterne vil salgsprisen ikke påvirke deres privatøkonomi. For de respondenter der har svaret at et fald i salgsprisen vil påvirke deres privatøkonomi, kan 39% acceptere et fald på op til 25% af salgsprisen. I alt har 58% svaret at de kan acceptere et fald på op til 40% før det vil have betydning for deres privatøkonomi.

Det kan umiddelbart udledes af ovenstående at 58% af respondenterne anser deres virksomhed for at udgøre en betydelig andel af deres pensionsopsparing.

Spørgsmål 7: Hvor meget skal salgsprisen på din virksomhed stige før du vil acceptere et mere risikobetonet vederlag, som f.eks. et gældsbrev?

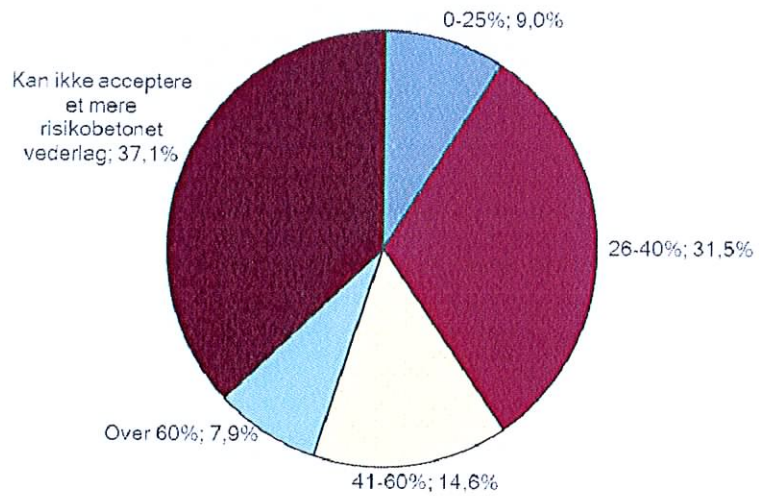

Figur 8 – Grafik til spørgsmål 7 i spørgeskemaundersøgelse

Spørgsmålet kan ses i sammenhæng med spørgsmål 6, hvor 58% af respondenterne anser deres virksomhed for at udgøre en betydelig andel af deres pensionsopsparing. På trods heraf har alene 37% svaret at de ikke kan acceptere et mere risikobetonet vederlag.

50% af de respondenter der godt kan acceptere et mere risikobetonet vederlag, mener at salgsprisen skal stige med mellem 26% og 40%. Der skal altså være tale om væsentlig forhøjelse af salgsprisen, før de accepterer et mere risikobetonet vederlag. Dette har sammenhæng med at 58% af respondenterne anser salgssummen for at udgøre en væsentlig andel af deres pensionsopsparing samt at salgsprisen jf. svarene i spørgsmål 5 er afgørende for en stor del af respondenterne.

Salgsprisen kan altså påvirke respondenternes villighed til at modtage et mere risikobetonet vederlag, dette kræver dog en stor stigning i salgsprisen.

9.2.4 Finansiering – Risiko vedrørende vederlag

Spørgsmål 8: Hvor afgørende er en risikofri vederlagsform for dig i forbindelse med et generationsskifte?

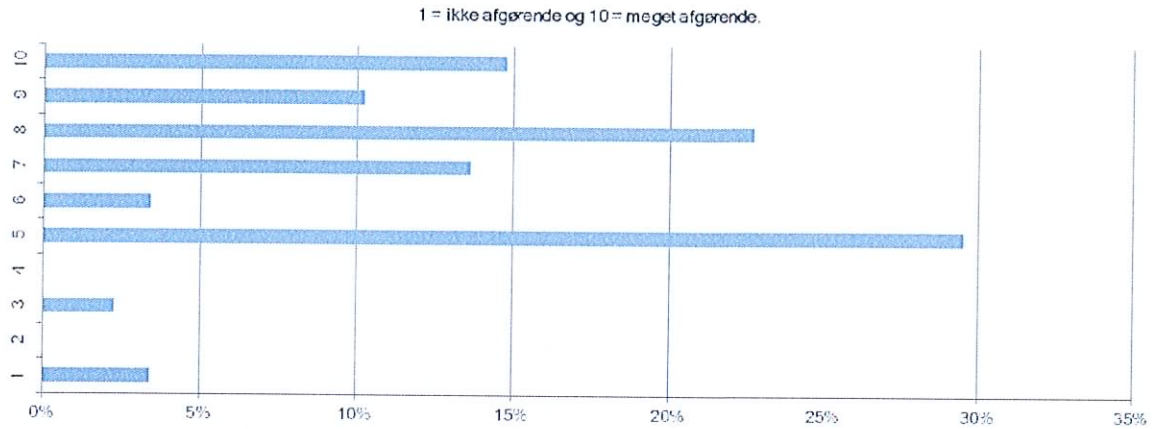

Figur 9 - Grafik til spørgsmål 8 i spørgeskemaundersøgelse

Figur 9 viser at der er en klar overvægt af respondenter der mener at en risikofri vederlagsform er afgørende. Gennemsnittet af respondenterne har svaret 7, hvilket er over middel. 94% af respondenterne har vægtet området som havende en skalaværdi på mellem 5 og 10. Det virker altså umiddelbart som om respondenterne vægter et risikofrit vederlag højt, set i lyset af besvarelserne i spørgsmål 7, hvor 63% svarede at de godt kunne acceptere en højere risiko i forbindelse med vederlaget, såfremt salgsprisen blev forøget. Respondenterne må således se den øgede salgspris som værende risikoen værd.

Spørgsmål 9: Hvordan vil du betegne din økonomiske risikoprofil?

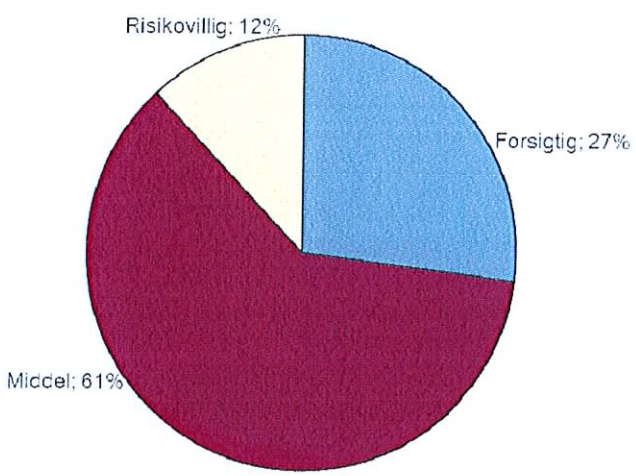

Figur 10 - Grafik til spørgsmål 9 i spørgeskemaundersøgelse

Som det ses af figur 10 mener størstedelen, 61% af respondenterne at deres risikoprofil er middel. 27% har svaret forsigtig, mens 12% mener de er risikovillige. Respondenternes generelle

økonomiske risikoprofil hænger sammen med svarene i spørgsmål 8, hvor en risikofri vederlagsform blev betragtet som afgørende for størstedelen af respondenterne.

Der er således kontinuitet i besvarelserne, idet respondenternes risikoprofil er sammenfaldende med det billede der tegnes ud af svarene på spørgsmål 7 samt 8.

Spørgsmål 10: Hvor meget bedre skal virksomhedens succeschancer være for at du vil acceptere et mere risikovilligt vederlag, som f.eks. et gældsbrev?

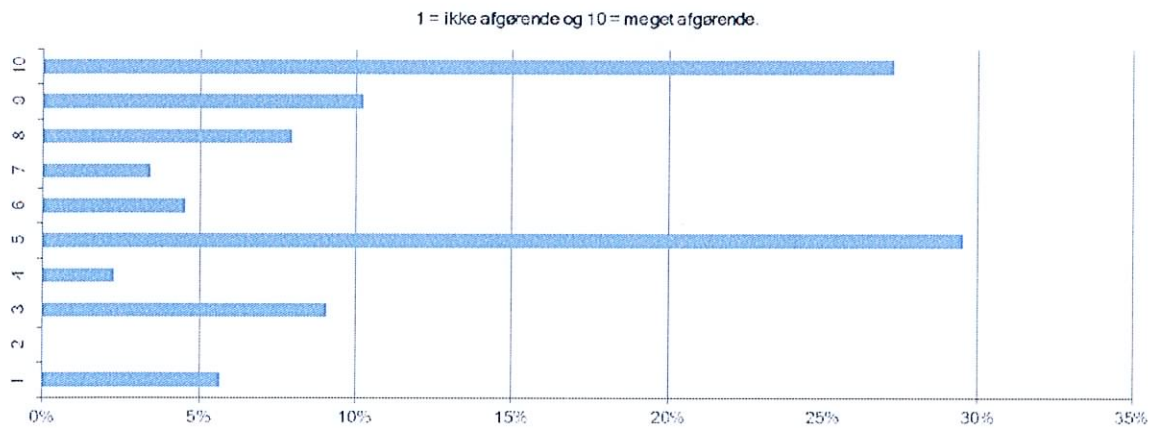

Figur 11 - Grafik til spørgsmål 10 i spørgeskemaundersøgelse

Som det ses af figur 11 mener respondenterne at virksomhedens succeschancer skal blive en del bedre, før de vil acceptere et mere risikobetonet vederlag. Gennemsnittet af besvarelserne ligger på 7,7 og igen er der sammenhæng til de tidligere besvarelser omkring risiko. Her er det fastlagt at respondenterne ikke er meget for at påtage sig en risiko.

9.2.5 Beskatning og afgifter

Spørgsmål 11: Hvor afgørende er det for dig at opnå den lavest mulige beskatning i forbindelse med et generationsskifte?

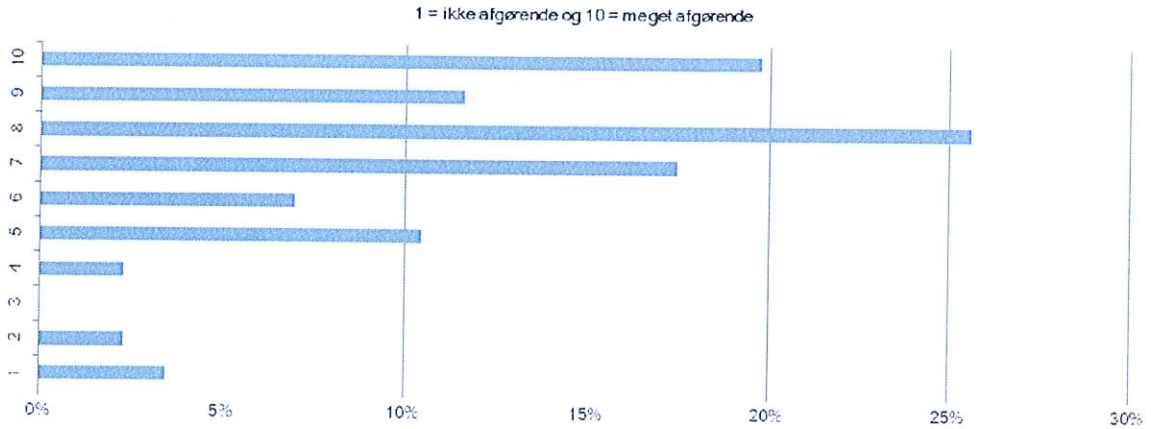

Figur 12- Grafik til spørgsmål 11 i spørgeskemaundersøgelse

Flest respondenter, 26%, har svaret 8 og hele 74% har svaret mellem 7 og 10. Gennemsnittet af respondenternes besvarelse er 7,4 hvilket betyder at en lav beskatning vægtes højt.

Spørgsmål 12: Vil du acceptere at pengene fra salget af din virksomhed er i et holdingselskab og derved ikke i første omgang kommer din privatøkonomi til gode, hvis du på denne måde kan reducere skatten?

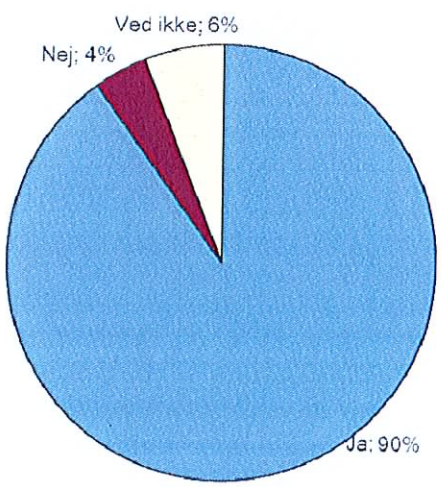

Figur 13- Grafik til spørgsmål 12 i spørgeskemaundersøgelse

Hele 90% af respondenterne har her svaret at de er villige til at pengene fra et salg, til at starte med befinder sig i et holdingselskab, såfremt dette kan reducere skatten.

Dette underbygger besvarelserne i spørgsmål 11, hvor det blev fastlagt at en lav beskatning er afgørende for en stor del af respondenterne. At pengene ikke kommer privatøkonomien til gode med det samme har altså ingen betydning såfremt skatten reduceres. En selskabsstruktur med et holdingselskab synes derfor umiddelbart oplagt.[11]

Spørgsmål 13: Vil du være villig til at acceptere en højere beskatning, såfremt der afregnes kontant?

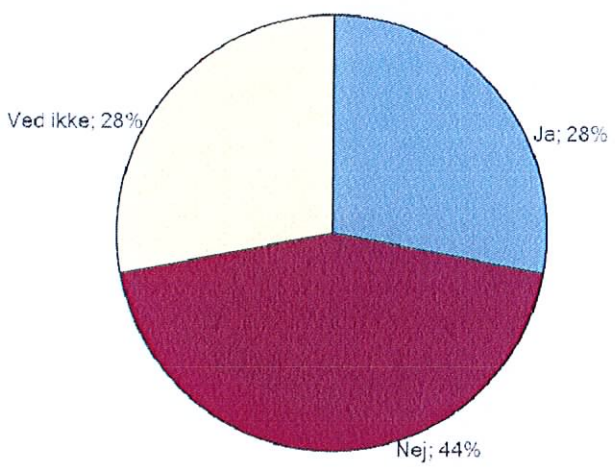

Figur 14- Grafik til spørgsmål 13 i spørgeskemaundersøgelse

Som det ses af figuren er respondenterne meget delte i dette spørgsmål. Dette kan skyldes formuleringen af spørgsmålet. Ordlyden en højere beskatning er ukonkret og svaret vil selvfølgelig afhænge af hvor meget højere beskatningen er. Dette kommer endvidere til udtryk gennem de mange "ved ikke" svar.

Baggrunden for spørgsmålet var at undersøge forholdet mellem en risikofri vederlagsform og beskatning.

28% har henholdsvis svaret ja og ved ikke mens hovedparten, 44% har svaret at de ikke vil acceptere en højere beskatning til gengæld for et kontant vederlag. Dette tyder på at lav beskatning vægtes højere end en risikofri vederlagsform.

[11] Mere herom i afsnit 12.1.1

9.2.6 Succeschancer for selskabet

Spørgsmål 14. Hvor afgørende er det for dig at din virksomhed har optimale chancer for at forsætte driften under den nye ejer?

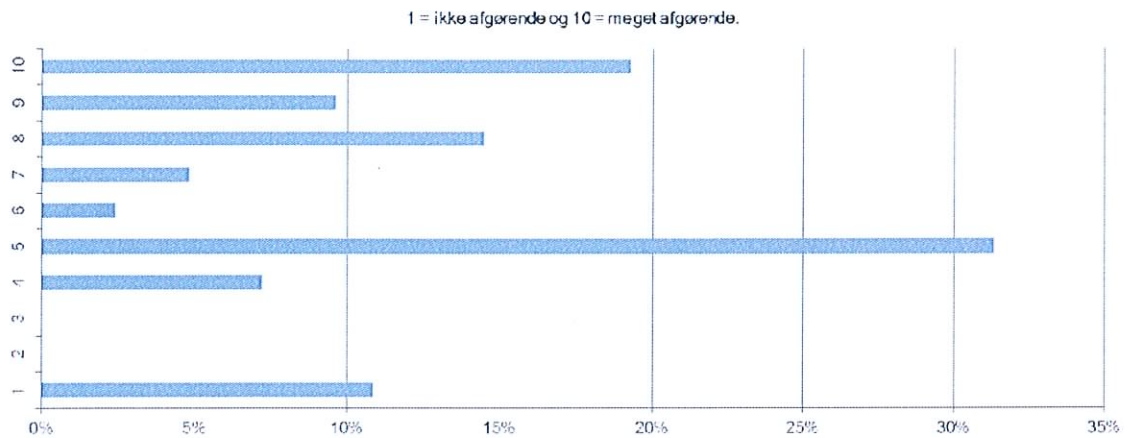

Figur 15- Grafik til spørgsmål 14 i spørgeskemaundersøgelse

Som det ses af ovenstående figur er der stor spredning på svarende i dette spørgsmål. 11% af respondenterne mener at selskabets fortsatte succeschancer slet ikke er afgørende, mens 19% derimod mener at det er meget afgørende. Størstedelen at respondenterne 31% er dog neutrale og gennemsnittet på 6,4 kan kategoriseres som et niveau over middel.

Spørgsmål 15. Hvor afgørende er det for dig, at du har den bestemmende indflydelse i dit selskab helt frem til den endelige overdragelse?

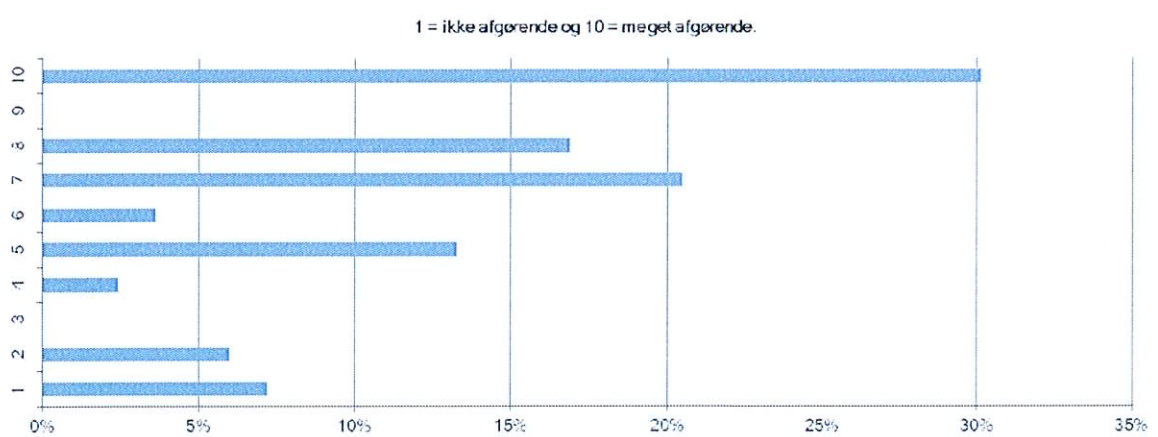

Figur 16- Grafik til spørgsmål 15 i spørgeskemaundersøgelse

Spørgsmålet er stillet for at belyse hvorvidt overdrager er indstillet på at anvende en generationsskiftemodel, hvor overdrager ikke vil have den bestemmende indflydelse helt frem til den endelige overdragelse. Problemstillingen kunne f.eks. blive aktuel, som led i løbende

overdragelse, hvor overdrager på et tidspunkt i forløbet mister den bestemmende indflydelse såfremt kapitalandelene ikke er tillagt en anden stemmerettighed.

Som det fremgår af figur 16 mener hele 30% af respondenterne at det er meget afgørende af have den bestemmende indflydelse helt frem til den endelige overdragelse. Hvis man ser på gennemsnittet af svarende ligger det på 7, hvilket kan kategoriseres som over middel.

Det kan konkluderes, at det for en stor del af respondenterne er meget afgørende at have den bestemmende indflydelse i selskabet helt indtil den endelige overdragelse. Vi vurderer at forklaringen kan findes i et nært forhold mellem overdrager og virksomheden. Det kan være svært for ejeren at gå på kompromis eller slippe grebet om sit livsværk.

Spørgsmål 16. Hvilken af følgende personer mener du der har størst sandsynlighed for at drive din virksomhed succesfuldt videre?

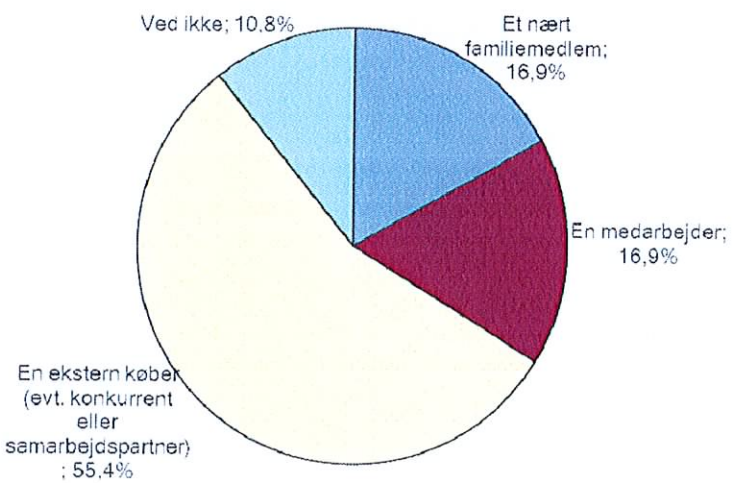

Figur 17- Grafik til spørgsmål 16 i spørgeskemaundersøgelse

Spørgsmålet skal ses i sammenhæng med spørgsmål 17. Først bliver respondenten bedt om at tage stilling til, hvem der har størst sandsynlighed for at drive selskabet succesfuldt videre og derefter hvem det mest sandsynligt at respondenten kommer til at overdrage sin virksomhed til.

Som det ses af figur 17 mener 55% at en ekstern køber vil kunne drive virksomheden succesfuldt videre. Dette kan måske forklares med at den eksterne køber som f.eks. en konkurrent eller samarbejdspartner har den fornødne kendskab til branchen. Der kunne ligeledes argumenteres for

at en nær medarbejder har branche erfaring, men det er muligt at overvejelserne omkring et stort kapitalbehov og finansiering har påvirket respondentens svar.

Det er endvidere værd at bemærke at hele 89% af respondenterne har taget stilling til spørgsmålet. Det er vores vurdering at spørgsmålet om hvem der er den rette til at føre virksomheden videre, ofte vil være svært for overdrageren at tage stilling til. Hvorvidt alle 89% af respondenterne vil fastholde deres svar når generationsskiftet skal føres ud i livet skal dog være usagt.

Spørgsmål 17. Hvilken af følgende personer mener du det er mest sandsynligt du kommer til at gennemføre et generationsskifte til?

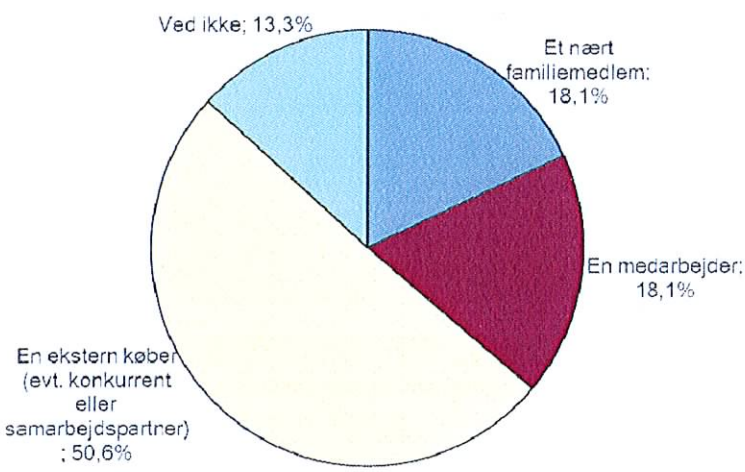

Figur 18- Grafik til spørgsmål 17 i spørgeskemaundersøgelse

Der er sammenhæng mellem svarene i spørgsmål 16 og 17. 51% af respondenterne mener at det er mest sandsynligt at de kommer til at gennemføre et generationsskifte til en ekstern køber. Den procentmæssige fordeling mellem et nært familiemedlem og en nær medarbejder er igen ligeligt fordelt med 18% til hver.

Det kan således konkluderes at der er en sammenhæng mellem hvem der bedst kan drive virksomheden succesfuldt videre og det endelige valg af erhverver. For omkring halvdelen af respondenterne er dette i begge tilfælde en ekstern køber.

Det vurderes at det nære bånd mellem overdrager og virksomheden ikke er så afgørende når valget af erhverver skal fastlægges. At en ekstern køber ofte vil kunne tilbyde en god pris, samt har kapital til en risikofri vederlæggelse synes at have en afgørende betydning for svarene.

Spørgsmål 18. Hvor mange procent skal salgsprisen på din virksomhed øges med, hvis du skal acceptere at skifte til en eksternt køber?

Spørgsmålet blev stillet med udgangspunkt i at respondenterne overvejende ville have valgt svarmulighederne; nært familiemedlem eller medarbejder i spørgsmål 17. Spørgsmålet skulle således belyse hvor meget salgsprisen vægtes set i forhold til de personlige bånd der kan være til et familiemedlem eller en medarbejder.
Dette belyses ved at lave en krydstabulering og alene se på de respondenter der har svaret henholdsvis et familiemedlem eller en medarbejder i spørgsmål 17.

Der er i alt 30 respondenter der har svaret en medarbejder eller et nært familiemedlem i spørgsmål 17. Af de 30 respondenter har 15 svaret en medarbejder, mens 15 har svaret et nært familiemedlem.

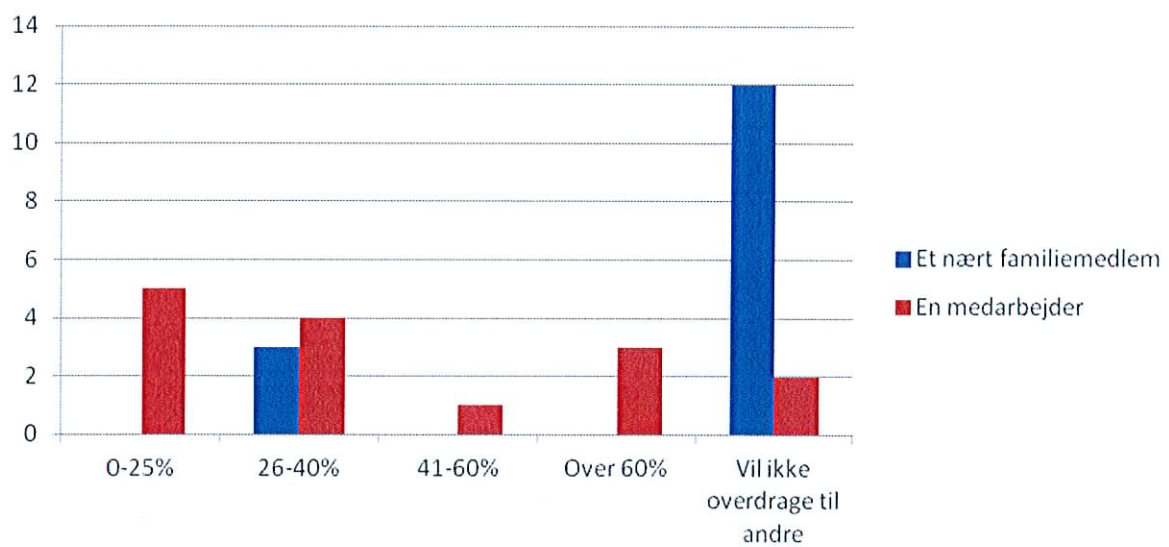

Figur 19- Grafik til spørgsmål 18 i spørgeskemaundersøgelse

Af figur 19 fremgår fordelingen af de 30 respondenters svar på spørgsmålet om hvor mange procent salgsprisen skal øges med, såfremt de skal acceptere at skifte til en eksternt køber.

Respondenterne der har svaret en medarbejder, fremgår af den røde søjle og fordeler sig relativt jævnt over de 5 svarmuligheder, dog med en vægt mod de 2 første muligheder, altså mellem 0-40%. Respondenterne der har svaret et nært familiemedlem, fremgår af den blå søjle og her danner der sig en tydelig tendens. Hele 12 respondenter, altså hele 80% kunne ikke finde på at overdrage til andre end et nært familiemedlem.

For de respondenter der har i tankerne at generationsskifte til et nært familiemedlem, kan salgsprisen altså ikke påvirke deres valg af erhverver. For respondenterne der har i tankerne at generationsskifte til en medarbejder, skal salgsprisen øges med mellem 0-40% før at 60% af respondenterne vil acceptere at skifte til en ekstern køber. De respondenter der har i tankerne at gennemføre et generationsskifte indenfor familien påvirkes altså ikke af en højere salgspris, mens de respondenter der overvejer at skifte til en medarbejder er lettere at påvirke via salgsprisen.

Spørgsmål 19. Efter salget af virksomheden, vil du da være indstillet på at være tilknyttet virksomheden, 2 år yderligere, såfremt virksomhedens chancer for at overleve ville blive større? Du vil i den forbindelse få en løn der var rimelig set i forhold til din arbejdsindsats.

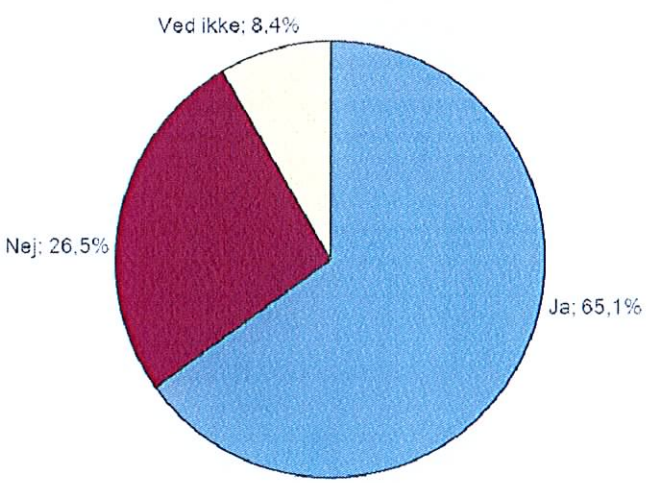

Figur 20- Grafik til spørgsmål 19 i spørgeskemaundersøgelse

Baggrunden for dette spørgsmål er at et velgennemført generationsskifte i nogle tilfælde vil være betinget af, at erfaringer viderebringes fra overdrager til erhverver. Dette kan gøres enten via fælles ejerskab eller ved at overdrager tilknyttes virksomheden i f.eks. 2 år yderligere og på denne måde kan fungere som mentor samt løbende introducerer erhverver for forretningsprocesser, kunder m.m.

Af ovenstående figur 20 ses det at hele 65% af respondenterne er indstillet på at være tilknyttet 2 år yderligere til virksomheden. Det vurderes at baggrunden for dette kan være at respondenterne på nuværende tidspunkt er fuldt erhvervsaktive og derfor ligger tanker om en løbende udtrækning fra erhvervslivet nærtliggende.

I spørgsmål 15 fremgik det at en stor del af respondenterne havde svært ved at slippe den bestemmende indflydelse frem til overdragelsen, men af dette spørgsmål fremgår det at de er villige til at hjælpe efter overdragelsen har fundet sted.

9.2.7 Omkostninger

Spørgsmål 20. Hvor afgørende er lave omkostninger til advokat og revisor for dig i forbindelse med et generationsskifte?

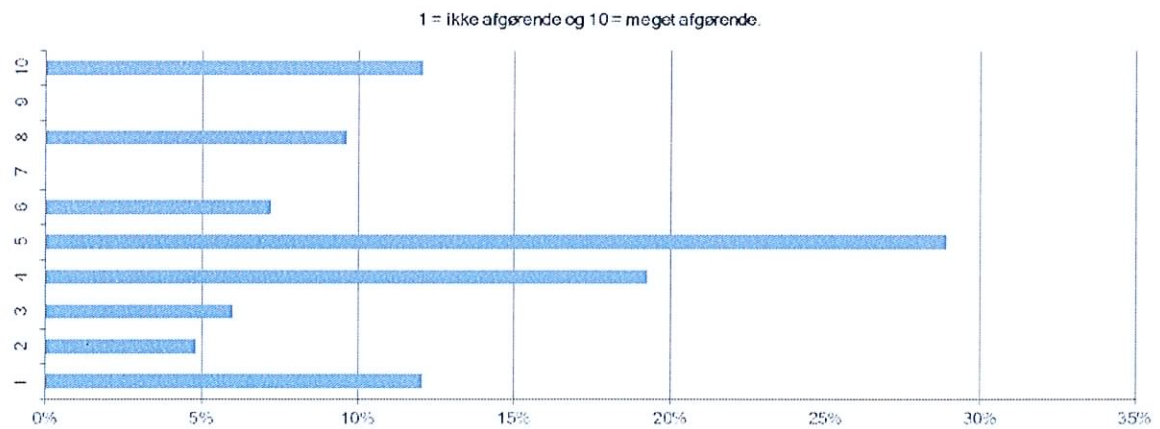

Figur 21- Grafik til spørgsmål 20 i spørgeskemaundersøgelse

Som det ses af figur 21 er spredningen relativ stor. 12% af respondenterne mener at omkostningerne ikke er afgørende, mens ligeledes 12% mener det er meget afgørende. 29% af respondenterne har dog svaret 5 og gennemsnittet ender endvidere på 5, hvilket må betragtes som middel.

Spørgsmål 21. Hvad mener du, er acceptabelt at betale for en gennemførelse af et generationsskifte? - her tænkes på samlede omkostninger til advokat, revisor og andre rådgivere under hele forløbet.

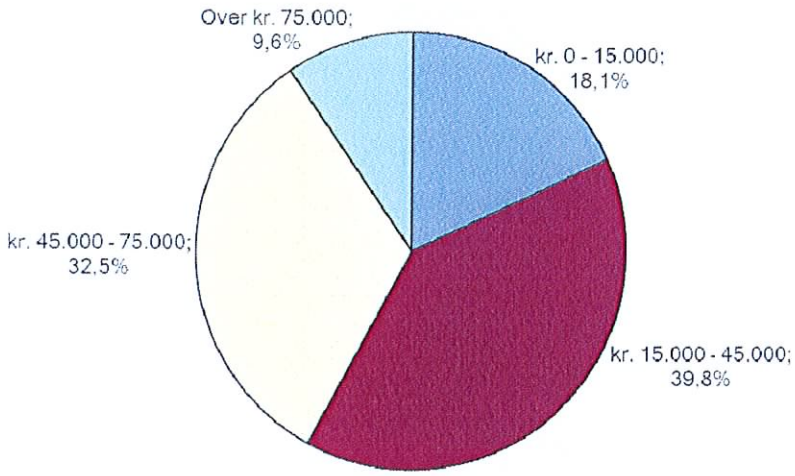

Figur 22- Grafik til spørgsmål 21 i spørgeskemaundersøgelse

Baggrunden for dette spørgsmål er at finde ud af hvorvidt overdrageren er villig til at betale for den rådgivning samt de omstruktureringer et veludført generationsskifte ofte vil kræve. Svarmulighederne er delt ind i 4 kategorier, hvor de to midterste valgmuligheder[12] er det vi vurderer at et generationsskifte, inkl. rådgivning fra revisor og advokat samt omstruktureringer og en evt. etablering af holdingselskab, vil koste. Det er selvfølgelig afhængig af størrelse på det enkelte selskab samt øvrige individuelle forhold.
Langt størstedelen af respondenter 72% har også valgt enten svarmuligheden kr. 15.000-45.000 40% eller svarmuligheden kr. 45.000-75.000 32%. En stor del af respondenterne har således efter vores vurdering, realistiske forventninger til prisen på et generationsskifte. Dette afhænger selvfølgelig af virksomhedens størrelse.

Spørgsmål 22. Efter salget af virksomheden, vil du da være villig til at afholde en årlig udgift til revisor og have ansvaret for at aflægge årsrapport, hvis det betyder at du kan opnå en reducering af beskatningen af afståelsessummen?

Den klare fordel ved at eje kapitalandele igennem et holdingselskab er at salget af kapitalandelene i langt de fleste tilfælde vil være skattefrit. Dog skal ulemperne så som det fortsatte ansvar for at aflægge årsrapport samt de øgede omkostninger også belyses. Dette har vi forsøgt at gøre via dette spørgsmål.

[12] Mellem kr. 15.000-75.000

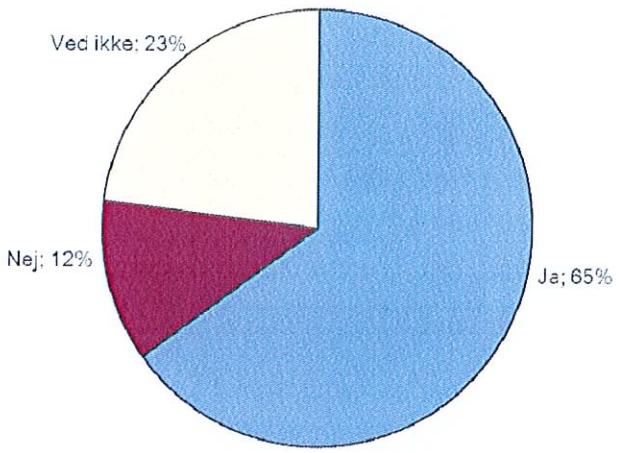

Figur 23- Grafik til spørgsmål 22 i spørgeskemaundersøgelse

Som det ses er hele 65% af respondenterne villige til at have ansvaret for at aflægge årsrapport samt afholde en årlig udgift til revisor såfremt skatten kan reduceres. Det vurderes at dette tal ville have været højere såfremt vi havde skrevet at salget ville være skattefrit. Dette er dog ikke gjort da respondenten i så fald ville have fokus på skattefriheden og dermed ikke ansvaret samt omkostningerne til revisor. At have ansvaret for at aflægge årsrapport samt de årlige udgifter afskrækker dog ikke respondenterne og en selskabsstruktur med et holdingselskab kan således etableres uden de store komplikationer.

23% af respondenterne har valgt at svare "ved ikke". Dette kan skyldes den uklare formulering af spørgsmålet. Ordlyden "en reducering" er ukonkret og svaret vil selvfølgelig afhænge af hvor stor denne reducering er.

9.2.8 Afsluttende spørgsmål

Spørgsmål 23. Hvordan vil du vurdere områdernes betydning i forbindelse med dit generationsskifte? Ranglist punkterne i prioriteret rækkefølge hvor 1 = det vigtigste område og 6 = mindst vigtigt.

I de foregående spørgsmål har respondenten først vurderet betydningen af det enkelte område og er efterfølgende blevet spurgt hvad der kan ændre deres præferencer. Baggrunden for dette

spørgsmål er at få respondenten til at prioritere hvert enkelt område, således at denne bliver nødt til at foretage en konkret vurdering af vigtigheden af hvert område, set i forhold til hinanden.

En 1. prioritering er givet værdien 6, en 2. prioritering værdien 5 osv., således at en 6. og sidste prioritering er givet værdien 1. I nedenstående figur se gennemsnittet af værdierne fra spørgsmål 23.

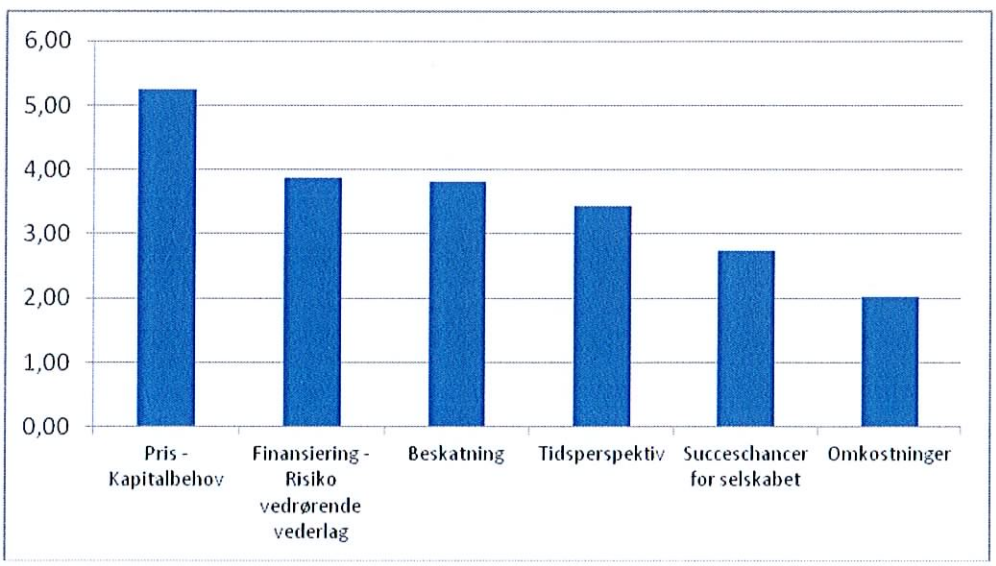

Figur 24- Grafik til spørgsmål 23 i spørgeskemaundersøgelse

Som det ses af figur 24 vægter respondenterne området pris - kapitalbehov som det vigtigste område. Området har et gennemsnit på 5,2 på skalaen 1-6 og skiller sig således klart ud set i forhold til de andre områder. Dernæst kommer områderne finansiering – risiko vedrørende vederlag med en gennemsnitværdi på 3,9 samt beskatning med et gennemsnit på 3,8. Tidsperspektivet har en gennemsnitsværdi på 3,3. I bunden findes områderne succeschancer for selskabet samt omkostninger med en gennemsnitsværdi på henholdsvis 2,8 og 2,0.

Svarene i spørgsmål 23 kan sammenlignes med de svar der er givet i de indledende spørgsmål for hvert enkelt område, hvor respondenten har angivet på en skala fra 1-10 hvor afgørende området

er i forbindelse med et genrationsskifte. I nedenstående figur vises gennemsnitsværdierne fra spørgsmål 23 sammenholdt med gennemsnittet fra de indledende spørgsmål[13] i hver gruppe.

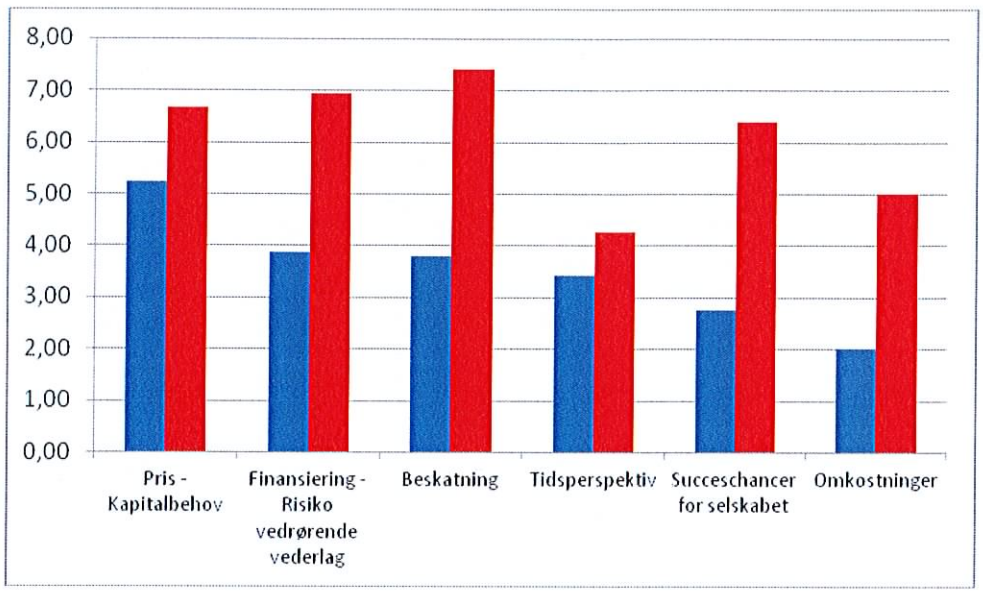

Figur 25- Grafik til spørgsmål 23 i spørgeskemaundersøgelse

Det bør bemærkes at gennemsnitsværdier ikke direkte kan sammenlignes, da den blå søjle er lavet på baggrund af prioriteringen (1-6), mens den røde søjle er lavet på baggrund af 1-10 skala, hvor 10 var meget afgørende. Figuren kan dog anvendes til at give et overblik over afvigelserne i svarene indenfor hvert enkelt område. Afvigelserne kan fremkomme da der i de indledende spørgsmål ikke skulle tages stilling til området på bekostning af et andet område.

I de indledende spørgsmål fik succeschancer for selskabet et gennemsnit på 6,4, hvilket kategoriseres som over middel. Respondenten har således gode intentioner for selskabets vegne. De gode intentioner om de fortsatte succeschancer synes dog at falde i baggrunden når der skal foretages en endelig prioritering.

Beskatning, pris samt et risikofrit vederlagsform blev alle tillagt stor værdi både i de indledende svar og i den afsluttende prioritering. Dog synes beskatning at blive tillagt mindre værdi i den afsluttende prioritering set i forhold til de indledende spørgsmål.

[13] Spørgsmål 1, 5, 8, 11, 14, 20.

Tidsperspektivet blev tillagt den klart laveste værdi i de indledende spørgsmål, men respondenter tillægger alligevel området større betydning end selskabets succeschancer samt omkostninger i den endelige prioritering.

9.2.9 Delkonklusion

Spørgeskemaundersøgelsen viser at det afgørende område i en generationsskifteproces er den pris overdrager kan få for sin virksomhed. Dernæst er det afgørende for overdrageren at han kan modtage pengene risikofrit og til en lav beskatning. Der må således siges at være stor fokus på den profit overdrageren kan få ud af sin virksomhed. Dette er til trods for at kun ca. 33% mener at salgsprisen vil kunne påvirke deres privatøkonomi og den kommende pensionsalder. På den anden side kan 58% kun acceptere et fald på op til 40 % i salgsprisen uden det påvirker privatøkonomien og må derfor siges at være afhængig af salget.

Overdrager virker indstillet på at være tilknyttet virksomheden efter generationsskiftet, hvis det kan øge selskabets succeschancer. På den anden side er overdrager ikke villig til at slippe den bestemmende indflydelse i selskabet, før den endelige overdragelse har fundet sted.

De gode intentioner om selskabets fortsatte succes synes dog at være mindre afgørende, når overdrageren bliver stillet over for en prioritering. Her er der klart fokus på profitoptimering via en høj pris, lav beskatning og et risikofrit vederlag.

Overdrageren mener både det er mest sandsynligt at en ekstern køber kan drive virksomheden succesfuldt videre samt at generationsskiftet kommer til at blive gennemført til en ekstern køber. Dette kan hænge sammen med at en ekstern køber ofte kan give en højere pris og har likviditet til at vederlægger det i en risikofri form. Den del af overdragerne der har tænkt sig at generationsskifte til et nært familiemedlem er ikke villige til at afvige fra dette.

I generationsskifteprocessen lægges der endvidere relativ stor vægt på at generationsskiftet ikke må tage for lang tid, hvilket vil sige 1-2 år. De færreste har dog gjort sig nærmere overvejelser før de er blevet over 60 år, hvilket må betragtes som relativt sent.

Omkostningerne synes ikke at betyde det store i generationsskifteprocessen så længe det har en positiv effekt på de andre områder. Overdrager er villig til fortsat at afholde omkostninger til revisor samt aflægge årsrapporter. Overdragers indstilling til hvad et generationsskifte vil komme til at koste virker realistisk.

På baggrund af overstående kan følgende konkluderes:

Område	Karakter	Kommentar
Tidsperspektivet	6	Mindre afgørende. Overdrager er villig til at afvige fra den acceptable tid på 1-2 år
Pris	9	Afgørende - tillægges meget stor betydning
Finansiering - risiko vedrørende vederlag	8	Afgørende - tillægges stor betydning
Beskatning	8	Afgørende - tillægges stor betydning
Succeschance for selskabets overlevelse	3	Mindre afgørende. Overdrager har som udgangspunkt gode intentioner, men området nedprioriteres i forhold til de andre områder.
Omkostninger	2	Ikke afgørende. Overdrager er villig til at betale såfremt det har en positiv effekt på de andre områder.

Tabel 2- Vurdering af overdragers præferencer

10 Købesummens berigtigelse

I forbindelse med et generationsskifte kan købesummen berigtiges ved, at erhverver enten betaler fuldt vederlag eller modtager en gave. Ved fuldt vederlag findes der forskellige finansieringsmuligheder, som hver især har forskellig påvirkning på overdragerens fremtidige økonomi samt selskabets fortsatte drift. Ofte vil der blive gjort brug af en kombination af flere af betalingsformerne, som bliver gennemgået i nedenstående afsnit.

10.1 Fuldt vederlag

Såfremt køber skal betale fuldt vederlag kan dette ske ved:

- Kontant betaling
    - Egne midler
    - Lånte midler
    - Selvfinansiering
- Udstedelse af gældsbrev
    - Almindeligt gældsbrev
    - Anfordrings gældsbrev

10.1.1 Kontant betaling

Det har ingen direkte betydning for overdrager hvordan den kontante betaling er finansieret, men såfremt finansieringsbyrden er stor, kan det have betydning for selskabets fortsatte drift, og dermed indirekte påvirke overdrager.

De to mest simple former for kontant betaling er betaling med henholdsvis egne midler og lånte midler. Betaling med egne midler forudsætter at erhververs privatformue er af en vis størrelse og vil i de færreste tilfælde være en mulighed. Betaling med lånte midler kan f.eks. være finansiering via banken. Finansiering via banken er dog i disse krisetider ikke altid en mulighed, da de finansielle pengeinstitutter stiller større og større krav til sikkerhedsstillelse ved udlån.

Den nye selskabslovs § 206 stk. 2 og 3[14] åbner muligheden for selvfinansiering, som kan være en oplagt mulighed såfremt erhverver har problemer med at få etableret den nødvendige finansiering via banken. Ved selvfinansiering kan selskabet selv medvirke til finansieringen af overdragelsen

[14] Indføres med fase 2 af selskabsloven.

ved, at betale en del af købesummen, at yde lån til erhverver, eller stille aktiver til sikkerhed for lån som erhverver optager. Betingelserne for tilladelse af selvfinansiering er følgende:

- Finansieringen må kun ske med selskabets frie reserver, altså de midler som selskabet alligevel kunne have udbetalt til ejeren som udbytte.

- Erhvervelsen eller tegning af kapitalandele skal ske på markedsvilkår. Det vil sige, at der f.eks. skal betales renter til og stilles sikkerhed over for selskabet, som hvis lånet blev ydet af en uafhængig långiver.

- Lånet skal vedtages på en generalforsamling, hvor ledelsen redegør for baggrunden og vilkårene for lånet. Det er ledelsen der har ansvaret for at selskabet har det fornødne kapitalberedskab samt at lånet har rimelige vilkår.

Det antages ikke at lempelsen af selvfinansieringsforbuddet vil medføre en øget risiko for kreditorerne, idet de midler, de frie reserver der kan anvendes til dette formål alligevel ville kunne udloddes som udbytte. Dog skal selskabets kreditorer vide, men ikke godkende, at selskabet assisterer køberen med finansiering. Den skriftlige redegørelse ledelsen har udarbejdet skal derfor offentliggøres hos Erhvervs- og Selskabsstyrelsen senest to uger efter generalforsamlingen har godkendt finansieringen.

10.1.2 Udstedelse af gældsbrev

Ved udstedelse af et gældsbrev får overdrager ikke salgssummen eller en andel heraf med det samme. Der oprettes derimod et gældsbrev for den del af salgssummen som ikke erlægges kontant. Et gældsbrev kursfastsættes til markedskursen og skal vurderes på baggrund af det konkrete gældsbrevs vilkår om forretning, afvikling og sikkerhed.

Parterne kan aftale at gældsbrevet ydes på anfordringsvilkår, hvorved overdrager på et hvilket som helst tidspunkt kan forlange lånet indfriet. En af fordelene med et anfordringsgældsbrev er at, til trods for at lånet ikke forrentes eller forrentes med en lav rente, vil det som udgangspunkt ikke være genstand for gaveafgift eller skattepligt hos erhverver. Anfordringsgældsbrev anvendes i

praksis ofte ved overdragelse mellem familie. Fordelen ved anfordringsgældsbrevet er, at erhververs finansieringsbyrde mindskes hvilket også kan have en positiv effekt på selskabets fortsatte drift. I en overdragelse mellem uafhængige parter vil lånet vilkår i de færreste tilfælde hensigtsmæssige for både overdrager og erhverver.

Ved oprettelse af et gældsbrev har overdrager en fordring på erhverver og i den forbindelse vil der altid være en risiko for at beløbet ikke endeligt overdrages. Såfremt generationsskiftet er skattepligtigt skal overdrager endvidere være opmærksom på at der skal være likviditet til at betale den skat som overdragelsen udløser. Af hensyn til overdragers risiko og likviditet, er det ofte kun en del af salgssummen, der erlægges som et gældsbrev.

10.2 Delvist vederlag – Overdragelse med gaveafgift

Såfremt overdrager beslutter at erhverver ikke skal betale fuldt vederlag, kan der ydes en gave i forbindelse med overdragelsen.

Hovedreglen jf. SL § 4, litra c, er gaver indkomstpligtige for modtageren og beskattes som personlig indkomst efter PSL § 3, stk. 1. I henhold til SL § 5, litra b, undtages gaver der er omfattet af BAL afsnit II, § 22 samt 23, for indkomstpligten jf. SL § 4, litra C.

Den indkomstfritagne personkreds der fastlægges jf. BAL § 22-23 skal dog under visse betingelser i stedet betale gaveafgift, bortset fra ægtefæller, der som hovedregel er fritaget for også at betale gaveafgift. Gaveafgiften udgør 15 % af den del af beløbet der overstiger progressionsgrænsen på kr. 58.700[15] for børn, stedbørn, børnebørn og samlevere. For svigerbørn udgør gaveafgiften 15 % af den del der overstiger progressionsgrænsen på kr. 20.500.[16] Den gaveafgiftspligtige kreds omfatter børn, stedbørn, børnebørn, svigerbørn, bedsteforældre og samlevere til overdrageren. Såfremt erhverver er omfattet af den gaveafgiftspligtige kreds, er der således mulighed for at yde en gave i forbindelse med overdragelsen, til en lavere beskatning.

[15] Progressionsgrænse, 2010.
[16] For bedsteforældre udgør gaveafgiften 36,25 % af den del der overstiger progressionsgrænsen på kr. 58.700.

Gaveafgift som gavegiver (overdrager) betaler for gavemodtager (erhverver), er afgiftsfri for modtager, jf. BAL § 24 stk. 5.

Da betalingen af gaveafgiften er en afgiftsfri gave, kan der opnås besparelser i forbindelse med overdragelsen. Dette illustreres i nedenstående eksempel[17]:

	Gaveafgifts-pligtigt beløb	Overdrager betaler afgift	Erhverver betaler afgift	Nettogave
Gave med afgift	1.000.000	0	150.000	850.000
Gave fri for afgift	850.000	127.500	0	850.000

Tabel 3 – Overdragelse med gaveafgift eksempel

Som det ses i eksemplet er nettogaven den samme i begge tilfælde. Såfremt overdrager betaler afgiften kan der spares kr. 22.500 (150.000 – 127.500), hvilket svarer til afgiften på afgiften. I forbindelse med overdragelse med gave skal overdrageren være opmærksom på at han bliver beskattet af den fulde værdi. Overdragelse med gaveafgift vil dog lette finansieringsbyrden for erhverver, hvilket kan forbedre selskabets chancer for fortsat succes.

En nærmere gennemgang af værdiansættelse i forbindelse med gaveafgift kan findes i afsnit 11.1.

I afsnit 12.2.3 - Overdragelse af aktier med succession, gennemgås der eksempler på gaveafgift ved succession.

10.3 Delkonklusion

Der findes flere former for vederlag, der hver især har sine fordele og ulemper. Såfremt der ikke erlægges kontant vil der altid være en risiko for at overdragerne ikke får sine penge. Den nye selskabslov åbner mulighed for selvfinansiering, og kan være med til at løse en del af behovet for finansiering. Anfordringsgældsbreve vil ofte være relevant når der handles mellem familie, og vil mindske finansieringsbyrden. For uafhængige parter er anfordringslånets vilkår ikke hensigtsmæssige. En overdragelse med gaveafgift er betinget af at erhverver er i overdrageres

[17] For at holde eksemplet simpelt har vi valgt ikke at tage højde for progressionsgrænserne.

gaveafgiftspligtige kreds. Såfremt det er tilfældet kan der opnås en besparelse ved at overdrager betaler gaveafgiften.

11 Værdiansættelse

Ved overdragelse mellem interesseforbundne parter er det vigtigt at overdragelsen sker til handelsværdi. Når det ikke er muligt at aflæse handelsværdien i form af transaktioner foretaget mellem uafhængige parter, må man anvende de retningslinjer Skat har opstillet.

Interesseforbundne parter vil ofte have sammenfaldende interesser, og generelt ikke agere som uafhængige parter, der som udgangspunkt vil have modsatrettede interesser. Interesseforbundne parter kan i visse tilfælde have interesse i at værdiansættelsen af en virksomhed er enten lavere eller højere end den objektive handelsværdi.

Skat har offentliggjort 3 værdiansættelsesvejledninger, hvor af denne kandidat afhandling omhandler de to mest anvendte værdiansættelses vejledninger anvendt på mindre virksomheder. Skat forholdsvis nye Værdiansættelsesvejledning tager sigte på store virksomheder hvis omfanget og kompleksitet vejledningen tager højde for.

- Værdiansættelsescirkulæret fra 1982
- TSS cirkulære 2000-5, 2000-9 og 2000-10
- Værdiansættelsesvejledning

Værdiansættelsescirkulæret fra 1982 anvendes, når der skal svares gaveafgift mellem interesseforbundne parter, LL § 16 H, stk. 6 omhandler nærtstående i forhold til overdrager og defineres som:

- Ægtefælle
- Forældre og bedsteforældre
- Børn og børnebørn
- Ægtefæller til børn og børnebørn
- Dødsboer efter de nævnte personer

Herudover sidestilles stedbørn samt adoptivforhold med ovenstående slægtskabsforhold.

Gaveafgiftskredsen defineres jf. BAL § 22 omfatter:

- Forældre
- Børn
- Stedbørn
- Børnebørn
- Svigerbørn
- Bedsteforældre
- Samlever til overdrager der har haft fælles bopæl med gavegiver
- Stedbørn og disses børn

Der er således sammenfald mellem en del af personerne på nær ægtefæller der som udgangspunkt ikke skal svare gaveafgift.

Værdiansættelsescirkulærerne TSS 2000 anvendes når der skal værdiansættes mellem interesseforbundne parter udenfor gaveafgiftskredsen Det vil f.eks. være ved transaktioner mellem selskaber, når det ene selskab har bestemmende indflydelse på det andet selskab, og for transaktioner mellem selskaber og personer, hvor personen har bestemmende indflydelse på det konkrete selskab, Jf. LL § 2.

Ved handel mellem interesseforbundne parter skal benyttes handelsværdier og vilkår, svarende til hvad der ville være opnået, hvis transaktionen havde været foretaget med en uafhængig tredjemand.

Disse 3 cirkulærer omfatter hver især retningslinjer for værdiansættelsen af henholdsvis: 2000-05 omhandler fast ejendom, 2000-9 beskæftiger sig med aktier og anparter og 2000-10 omhandler opgørelsen af goodwill. Disse cirkulærer er egnede til værdiansættelse af mindre virksomheder, hvilket er udgangspunktet i denne kandidatafhandling.

Værdiansættelsesvejledningen af 21. august 2010 skal jf. vejledningen anvendes i de tilfælde hvor ovenstående 2000 cirkulære ikke finder anvendelse. Dette vil ofte være i situationer hvor virksomheden har væsentlige immaterielle aktiver udover goodwill, det vil ofte være karakteristisk for større virksomheder. Vi har i opgaven afgrænset os fra en gennemgang af denne vejledning, idet vi ikke finder den anvendelig på den type virksomheder som kandidatafhandlingen henvender sig til. Dette idet mange mindre virksomheder ofte ikke har immaterielle aktiver udover goodwill. Det fastslås endvidere i værdiansættelsesvejledningen, at TSS-Cirkulærerne fra 2000, fortsat fremover være egnede til værdiansættelse at mindre virksomheder.

Fælles for samtlige værdiansættelsescirkulærer og vejledninger er at det skal underbygges at overdragelse mellem interesseforbundne parter er sket til handelsværdi. Der skal således som udgangspunkt altid foretages en vurdering af, om den valgte værdiansættelsesmodel er egnet til at fastslå handelsværdien.

11.1 Overdragelser mellem interesseforbundne parter, indenfor gaveafgiftskredsen.

Ved overdragelse af unoterede aktier og anparter mellem interesseforbundne parter, indenfor gaveafgiftskredsen jf. BAL § 22[18], tages følgende cirkulære fra det daværende skattedepartementets cirkulære nr. 185 af 17/11 1982, i brug ved værdiansættelse af aktiver og passiver. Parterne skal som udgangspunkt tilhører gaveafgiftskredsen.

Cirkulæret er en viderebygning af "Meddelelser fra skattedepartementet, nr. 36 af april 1976"[19] der gav vejledende retningslinjer for værdiansættelse af aktiver og passiver. Tilføjelserne omfattede ændrede regler om værdiansættelse af fast ejendom samt indarbejdning af lovændringer og ændringer i administrativ praksis siden udarbejdelsen af meddelelse nr. 36.

Værdiansættelsen af unoterede aktier skal jf. cirkulæret[20] ske efter aktiernes handelsværdi. Det forekommer dog ofte at en sådan handelsværdi ikke kan aflæses eller findes, på grund af at

[18] Dette inkludere: børn, stedbørn, børnebørn, svigerbørn, bedsteforældre og samlever til overdrager.
[19] Cirk. nr. 185 af 17. november 1982, pkt./afsnit 1
[20] Cirk. nr. 185 af 17. november 1982, pkt./afsnit 17

aktierne ikke er noterede, idet disse ikke handles på et frit effektivt marked. Såfremt aktierne har været handlet/omsat kan det ske at handlen har fundet sted under forhold, som bevirker, at den anvendte overdragelseskurs uegnet som udtryk for handelsværdien. I disse tilfælde vil en kurs udregnet efter de af ligningsrådet fastsatte retningslinjer for beregning af formueskattekursen kunne anvendes ved værdiansættelsen.

Der findes jf. LV 1996 A.H.3.1.1.7. syv forskellige beregningsregler til beregning af formueskattekursen. Dette afsnit tager udgangspunkt i den almindelige regel, idet denne regel er en form for grundregel for de resterende regler. I bilag B er en gennemgang af samtlige regler.

- Den almindelige regel
- Hovedaktionær selskaber
- Den modificerede regel
- Ejendomsselskaber
- 90% selskaber
- Datterselskaber
- Nystiftede selskaber

Beregningen tager udgangspunkt i selskabets seneste årsrapport. Kursen beregnes ved brug af de beregningsregler, herunder beregningsfaktorer, som var kendt på afgiftstidspunktet. I tilfælde ved gaveoverdragelser vil det sige beregningsreglerne for beregning af formueskattekursen pr. 1. januar i det kalenderår, hvori afgiftspligten indtræder.

Formueskattekursen har frem til 1997 fremgået af en årlig kursliste der blev udgivet af Told- og Skattestyrelsen[21]. I dag beregnes denne kurs på baggrund af oplysninger knyttet til den enkelte aktie, med baggrund i indtjeningsevne, udloddet udbytte og aktiernes indre værdi. Værdierne opgøres som skattemæssige værdier. Der er tale om et lidt firkantet kursberegningssystem, som ofte har været kritiseret for at føre til for lave værdier, men som også har været anvendt og anerkendt som et anvendeligt og nyttigt hjælpemiddel i flere situationer jf. betænkning nr. 1374, august 1999.

[21] En del af vore dages Skat

Skat har beregnet nedenstående kapitaliseringsfaktorer pr. 1. januar 2010[22].

- Indtjeningsevne 9,5
- Udbytte 4,75
- Indreværdi 80%

Disse faktorer skal bruges under den respektive beregning, der skal bidrage til fastsættelsen af en kurs. Nedenfor er de enkelte områder gennemgået.

Indtjeningsevnen, opgøres med udgangspunkt i virksomhedens skattemæssige overskud for de seneste 3 regnskabsår, indkomst før skat og før eventuelle fradrag af tidligere års underskud, med tillæg af skattefrit udbytte[23]. Dette tal skal derefter reduceres med den skat som er beregnet af indkomsten. Herefter anvendes tallet i følgende beregning:

Gennemsnitlig indtjening over 3 år / aktiekapitalen * 100

Udloddet udbytte, er regnskabsårets udloddede udbytte i procent af aktiekapitalen. Såfremt der er tale om et hovedaktionærselskab medtages dette element ikke i værdiansættelsen.

Seneste vedtaget udbytte / aktiekapitalen * 100

Aktiernes indre værdi, er selskabets skattemæssige egenkapital i procent af aktiekapitalen. Ved beregning sker der fradrag for udloddet og ej afregnet udbytte.

På baggrund af ovenstående vil vi gennemgå et eksempel på en beregning af værdiansættelsen efter reglen for hovedaktionærselskaber, da dette er mest relevant for kandidatafhandlingens målgruppe. Reglen for hovedaktionærselskaber adskiller sig udelukkende fra den almindelige regel ved ikke at inddrage udloddet udbytte aspektet i beregningen.

[22] SKM 2009. 804
[23] De år dette er relevant

Indtjeningsevne:				
	2010	2009	2008	
Skattemæssigt resultat:	95.000	140.000	130.000	
Indtjening i alt i perioden:				365.000
Gennemsnitlig indtjening:				121.667
Gennemsnitlig indtjenings evne:		(121.667/80.000 *100)		152
Aktiernes indreværdi:				
Den regnskabsmæssige egenkapital i eksemplets virksomhed udgør pr. 31/12 2010:				800.000
Den skattemæssige egenkapital i eksemplets virksomhed udgør pr. 31/12 2010:				700.000
Korrektioner der skal foretages for at finde den skattemæssige indreværdi skal blandt andet finde sted indenfor følgende områder:				
- Anlægsaktiver				
- Ejendomme				
- Debitorer				
- Igangværende arbejder				
Aktiernes indre værdi:		(700.000/80.000 *100)		875
Beregning af skattekursen:			Almindelig regel:	Modificeret regel:
Kapitaliseret indtjeningsevne:	((152 * 9,5) alm. regel)		1.445	795
80% af aktiernes indreværdi:		(875 *80%)	700	700
			2.145	1.495

Tabel 4 –Beregning af formueskattekursen eksempel

Som det ses af ovenstående er formueskattekursen, 2.145, og højere end den skattemæssige indreværdi. Når dette er tilfældet skal der jf. LV 1996 A.H.3.1.1.7. gøres brug af den modificerede regel.

Den modificerede regel fremgår af bilag C, modellen beregner kapitaliseret indtjeningsevne på en alternativ måde. De første 10% kapitaliseret med den fulde faktor (10% af 152 *9,5) og de resterende 90% kapitaliseres med halvdelen af faktoren (90% af 152 *4,75). Beregningen giver værdien 795 idet denne er mindre, end kursen på den skattemæssige indreværdi (875) bruges ifølge den modificerede regel denne kurs til værdiansættelsen.

Værdien af selskabet skal således i dette eksempel beregnes på baggrund af kursen på den skattemæssige indreværdi, kurs 875. Kursen ganges med antal aktier, i dette tilfælde et anpartsselskab med kr. 80.000 nominelt, hvorefter værdiansættelsesmetoden lander på værdien kr. 700.000.

Nedenstående er bemærkning fra Landsskatteretten SKM2008.596.LSR omhandlende værdiansættelse efter 1982 cirkulæret.

"Hovedreglen i cirkulære nr. 185 af 17. november 1982 er at værdiansættelsen skal ske ud fra stedfundne omsætninger, og at stedfundne omsætninger ikke nødvendigvis er begrænset til de aktier/anparter, der skal værdiansættes. Det fremgår endvidere af cirkulæret, at i de tilfælde, hvor der ikke kan skaffes oplysninger om handelsværdien, kan formueskattekursen anvendes"[24]

Dommens afgørelse indebærer at Skat ikke er bundet af den beregnede skattekurs ved overdragelse ved gave mellem interesseforbundne parter. I ovennævnte tilfælde blev aktierne afhændet umiddelbart efter gaveoverdragelsen og til en væsentligt højere værdi. Skattekursen er således ikke bindende overfor Skat såfremt denne afviger væsentligt fra markedsværdien.

I denne sammenhæng skal BAL § 27, stk. 2 endvidere bemærkes.

"finder told- og skatteforvaltningen, at en værdiansættelse ikke svarer til handelsværdien på tidspunktet for gavens modtagelse, kan den ændre værdiansættelsen inden 3 måneder efter anmeldelsens modtagelse"

Dommen må formodes at være udtryk for at BAL § 27 stk. 2 har været anvendt og Skat har således haft mulighed for at ændre værdiansættelsen indenfor tre måneder efter anmeldelsens modtagelse.

Der kan støttes ret på 3 måneders fristen, hvilket blandt andet kommen til udtryk i SKM2001.380LSR, hvor Skat ikke fik mulighed for korrektion af værdiansættelse i det 3 måneders fristen var overskredet.

[24] SKM2008.596.LSR

11.2 Overdragelser mellem interesseforbundne parter, udenfor gaveafgiftskredsen.

I forbindelse med overdragelser mellem interesseforbundne parter, udenfor gaveafgiftskredsen jf. BAL § 22, herunder koncernforbundne selskaber eller hovedaktionær og selskab. I disse tilfælde bruges følgende cirkulærer fra Ligningsrådet til at hjælpe med værdiansættelsen:

- Cirkulære 2000-5 - værdiansættelse af fast ejendom
- Cirkulære 2000-9 - værdiansættelse af aktier og anparter samt goodwill
- Cirkulære 2000-10 - værdiansættelse af goodwill

11.2.1 Cirkulære 2000-5 - Værdiansættelse af fast ejendom

I cirkulære 2000-5 af 15. marts 2000 om værdiansættelse af fast ejendom ved overdragelse mellem interesseforbundne parter har Ligningsrådet angivet en række vejledende retningslinjer, som skal finde anvendelse for aftaler om overdragelse af fast ejendom mellem interesseforbundne parter. Cirkulæret har virkning for aftaler om overdragelser indgået efter den 1. april 2000.

Som udgangspunkt skal overdragelse af fast ejendom mellem interesseforbundne parter overdrages til en pris der svarer til, hvad en uafhængig tredjemand ville have betalt på tidspunktet, hvor den bindende aftale er indgået. Der skal således være tale opfyldelse af armslængdeprincippet i LL § 2, stk. 1.
Skat vil som udgangspunkt for handelssummen se på den seneste offentlige ejendomsvurdering og lade denne danne grundlaget for ejendommens handelsværdi.

Er den offentlige vurdering ikke retvisende for ejendommens handelsværdi på tidspunktet for en aftalens indgåelse, er hverken parterne eller Skat bundet af denne fejl behæftede offentlige vurdering. En ikke retvisende værdiansættelse kan begrundes i forhold som, at der siden sidste vurdering har været foretaget ombygning eller modernisering af ejendommen. Forbedringerne er således ikke er indeholdt i den seneste offentlige vurdering.

Parterne kan anmode det lokale skattecenter om en vurdering af den potentielt overdragne eller allerede overdragede ejendom. Hermed er det muligt at få en handelspris der er retvisende, uafhængigt af om der allerede er overdraget.

11.2.2 Cirkulære 2000-9 - Værdiansættelse af aktier og anparter

Cirkulære 2000-9 af 14. april 2000 omhandler noterede samt unoterede aktier og anparter.

For børsnoterede aktier fastsættes kursværdien til den noterede kurs på tidspunktet for aftalens indgåelse.

Som udgangspunkt skal unoterede aktier og anparter værdiansættes til handelsværdien på tidspunktet for aftalens indgåelse. Idet unoterede aktier og anparter som navnet antyder ikke er noteret på et reguleret handelsmarked er handelsværdien ikke kendt idet aktierne eller anparterne ikke har været omsat. Endvidere omtaler cirkulæret at stedfundne omstændigheder ikke anses som egnet som grundlag for skønnet over handelsværdien hvorefter at vurderingen kan tage afsæt i nedenstående hjælperegel.

I cirkulæret er således indsat en hjælperegel/vejledning hvorefter vurderingen kan foretages med udgangspunkt i denne hjælperegel der dog udelukkende skal opfattes som vejledende.

Af hjælpereglen fremgår følgende:
Selskabets værdi opgøres som udgangspunkt efter indre værdis metode, hvilket vil sige aktiver fratrukket gældsposter. Denne værdi tillægges goodwill, dette omtales i afsnit 11.2.3.

Opgørelsen tager udgangspunkt i regnskabstallene fra seneste aflagte årsregnskab, dog korrigeres følgende regnskabsposter således:

Fast ejendom:

- Den regnskabsmæssige post for ejendomme erstattes med den seneste kendte offentlige ejendomsvurdering. Eventuelle ombygningsudgifter tillægges dog, såfremt disse udgifter

ikke er indeholdt i ejendomsvurderingen. Udenlandske ejendomme medtages til den bogførte værdi[25]. Der henvises i øvrigt til kandidatafhandlingens gennemgang af cirkulære 2000-5 jf. afsnit 11.2.1.

Associerede selskaber:

- Beholdninger af unoterede aktier/anparter i associerede selskaber og i tilknyttede virksomheder medtages til værdien opgjort efter hjælpereglen, når handelsværdien i øvrigt er ukendt[26]. Værdien fastsættes efter samme fremgangsmåde som gennemgået her.
- Begreberne associerede selskaber og tilknyttede virksomheder defineres i overensstemmelse med lov om visse selskabers aflæggelse af årsregnskab mv.[27] Definitionen af associerede selskaber følger af ABL § 4a.

Goodwill:

- Fastsættelse af goodwill følger af cirkulære 2000-10, Der henvises i øvrigt til kandidatafhandlingens gennemgang af cirkulære 2000-10 jf. afsnit 11.2.3.

Udskudt skat:

- Udskudt skat beregnes under hensyntagen til ovennævnte korrektioner til seneste aflagte årsregnskab. Såfremt den udskudte skat er negativ kan denne medtages til en værdi der er under pari.

Såfremt selskabet ejer egne aktier vil en eventuel bogført værdi af egne aktier ikke blive indregnet i opgørelsen af indre værdi.

I cirkulæret fremgår det ydermere at resultatet af hjælpereglens anvendelse vil kunne fraviges i sin helhed eller på enkeltposter, såfremt dette må anses for relevant og væsentligt i relation til værdien af de overdragne aktier eller anparter.

11.2.3 Cirkulære 2000-10 - værdiansættelse af goodwill

[25] 2000-05 cirkulæret, hjælperegel
[26] 2000-05 cirkulæret, hjælperegel
[27] 2000-05 cirkulæret, hjælperegel

Cirkulære 2000-10 af 28. marts 2000 omhandler værdiansættelse af goodwill der skatteretligt defineres som:

"den til en erhvervsvirksomhed knyttede kundekreds, forretningsforbindelse eller lignende"[28].

Denne definition bygger på flere landsretsdomme, herunder dommen fra Vestre Landsret refereret i TfS 1992. 431 VLD og kommenteret i TfS 1992. 537 DEP. Goodwill har i skattemæssig henseende siden 1939 har været knyttet til afståelse af kundekreds, forretningsforbindelser eller lignende.

Det følger endvidere af ligningsvejledningen 2010-2, at der i begrebet goodwill skal være tale om en virksomhed i drift, herunder konkrete konstaterbare faktorer, der betinger forventningerne om den fremtidige indtjeningsevne. Konstaterbare faktorer er forhold som kundekreds og forretningsforbindelser. En forventning om fremtidig indtjening er således ikke fyldestgørende for at begrunde tilstedeværelsen af skatteretligt goodwill jf. højesteretsdom SKM2005.274.HR.

Beregningen af goodwill værdiansættes jf. cirkulæret efter skøn under hensyntagen til konkrete foreliggende omstændigheder. Skøn, herunder branchekutyme i forbindelse med overdragelse af goodwill mellem uafhængige parter kan ligges til grund for en værdiansættelse. I situationer hvor der ikke foreligger branchekutyme eller andre værdiansættelses metoder kan cirkulærets beregningsmodel bruges. Vi vil nedenfor gennemgå beregningsmodellen i cirkulære 2000-10.

Beregningsmodellen opstiller en standard for værdiansættelsen. Modellen skal ses som en vejledning, og hvor konkrete forhold for virksomheden spiller ind skal disse forhold korrigerer resultatet af værdiansættelsen i enten opadgående eller nedadgående retning.

Cirkulæret omtaler muligheden at den beregnede goodwillværdi afviger fra hvad en uafhængig køber være villig til at betale. Der kan f.eks. være situationer, hvor der kan beregnes en positiv værdi efter anvisningen, men hvor en uafhængig tredjemand ikke vil betale for goodwill[29].

[28] Ligningsvejledningen 2010-2
[29] Cirkulære 2000-10

På grund af ovenstående er det en god ide at bede om bindende svar i forbindelse med værdiansættelsen af goodwill mellem interesseforbundne parter.

Beregningen af goodwill tager som hovedregel udgangspunkt i de seneste tre års regnskabsmæssige resultater før skat, opgjort efter reglerne i årsregnskabsloven. Såfremt virksomheden ikke aflægger årsregnskab efter årsregnskabsloven, tages i stedet udgangspunkt i virksomhedens skattemæssige resultat. Dog er det muligt for en virksomhed der ikke aflægger årsregnskab efter årsregnskabsloven at opgøre det regnskabsmæssige resultat og lade dette danne grundlaget for beregningen.

Fælles for opgørelser efter henholdsvis regnskabsmæssige og skattemæssige metoder er, at resultaterne for de seneste tre år danne grundlag for beregningen.

Såfremt der tages udgangspunkt i regnskabsmæssige resultater før skat korrigeres der for følgende poster:

- ÷ Ikke udgiftsført løn til indehaver eller vederlag til eventuel medarbejdende ægtefælle.
- ÷ Finansielle indtægter
- + Finansielle udgifter
- +/÷ Eventuelle ekstraordinære poster i henhold til årsregnskabsloven
- + Afskrivninger på tilkøbt goodwill

Hvis der tages udgangspunkt i opgørelsen af virksomhedens skattepligtige indkomst korrigeres for følgende poster:

- ÷ Driftsherreløn (ikke udgiftsført)
- ÷ Medarbejdende ægtefælle
- ÷ Finansielle indtægter
- + Finansielle udgifter
- + Investeringsfondshenlæggelser (sidste indkomstår 1998)
- + Forskudsafskrivninger
- +/÷ Andre ikke skatterelevante driftsmæssige poster
- + Afskrivninger på tilkøbt goodwill

Med udgangspunkt i det korrigerede resultat beregnes nu et vægtet gennemsnit ved at gange det tredjesidste regnskabsår med 1, det andensidste regnskabsår med 2 og det sidste regnskabsår med 3. Herefter divideres summen med 6, hvorved et vægtet gennemsnit fremkommer.

Korrektion for udviklingstendensen tager udgangspunkt i den resultatmæssige udvikling i den treårige periode der danner udgangspunkt for beregningen. Udviklingstendensen, er forskellen i resultat mellem årene, divideret med 2. Dette tillægges eller fratrækkes herefter det tidligere beregnede vægtede gennemsnit. Såfremt udviklingen i de tre år ikke har været konstant beregnes der ikke udviklingstendens.

Ved beregning af goodwill for et selskab foretages der som udgangspunkt ikke fradrag for udgiftsført driftsherreløn, idet samtlige medarbejdere - herunder eventuelt ansatte aktionærer - typisk vil have modtaget løn for deres arbejde for selskabet. Såfremt dette ikke er tilfældet, og selskabets ejer ikke har modtaget løn skal der fratrækkes en løn der er rimelig set i forhold til arbejdsindsatsen.

Forrentning af virksomhedens aktiver fratrækkes herefter med udgangspunkt i virksomhedens seneste balance. Udgangspunktet er samtlige virksomhedens aktiver fratrukket driftsfremmede aktiver som f.eks. obligationer, pantebreve og udlejningsejendomme samt bogført værdi af goodwill. Forrentningsprocenten er jf. VSL § 9, den på overdragelsestidspunktet gældende kapitalafkastsats[30] plus 3%.

Modellen har nu korrigeret for en række forhold vedrørende de tre seneste års resultater. Den korrigerede værdi skal nu kapitaliseres med en kapitaliseringsfaktor, der udtrykker forholdet mellem det forventede årlige afkast i form af en forrentningsprocent samt goodwillens forventede levetid.

Forrentningsprocenten er fast og fastsættes til den på overdragelsestidspunktet gældende kapitalafkastsats, jf. virksomhedsskatteloven § 9, plus 8 %. Denne procentsats er udtryk for det forventede årlige afkast.

[30] 4 % i 2010

Derimod er levetiden for goodwill variabel og skal fastsættes på baggrund af et skøn af den forventede levetid. Ifølge cirkulæret er følgende forhold eksempler på faktorer der har betydning for levetiden af goodwill:

- Type og kompleksitet af virksomhedens produkter og/eller tjenesteydelser
- Eksempelvis må det antages, at goodwill typisk har en længere levetid, hvor der er tale om produktion og/eller salg af helt unikke produkter/tjenesteydelser.
- Modsat hvor der er tale om produktion/salg af standardiserede og masseproducerede produkter.
- Produktion/forhandling af et indarbejdet og anerkendt varemærke må antages at have en forlængende effekt på goodwillens levetid.
- Hvis køber i løbet af kort tid ved etablering af en helt ny virksomhed kan opbygge en goodwill svarende til den der er knyttet til den aktuelle virksomhed, må goodwill antages at have en forholdsvis kort levetid. Dette gælder eksempelvis mindre håndværksvirksomheder.

Ovenstående elementer bør indgå i en omfattende analyse af de konkrete forhold for den enkelte virksomhed. Cirkulæret omtaler endvidere nedenstående eksempler på elementer der kan have betydning for goodwillens levetid:

- Velbegrundede forventninger til fremtiden, evt. baseret på indgåede aftaler om fremtidige ydelser.
- Udviklingen fra afslutningen af sidste regnskabsperiode til tidspunktet for overdragelsen.
- Situationer hvor indehaver(e) eller medarbejdere med afgørende indflydelse på virksomhedens indtjening ikke følger med virksomheden.
- I tilfælde hvor virksomhedens indtjening udelukkende eller i det væsentlige er baseret på én eller ganske få meget store kunder, vil beregningsmodellen være mindre anvendelig. Der bør således ske et nedslag som udtryk for den usikkerhed, der er forbundet hermed.
- Hvis virksomhedens indtjening i de foregående år har været påvirket af store éngangsindtægter- eller udgifter herunder f.eks. betydelige forsknings- og

udviklingsudgifter, ekstraordinært store debitortab eller ekstraordinært store finansielle indtægter eller udgifter.

Et vigtigt element i vurderingen af mulige kandidater til et generationsskifte er også hvor stor personafhængighed virksomheden har i relation til dets ejer. Personafhængighed er i denne sammenhæng et spørgsmål om hvorvidt eksempelvis ejeren af en virksomhed reelt set "er" virksomheden. Og i hvor stor udstrækning den historiske indtjening kan fastholdes efter et salg er et vigtigt element og har stor indflydelse på goodwillværdien.

11.3 Delkonklusion

I forbindelse med handel mellem interesseforbundne parter er det ofte forbundet med stor vanskelighed at værdiansætte de handlede aktiver. Dette skyldes at der dels er tale om aktiver der ikke omsættes på et frit handelsmarked samt at de handlende ikke nødvendigvis agerer som ved handel mellem uafhængige parter.

For interesseforbundne parter indenfor gaveafgiftskredsen, direkte overdragelse mellem personer, gøres brug af cirkulære nr. 185 af 17/11 1982. Cirkulæret benytter skattemæssige værdier i beregningerne. Der er tale om et lidt firkantet kursberegningssystem, cirkulæret tager således ikke højde for den forventede udvikling, og dennes indvirkning på værdien af virksomheden. Dette cirkulære fører ofte til en lavere beregnet virksomhedsværdi end ved 2000 cirkulærerne. Skat er jf. afgørelsen i SKM2008.596.LSR ikke bundet af den beregnede skattekurs, hvis det er åbenbart at skattekursen ikke svare til markedsværdien.

For interesseforbundne parter udenfor gaveafgiftskredsen gøres brug af cirkulærerne, 2000-5 værdiansættelse af fast ejendom, 2000-9 værdiansættelse af aktier og anparter samt 2000-10 værdiansættelse af goodwill.

Ved værdiansættelsen af fast ejendom efter 2000-5 kan der tages udgangspunkt i den offentlige vurdering til værdiansættelsen, men det er også vigtigt at se på markedsværdier.

Jf. cirkulære 2000-9 tager værdiansættelsen af unoterede aktier og anparter udgangspunkt i regnskabstallene fra seneste aflagte årsregnskab, hvorefter følgende regnskabsposter korrigeres; fast ejendom, associerede selskaber, goodwill og udskudt skat.

2000 cirkulærerne åbner mulighed for inddragelse af eksempelvis branchekutyme eller andre værdiansættelsesmetoder for blandt andet goodwill såfremt dette vil tjene til en mere objektiv/markedsorienteret opgørelse af virksomhedsværdien. Dette aspekt er vigtigt i relation til den nuværende udvikling i konjunkturerne.

12 Generationsskiftemodeller

Et væsentligt aspekt af et veludført generationsskifte er som nævnt i indledningen et tidligt fokus på en plan for generationsskiftet, sammenholdt med en tidsmæssig tidlig start. Dette skal gøre det muligt at overveje de omstruktureringsmodeller der sammen med de faktiske generationsskiftemodeller skal hjælpe med til at generationsskiftet bliver en succes.

Med udgangspunkt i et udsnit af omstruktureringsmodeller, der dog ikke skal ses som en udtømmende liste. Vil de mest anvendte modeller blive gennemgået og analyseret.
Fælles for omstruktureringsmodellerne er at de ikke er egentlige generationsskiftemodeller idet ejerforhold fastholdes. Formålet med omstrukturering er at sikre en optimering af dels salgssum, skattemæssige forhold og virksomhedens chancer for overlevelse mv.

Herefter vil de egentlige generationsskiftemodeller blive gennemgået, disse modeller skal anvendes ved den egentlige overdragelse af ejerskabet til en ny ejer. Her vil de mest anvendte modeller blive gennemgået, der er således ikke tale om en udtømmende liste over generationsskiftemodeller.

Følgende modeller vil blive gennemgået:
Omstrukturering:

- Holding dannelse ved skattefri aktieombytning
- Skattefri spaltning
- Skattefri tilførsel af aktiver

Generationsskifte:

- Aktiesalg – personligt
- Aktiesalg – via holdingselskab
- Overdragelse af aktier med succession
- Salg af aktivitet
- A/B modellen

Hver omstruktureringsmodel samt generationsskiftemodel vil afslutningsvis bliver vurderet på følgende områder: Tidsperspektivet, pris, finansiering - risiko vedrørende vederlag, beskatning, succeschance for selskabets overlevelse og omkostninger. Dette giver mulighed for sammenligning med svarene i spørgeskemaundersøgelsen.

Vurderingen baseres på en karakterskala fra 1 til 10, hvor 1 er det mindst fordelagtige og 10 er det mest fordelagtige for overdrager. Udgangspunktet for karakteren er at overdrager ønsker: en hurtig gennemførelse, en høj pris, ingen risiko vedrørende vederlaget, lav beskatning, de bedste vilkår for selskabets fortsatte drift samt lave omkostninger.

12.1 Omstrukturerings modeller

I nedenstående afsnit vil vi redegøre for et udsnit af de modeller der kan anvendes i forbindelse med forberedelserne til et egentligt generationsskifte.

12.1.1 Holding dannelse ved skattefri aktieombytning

12.1.1.1 Indledning

Aktieombytning åbner mulighed for at der kan etableres en holding struktur på trods af at en sådan struktur ikke har været etableret fra ejerskabets begyndelse. Modellen illustreres nedenfor:

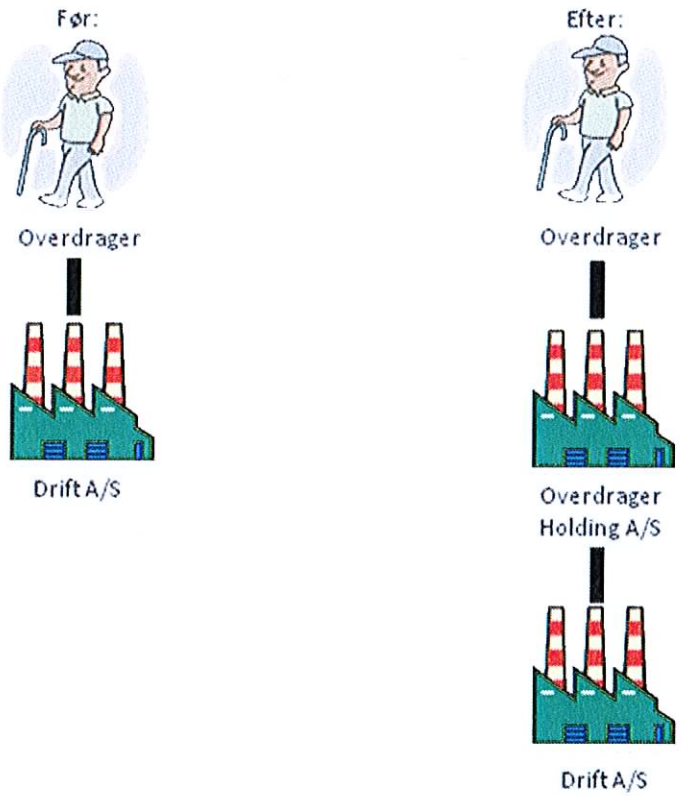

Figur 26- Holding dannelse ved skattefriomstrukturering

Denne struktur kan bruges til at slanke driftsselskabet ved skattefri udlodning af den frie egenkapital og derved nedbringe handelssummen.

Denne gennemgang behandler skattefri aktieombytning, dette har den virkning at en eventuel avance ved ombytningen udskydes. Endvidere vil strukturen åbne mulighed for at aktierne kan sælges skattefrit.

12.1.1.2 Lovgivning

I forbindelse med en skattefri aktieombytning overdrages aktier i driftsselskabet til et eksisterende eller nystiftet holdingselskab. Aktierne overdrages ved apportindskud hvorved overdragelsen anses som succession.

De generelle krav til en skattefri aktieombytning fremgår af ABL § 36, stk. 1 til 5.:

- Både det erhvervede samt det erhvervende selskab skal være omfattet af begrebet selskab i en medlemsstat (EU) i artikel 3 i direktiv 90/434/EØF, eller være et selskab som svarer til danske aktie- eller anpartsselskaber, men som er hjemmehørende i lande uden for EU.
- Aktieombytningen skal ske til handelsværdi. Aktionæren i driftsselskabet skal tildeles aktier i holdingselskabet svarende til værdien i driftsselskabet.
- Holdingselskabet skal i forbindelse med aktieombytningen opnå flertallet af stemmerettighederne i driftsselskabet.
- Vederlaget i forbindelse med ombytningen skal ske i form af ejerandel i det erhvervende holdingselskab. Såfremt der afregnes med kontant vederlag er der aktieavancebeskatning.
- Aktier i det erhvervende selskab, som aktionærerne modtager som vederlag for aktier i det erhvervede selskab, behandles ved indkomstopgørelsen, som om de var erhvervet på samme tidspunkt og for samme anskaffelsessum som de ombyttede aktier.
- Er der flere aktionærer må der ikke ske en forskydning i formueforhold og rettigheder mellem aktionærerne.
- Aktieombytningen skal være gennemført indenfor en periode på 6 måneder regnet fra den første ombytningsdag. Der er dog mulighed for at få forlænget denne frist såfremt der er begrundelse herfor.

ABL § 36 A (36 A er ophævet fra 2010) og 36, stk. 6 omhandler næste etape i relation til den skattefri aktieombytning. Der skal tages stilling til om ombytningen skal gennemføres med eller uden tilladelse fra Skat.

Tidligere end 2007 var det ikke muligt at gennemføre skattefri aktieombytning uden tilladelse fra Skat. I perioden 2007 til 2009[31] var det muligt at gennemføre en skattefri aktieombytning uden tilladelse fra Skat. Aktieombytningen uden tilladelse ville dog i de første 3 år være underlagt en udbyttebegrænsning, således at det ikke var muligt at udlodde mere end årets resultat i udbytte. Det krævede således en tidshorisont på mere end 3 år såfremt denne løsning skulle bruges, til at tømme driftsselskabet for fri egenkapital, medmindre der var opnået dispensation fra udbyttebegrænsningen.

[31] Lov nr. 343 af 18. april 2007

Fra indkomståret 2010 (aktieombytninger gennemført d. 22. april 2009 eller senere) er der ikke længere denne udbyttebegrænsning, hvis en skattefri aktieombytning gennemføres uden tilladelse. Skattefriheden vil i stedet være betinget af et ejertidskrav på de modtagne aktier. Efter de nye regler kan der efter en skattefri aktieombytning udloddes udbytte fra det erhvervede selskab til det erhvervende selskab uden begrænsninger, men det erhvervende selskab må ikke afstå aktierne i det erhvervede selskab i de første 3 år efter ombytningsdatoen.

Det er dog ikke i strid med holdingkravet, hvis der sker afståelse af kapitalandele i forbindelse med en efterfølgende skattefri omstrukturering, når der udelukkende ydes vederlag i form af aktier ved denne. Sker der en sådan efterfølgende omstrukturering, bevares det første holdingkrav der løber i den resterende tid af den oprindelige tre års periode. Der kommer så et nyt tre års holdingkrav som følge af den sidste omstrukturering.

Der er pligt til at give Skat meddelelse hvis der sker aktieafståelse inden for den tre årige periode, hvor ejertidskravet gælder.

Skattefri aktieombytning med tilladelse har ikke denne begrænsning i relation til afståelse af aktierne. Skat stiller dog krav om at der skal være en forretningsmæssig begrundelse for den skattefri aktieombytning.

Forretningsmæssig begrundelse kan således i nogle brancher været ønsket om risikoafdækning, omstrukturering som led i et generationsskifte, eller etablering af nye datterselskaber. Ansøgningen skal indeholde en konkret og specificeret begrundelse og må ikke have skatteunddragelse som formål.

Vigtigheden af den konkrete og specificerede forretningsmæssige begrundelse ses af afslaget på tilladelse i afgørelsen, TFS 2005 426 ØLD:

"A havde ansøgt om tilladelse til skattefri aktieombytning begrundet med minimering af driftsrisiko, forberedelse af generationsskifte og behovet for stiftelse af yderligere datterselskaber i fremtiden. Ansøgningen var uden nærmere konkretisering eller dokumentation og blev ikke uddybet under sagens behandling. Der blev givet afslag begrundet med, at det ud fra en samlet

vurdering ikke fandtes godtgjort, at aktieombytningen ville blive foretaget ud fra forsvarlige økonomiske betragtninger. Skatteministeriet gjorde gældende, at begrundelser af denne generelle karakter alene havde karakter af rene påstande, der altid kunne fremføres som begrundelse for skattefri omstruktureringer. Landsretten tiltrådte Skatteministeriets anbringende under henvisning til EFDomstolens afgørelse i Leur-Bloem-sagen, C-28/95 (SU 197,257)"

Ovenstående illustrerer vigtigheden af konkrete og specificerede forretningsmæssige begrundelser.

Såfremt der sker væsentlige ændringer i vilkår der ligger til grund for tilladelsen skal disse anmeldes til Skat jf. ligningsvejledningen S.G.18.7.3. forhold der skal meddeles omfatter blandt andet:

- Indgåelse af aftaler om afståelse af aktierne i datterselskabet, herunder købe- og salgsretter.
- Ændringer i ejer- eller kapitalforholdene i datterselskabet, herunder udstedelse af medarbejderaktier.
- Ændringer i aktieklasser (opdelinger eller sammenlægninger) i datterselskabet eller i aktieklassernes rettigheder.
- Ændringer i koncernstrukturen i henhold til fusionsbeskatningsdirektivet (fusioner, spaltninger, og tilførsel af aktiver).
- Tilbagesalg af de ved ombytningen erhvervede aktier i holdingselskabet.
- Indgåelse eller ophævelse af aktionæroverenskomster af betydning for stemmefordelingen i datterselskabet.
- Ekstraordinære udbytteudlodninger og ordinære udbytteudlodninger i holdingselskabet, der overstiger årets resultat.
- Frasalg af enkelte eller alle aktiviteterne i datterselskabet.

Det skal nævnes at det er muligt at lade tredjemand nytegne optil 50% af kapitalen i det ombyttede selskab efter en skattefri aktieombytning. Dette følger af afgørelserne i henholdsvis SKM2008.182.SR og SKM2009.646.SR.

12.1.1.3 Konsekvenser og andre overvejelser for overdrager (person)

Udskydelse af beskatning ved en skattefri aktieombytning følger af FUSL § 9, hvorefter aktierne ikke anses for at være afstået, hvorfor overdrageren ikke bliver beskattet af en eventuel avance. Der er således tale om en udskydelse af beskatningen, idet der succederes i anskaffelsessum og tidspunkt.

Idet der ikke længere er tale om en person der ejer driftsselskabet, er det nu ikke længere muligt at overdrage aktierne via succession jf. ABL § 11.

Såfremt vederlaget ved den skattefri aktieombytning sker i form af aktier vil der ikke udløses beskatning hos overdrageren. Hvis vederlaget består af kontanter, vil denne del anses som solgt og dermed udløse en eventuel aktieavance til beskatning.

12.1.1.4 Konsekvenser og andre overvejelser for overdrager (holding)

Hvad enten der er tale om en aktieombytning med eller uden tilladelse, er der mulighed for at overføre fri egenkapital til holdingselskabet uden udløsning af udbytteskat, såfremt ejerandelen er mindst 10% jf. ABL § 4 A.

Såfremt aktierne i driftsselskabet efterfølgende sælges, skal man være opmærksom på ejertidskrav på tre år for aktieombytning uden tilladelse, hvis den skattefrie omstrukturering skal forblive skattefri. Herefter vil provenuet fra salget, ligge i holdingselskabet og kan løbende udloddes til aktionæren som udbytte.

12.1.1.5 Delkonklusion

Denne omstruktureringsmodel kan på trods af at der ikke fra begyndelsen af ejerskabet har været etableret en holding struktur, give mulighed for etablering af en sådan indenfor kort tid. Mulighed for at slanke driftsselskabet før et salg, er med til at øge antallet af potentielle købere. Holding strukturen åbner mulighed for at sælge aktierne skattefrit, samtidig med at der er foretaget en risiko afdækning såfremt den frie egenkapital i driftsselskabet er udloddet til holdingselskabet. Muligheden for at afhænde virksomheden på forskellige måder er med til at øge antallet af potentielle eksterne købere, dog afgrænser man sig fra at kunne overdrage via succession.

Nedenfor er i punktform opridset fordele og ulemper ved omstruktureringsmodellen, dette skal hjælpe til at give et bedre overblik:

Fordele:

- Både med og uden tilladelse kan der nu udloddes skattefrit udbytte til holdingselskabet og dermed slanke driftsselskabet, med deraf lavere salgssum til følge.
- Overdrager kan løbende udlodde udbytte fra holdingselskab hvorved bundfradrag udnyttes.
- Såfremt der er opnået tilladelse kan holdingkravet fraviges.

Ulemper:

- Er der ikke opnået tilladelse kan det erhvervende holdingselskab ikke afstå aktierne i de første tre år efter ombytningsdatoen, hvis skattefriheden på ombytningen skal opretholdes.
- Aktierne kan ikke overdrages ved hjælp af successionsreglerne.

På baggrund af ovenstående afsnit kan modellen vurderes:

Holding dannelse ved skattefri aktieombytning

Område	Karakter	Kommentar
Tidsperspektivet	2	3 års holdingkrav
Pris	5	Normal - påvirkes ikke
Finansiering - risiko vedrørende vederlag	5	Ikke relevant
Beskatning	10	Ingen såfremt holdingkrav overholdes
Succeschance for selskabets overlevelse	5	Normal - påvirkes ikke
Omkostninger	3	Høj - Omkostninger i forbindelse med omstruktureringen samt pligt til at aflægge regnskab for holdingselskabet

Tabel 5 – Holding dannelse ved skattefri aktieombytning

12.1.2 Spaltning

12.1.2.1 Indledning

Vi vil nu se på hvordan driftsselskabet kan udskille en del eller dele af virksomheden som ikke skal generationsskiftes. En sådan opdeling vil sikre at kun den del eller dele af virksomheden der er klar til at blive generationsskiftet kan videreføres uafhængigt af forretningsområder eller aktiver såsom udlejningsejendomme. Modellen illustreres nedenfor:

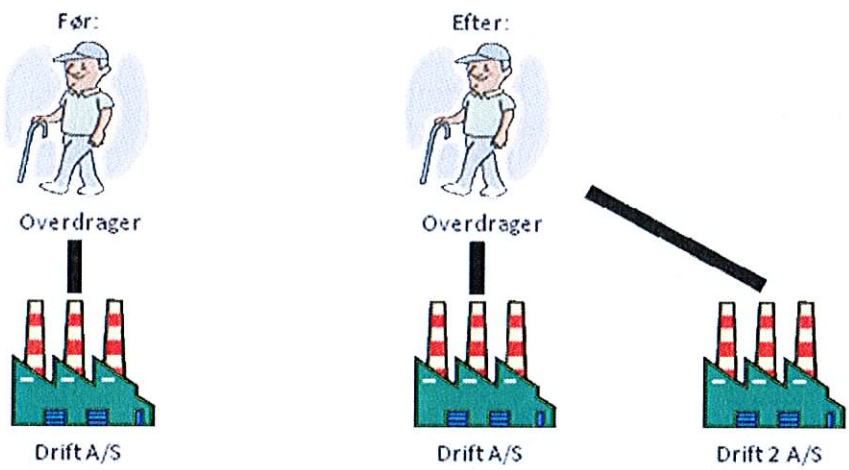

Figur 27 - Spaltning

Formålet med en opsplitning forud for et generationsskifte er som udgangspunkt at salgssummen vedrørende selve driftsselskabet der skal generationsskiftes nedbringes. Aktiverne der ikke direkte er driftsrelevante holdes således underfor generationsskiftet. Såfremt overdrager er interesseret i at bevare en tilknytning/engagement til det at drive erhvervsvirksomhed, muliggøre denne model dette.

12.1.2.2 Lovgivning

Definitionen af spaltning fremgår af FUL § 15 a, stk. 2:

"Ved spaltning forstås den transaktion, hvorved et selskab overfører en del af eller samtlige sine aktiver og passiver til et eller flere eksisterende eller nye selskaber ved i samme forhold som hidtil at tildele sine selskabsdeltagere aktier eller anparter og eventuelt en kontant udlignings sum".

Det er muligt at gennemfører en spaltning således at denne bliver skattefri. Vi vil i det efterfølgende gennemgå reglerne herfor.

Der er grundlæggende to former for spaltning, grenspaltning og ophørsspaltning.
Grenspaltning medfører at et isoleret virksomhedsområde, en gren i driftsselskabet bliver udskilt og videreført i et nyt selskab, hvorved det oprindelige selskab vil fortsætte.

Reglerne for spaltning giver i lighed med reglerne omkring skattefri aktieombytning mulighed for at gennemføre en spaltning med eller uden tilladelse.

Såfremt der gennemføres en spaltning uden tilladelse opstår der holdingkrav på tre år for opretholdelse af den skattefri spaltning.

12.1.2.2.1 Grenspaltning

I forbindelse med en grenspaltning skal den udspaltede aktivitet være i stand til at fungere som en selvstændig enhed. Dette betyder at selskabet skal være i stand til at klare sig for egne midler jf. FUL § 15 c, stk. 2. Det er yderligere et krav at det indskydende selskab kan fortsætte efter gennemførelsen af grenspaltningen.

Som hovedregel accepterer Skat altid fast ejendom som en selvstændig virksomhed. Dette uanset om ejendomme udlejes til 3. mand eller bruges af driftsselskabet. Der er dog undtagelser til dette. Såfremt der er speciel indretning i form af produktionsapparater og generelt hvis ejendomme er bygget således at det ikke umiddelbart er muligt for andre virksomheden at bruge ejendommen. I sådanne tilfælde vil Skat ikke tillade udskillelse og ejendommen må blive i det fortsættende selskab.

Spaltningen kan som nævnt foretages med eller uden tilladelse fra Skat. Reglerne er indført samtidig med reglerne[32] omkring tilladelse/ ikke tilladelse i forbindelse med skattefri aktieombytning, der er tale om ændringer indsat i FUL §§ 15 a og 15 b.
Der er senest sket ændringer hertil i forbindelse med skattereformen vedtaget 28. maj 2009.

[32] Lov nr. 343 af 18. april 2007

Ved en grenspaltning uden tilladelse skal aktiver og passiver der overføres til det modtagne selskab, svare til forholdet mellem aktiver og passiver i det indskydende selskab. Samtidig med dette må der ikke ved den skattefrie spaltning opstå nye aktiver eller passiver. Forholdet vanskeliggør gennemførelsen af en grenspaltning uden tilladelse. Det ses dog af SKM2007.919.SR at mindre afvigelser accepteres i situationer med meget lille gæld.

Idet overholdelsen af ovenstående er forudsætning for at spaltningen kan gennemføres som en skattefri spaltning uden tilladelse, vil anmodning om bindende svar fra Skat omkring fordelingen, medvirke til at afklare om hvorvidt fordelingen kan godkendes af myndighederne. Der kan ligeledes anmodes om bindende svar såfremt spaltningen gennemføres med tilladelse.

Spaltning må generelt ikke gennemføres med henblik på skatteunddragelse.

Spaltning uden tilladelse kan ikke gennemføres såfremt det indskydende selskab har mere end én selskabsdeltager, og en eller flere af disse har været selskabsdeltager i mindre end tre år. Og har rådet over flertallet af stemmerne og samtidig er eller ved spaltningen bliver selskabsdeltager i det modtagende selskab, hvor de tilsammen råder over flertallet af stemmerne jf. FUL § 15 a stk. 1, 6.pkt.

I forbindelse med spaltningen vil den fraspaltede del af selskabet bliver afregnet til selskabets ejer i form af vederlagsaktier eller anparter afhængigt af selskabsformen. Såfremt en del af vederlaget er en kontant udlignings sum er der skattepligt for den del der vederlægges kontant. Såfremt der er flere ejere må der ikke ske formueforrykkelse, af det procentuelle ejerskab af totalværdien.

Spaltningsdatoen er den dato det modtagende selskab har som åbningsdato. Hvis spaltningsdato ligger senere end seks måneder efter udløbet af det regnskabsår, som selskabets/selskabernes seneste årsrapport vedrører skal der udarbejdes en mellembalance, jf. SL § 257.

12.1.2.2.2 Ophørsspaltning

Den anden mulighed er en ophørsspaltning, dette medfører at det indskydende selskab ophører i forbindelse med spaltningen, hvorved der opstår to eller flere nye modtagende selskaber.
Det er muligt at der eksempelvis ved to ejere der ejede 50% hver inden spaltning, efter en spaltning ejer 100% i hver deres selskab, såfremt deres ejerskab uændret er 50% af den samlede værdi efter spaltningen, dette skal ske via en ophørsspaltning.

Ved ophørsspaltning uden tilladelse er der ikke noget krav om at forholdet mellem aktiver og passiver bibeholdes.

12.1.2.3 Konsekvenser og andre overvejelser for overdrager (indskydende selskab)

Såfremt målet med spaltningen er at slanke og eventuelt beholde et holdingselskab hvorfra der kan drives investeringsvirksomhed, vil det være muligt løbende at udlodde udbytte, og derved udnytte bundgrænsen for beskatning af aktieudbytte år efter år.
Der skal udarbejdes spaltningsplan og spaltningsredegørelse, samt en vurderingsberetning. Disse skal indsendes til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen der offentliggøre dette materiale. Der kan ofte være væsentlige omkostninger forbundet med ovenstående alt efter hvor meget revisorer og advokater skal involveres. Spaltningsplan og spaltningsredegørelse kan fravælges af anpartshaverne i enighed, hvis der alene deltager anpartsselskaber i spaltningen, dette træder i kraft den 1. marts 2011, jf. SL § 255, stk. 2 og jf. SL § 256. Der fremgår endvidere af lovforslag L 55 fremsat 10. november 2010 at der vil være mulighed for at fravælge udarbejdelse af vurderingsberetning.

Underskud i det indskydende selskab kan fremføres i det eller de modtagende selskaber, hvis underskuddet er opstået under sambeskatning med de modtagende selskaber og kun ved spaltning til eksisterende sambeskattede selskaber. Underskud i det indskydende selskab kan også fremføres i det indskydende selskab selv. Underskud i det indskydende selskab kan også fremføres i det indskydende selskab selv.

Kildeartsbegrænsede tab i det indskydende selskab kan anvendes af det indskydende selskab selv efter spaltningen, hvis det indskydende selskab består efter spaltningen. Kildeartsbegrænsede tab

i det indskydende selskab kan ikke fremføres i det eller de modtagende selskaber, uanset om selskaberne har været sambeskattede.

12.1.2.4 Konsekvenser og andre overvejelser for overdrager (modtagende selskab)

Det eller de modtagende selskaber succederer i de overtagne aktiver og passivers skattemæssige stilling for både anskaffelsessummer og anskaffelsestidspunkter jf. FUL §15B, stk. 1 og 2. Fordelen er at kun de mest nødvendige aktiver henføres til det selskab der skal generationsskiftes med deraf lavere handelssum.

Underskud i det modtagende selskab kan fortsat fremføres, hvis det er opstået under sambeskatning med det indskydende selskab. Kildeartsbegrænsede tab i det eller de modtagende selskab bortfalder ved spaltningen, dette kan kun forekomme ved spaltning til eksisterende selskaber.

12.1.2.5 Delkonklusion

Inden det egentlige generationsskifte skal gennemføres kan en udskillelse af dele eller en gren af virksomheden være med til at slanke den del af virksomheden hvor driften ligger. Spaltningen kan gennemføres som henholdsvis en grenspaltning eller ophørsspaltning. Grenspaltning stiller krav om at det udskilte udgør en selvstændig gren/del der kan fungere for sig selv. Modellen kan være formålstjenstlig hvor overdrager vil generationsskifte driften i en erhvervsvirksomhed og eventuelt samtidig beholde et aktivt investeringsselskab.

Nedenfor er i punktform opridset fordele og ulemper ved omstruktureringsmodellen. Dette skal hjælpe til at give et bedre overblik:

Fordele:

- Opsplitning af driftsselskab og dermed lavere salgssum
- Mulighed for at udskille ikke driftsrelevante aktiver til passivt investeringsselskab og løbende udlodde udbytte herfra
- Uudnyttede skattemæssige underskud bibeholdes ved grenspaltning
- Skattefri spaltning udskyder realisationsbeskatning på de aktiver der er i behold

- Ved personligt ejerskab er der mulighed for senere overdragelse ved succession

Ulemper:

- Uudnyttede skattemæssige underskud bortfalder ved ophørsspaltning
- Kravet om forholdet mellem aktiver og passiver ved skattefri grenspaltning uden tilladelse betyder, at det ofte vil være praktisk umuligt at gennemfører en spaltning efter disse regler
- Holdingkrav på 3 år

På baggrund af ovenstående afsnit kan modellen vurderes:

Spaltning

Område	Karakter	Kommentar
Tidsperspektivet	3	3 års holdingkrav
Pris	5	Normal - påvirkes ikke
Finansiering - risiko vedrørende vederlag	5	Normal - påvirkes ikke
Beskatning	5	Normal - påvirkes ikke
Succeschance for selskabets overlevelse	7	Over middel - idet driften kan afhændes uafhængigt af driftsfremmede aktiviteter
Omkostninger	2	Høj - Hjælp fra revisor samt fremtidige omkostninger

Tabel 6 – spaltning

12.1.3 Skattefri tilførsel af aktiver

12.1.3.1 Indledning

En skattefri tilførsel af aktiver har det formål at der etableres en holding struktur. Det overdragende selskab indskyder andele af den eksisterende virksomheds aktiver og passiver i et nyt selskab mod at få aktier i dette nye selskab. Modellen minder om skattefri aktieombytning, men adskiller sig i og med at der stiftes et nyt selskab nedad i strukturen. Det nuværende driftsselskab bliver til det nye holdingselskab. Modellen illustreres nedenfor:

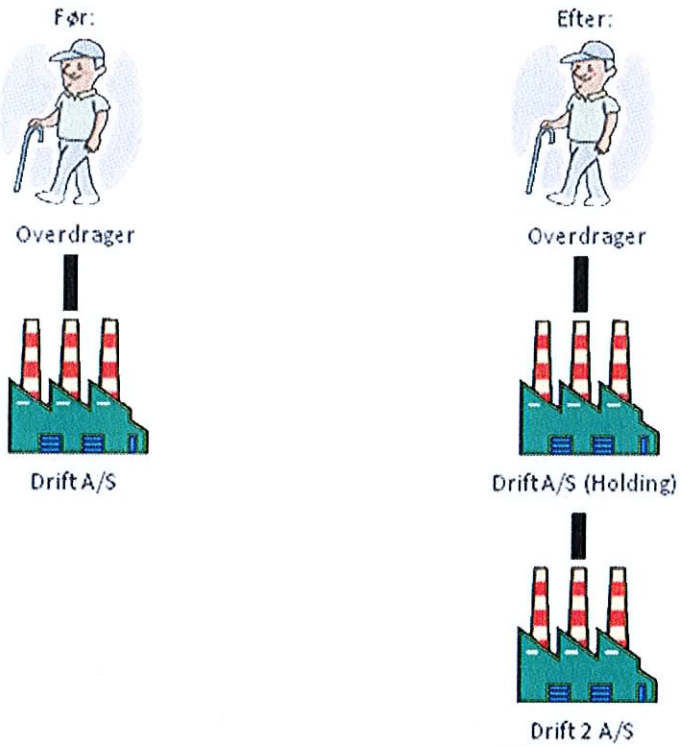

Figur 28 – Skattefri tilførsel af aktiver

Modellen minder om en skattefri aktieombytning, men med den forskel at der etableres et nyt driftsselskab nedad i strukturen. Det er således muligt at beholde aktiver der ikke vedrører driften i det eksisterende selskab der således bliver holdingselskab. I modsætning til aktieombytning og spaltning er det ikke muligt i forbindelse med tilførsel af aktiver at udbetale en kontant udligningssum.

12.1.3.2 Lovgivning og betingelser

Som udgangspunkt vil tilførsel af aktiver blive betragtet som et almindeligt salg hvilket vil udløse realisationsbeskatning hos det indskydende selskab[33]. Det modtagende selskab vil på den anden side have erhvervet de pågældende aktiver og passiver til markedspris, hvilket medfører at retten til at foretage skattemæssige afskrivninger følger de gængse regler herfor.

Det er dog muligt at fravige realisationsbeskatning, således at tilførslen af aktiver bliver skattefri. Reglerne fremgår af FUL § 15 c og d, heraf følger de kriterier der skal være opfyldt ved gennemførslen af en skattefri tilførsel af aktiver.

[33] Drift A/S (Holding)

Som udgangspunkt skal det indskydende såvel som det modtagende selskab være omfattet af begrebet selskab i en medlemsstat jf. artikel 3 i direktiv 90/434/EØF.

Tilførsel af aktiver defineres i FUL § 15 c stk. 2 på følgende måde:

"... den transaktion, hvorved et selskab uden at være opløst tilfører den samlede eller en eller flere grene af sin virksomhed til et andet selskab mod at få tildelt aktier eller anparter i det modtagende selskabs kapital. Ved en gren af en virksomhed forstås alle aktiver og passiver i en afdeling af et selskab, som ud fra et organisationsmæssigt synspunkt udgør en selvstændig bedrift, dvs. en samlet enhed, der kan fungere ved hjælp af egne midler"

Der henvises i øvrigt til afsnit 12.1.2.2.1 der omhandler definitionen af virksomhedsgren og hvad der skal til for at opfylde dette kriterium.

Der er mulighed for at gennemføre den skattefri tilførsel af aktiver med eller uden tilladelse fra Skat, såfremt der ønskes opnåelse af tilladelse må tilførslen ikke have skatteunddragelse eller skatteomgåelse til formål.

Fra indkomstårene 2007 til 2009 har der såfremt der ikke er opnået tilladelse fra Skat været en udbyttebegrænsning i de første tre år. Der kunne maksimalt udloddes udbytte, som svarede til det indskydende selskabs andel af det ordinære resultat i den godkendte årsrapport for det regnskabsår som udlodningen vedrører jf. FUL § 15 d, stk. 8. Med lov ændringen d. 22. april 2009, der omfatter skattefrie omstruktureringer foretaget fra og med indkomståret 2010 samt gældende for skattefri tilførsler foretaget efter 22. april 2009, udbyttebegrænsningen er bortfaldet. Denne er erstattet af et holdingkrav på tre år. Hvis holdingkravet ikke overholdes bliver den skattefri tilførsel skattepligtig.

Skattefri tilførsel af aktiver med tilladelse kræver en forretningsmæssig begrundelse, og må ikke være foretaget med henblik på skatteunddragelse eller skatteomgåelse. Foranstående må ikke være hovedformålet med tilførslen af aktiver, det vil dog oftest være målet med tilførslen at der opnås omstrukturering således at ejer opnår skattemæssige fordele. Dette er muligt så længe der er en forretningsmæssig begrundelse.

Såfremt en tilførsel sker uden tilladelse fra Skat, skal der senest samtidig med indgivelsen af selvangivelsen for det modtagende selskab for det regnskabsår gives Skat oplysninger om at selskabet har deltaget i en skattefri tilførsel af aktiver uden tilladelse fra Skat, jf. FUL § 15 c stk. 5. Der skal endvidere indsendes en opgørelse over anskaffelsessummen for aktierne i det modtagende selskab.

Såfremt vederlaget for det indskudte vederlægges i andet end aktier, eksempelvis gældsbreve, kontanter mv., anses tilførslen af aktiver for at være skattepligtig.

12.1.3.3 Konsekvenser og andre overvejelser for overdrager (indskydende selskab)

Ved tilførsel af aktiver indgår fortjeneste eller tab på de af det indskydende selskabs aktiver og passiver, ikke i det indskydende selskabs skattepligtige indkomst jf. FUL § 15 d, stk. 1.

Der skal endvidere i det indskydende selskab opgøres en anskaffelsessum på de aktier, som det indskydende selskab modtager som vederlag. De aktier det indskydende selskab modtager i det modtagne selskab, ved den skattefri tilførsel, anses for erhvervet til handelsværdien af de tilførte aktiver og passiver, jf. FUL § 15 d stk. 4.

Der etableres en sambeskatning mellem selskaberne, herved kan eventuelle skattemæssige underskud udnyttes fremadrettet.

Holdingkravet diktere en ejer tid på 3 år hvis det ønskes at tilførslen skal forblive skattefri. Såfremt omstruktureringen er påbegyndt i god nok tid vil dette ejertidskrav ikke have betydning.

12.1.3.4 Konsekvenser og andre overvejelser for overdrager (modtagende selskab)

I det modtagende selskab behandles underskud og kildeartsbegrænsede tab som ved grenspaltning jf. afsnit 12.1.2.4.

Det modtagende selskab succederer i anskaffelsestidspunkt, anskaffelsessum, afskrivninger og hensigt, såfremt det indskydende selskab er et dansk selskab jf. FUL § 8.

12.1.3.5 Delkonklusion

Skattefri tilførsel af aktiver er endnu en måde at slanke et driftsselskab på. Der etableres et nyt driftsselskab nedad i strukturen. Det er således muligt at beholde aktiver der ikke vedrører driften i det indskydende selskab. I modsætning til aktieombytning og spaltning er det ikke muligt at udbetale en kontant udligningssum.

Nedenfor er i punktform opridset fordele og ulemper ved omstruktureringsmodellen, dette skal hjælpe til at give et bedre overblik:

Fordele:

- Driftsselskabet bliver slanket og kun relevante aktiver overdrages
- Omstruktureringen er skattefri
- Et salg af driftsselskabet er skattefrit efter 3 år jf. holdingkravet
- Mulighed for udlodning af skattefrit udbytte til holdingselskab
- Muligheder i sambeskatning

Ulemper:

- Holdingkrav på 3 år, for at opretholde skattefrihed ved tilførsel mellem holdingselskab og driftsselskab
- Betaling for aktiver må kun vederlægges i aktier
- Det modtagne selskab overtager oprindelige anskaffelsessummer på aktiver og passiver, hvilket kan medføre en høj beskatning ved afståelse af enkelt aktiver

På baggrund af ovenstående afsnit kan modellen vurderes:

Skattefri tilførsel af aktiver

Område	Karakter	Kommentar
Tidsperspektivet	3	3 år holdingkrav
Pris	5	Normal - påvirkes ikke
Finansiering - risiko vedrørende vederlag	5	Normal - påvirkes ikke
Beskatning	10	Ingen såfremt holdingkrav overholdes
Succeschance for selskabets overlevelse	7	Over middel – kun driftsrelevante aktiver

		overtages
Omkostninger	3	Høj - Omkostninger i forbindelse med omstruktureringen samt pligt til at aflægge regnskab for holdingselskabet

Tabel 7 – Skattefri tilførsel af aktiver

12.2 Generationsskiftemodeller

I nedenstående afsnit vil vi redegøre for de modeller der kan anvendes til at gennemføre et egentligt generationsskifte.

12.2.1 Aktiesalg - personligt

12.2.1.1 Indledning

Denne model er den mest grundlæggende model til at gennemføre et generationsskifte. Modellen er en simpel overdragelse af personligt ejede aktier og selskabet påvirkes derfor som udgangspunkt ikke.

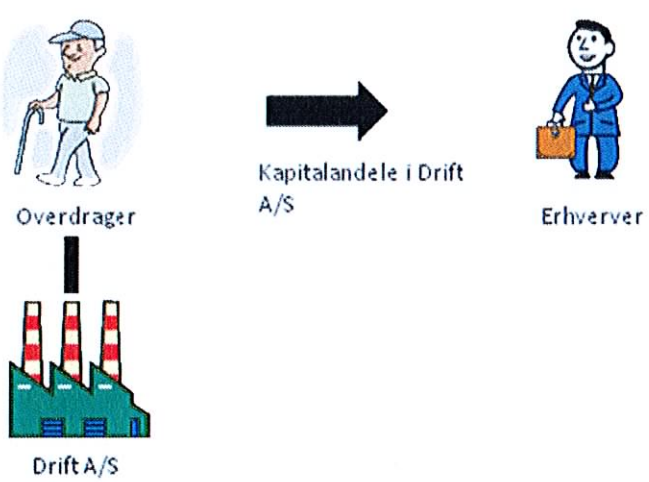

Figur 29 – Aktiesalg - personligt

12.2.1.2 Lovgivning

Reglerne om aktiesalg er relativt simple og salget kan gennemføres uden særlige krav fra Skat.

Reglerne om beskatning af unoterede aktier opgøres efter reglerne i aktieavancebeskatningsloven.

En personlig aktieavance vil blive beskattet som aktieindkomst via følgende bundgrænser og beskatningssatser[34], jf. PSL § 8a:

- Optil kr. 48.300 beskattes med 28%.
- Over kr. 48.300 beskattes med 42%.

Aktieavancen opgøres som salgssummen fratrukket anskaffelsessummen. I den forbindelse bør det bemærkes at anskaffelsessummen kan tillægges omkostninger til købsprovision, aktieafgift, advokat og revisor. Udgifter af samme art kan endvidere fradrages i salgssummen. Omkostninger der knytter sig til finansiering kan ikke fradrages i henholdsvis salgs- eller anskaffelsessum.

Avancen opgøres efter gennemsnitsmetoden. Ved et delsalg skal den del af anskaffelsessummen der kan henføres til de solgte aktier medtages i avanceopgørelsen, således at den samlede anskaffelsessum skal fordeles på hele aktiebeholdningen.

Hovedaktionærer der har anskaffet deres aktier før d. 18. maj 1993 kan endvidere beregne et ejertidsnedslag, jf. ABL § 47. Ejertidsnedslaget udgør 1 % pr. ejerår, frem til og med 1998 og kan maximalt udgøre 25 %.

Hovedaktionærkriteriet afgøres efter hvorvidt hovedaktionæren indenfor de seneste 5 år, har ejet mindst 25 % af kapitalen i selskabet eller har haft mere end 50 % af stemmeværdien, jf. ABL § 4. Såfremt at aktierne er erhvervet ved en skattefri virksomhedsomdannelse er kravet, at aktionæren indenfor de seneste 10 år har ejet mindst 25 % af aktiekapitalen eller har haft 50 % af stemmeværdien.

12.2.1.3 Konsekvenser og andre overvejelser for overdrager

12.2.1.3.1 Finansieringsbyrde

Modellen stiller krav til både overdragers finansiering af skatten, samt erhververs finansiering af købesummen. Såfremt erhverver ikke er i overdragerens gaveafgiftsberettigede kreds, vil der ikke

[34] Bundgrænserne er dobbelte for ægtefæller – satserne er gældende i både 2010 samt 2011

være mulighed for at mindske finansieringsbyrden, hvilket kan påvirke selskabets chancer for overlevelse. Erhverver har dog mulighed for at lave en holdingstruktur med personlighæftelse, hvorved den løbende finansieringsbyrde vil mindskes, da betaling til ydelser ikke først er blevet personligt indkomst beskattet.

Såfremt købesummen finansieres ved optagelse af lån skal det sikres at der vil være likviditet til fremtidige afdrag og renter. Selskabet kan være erhververs eneste indtægtskilde og ydelsen på lånet skal altså betales via beskattede midler, enten i form af løn eller udbytte. Lønnen kan blive beskattet med op til 56%[35] og udbyttet med i alt omkring den samme skattebetaling (selskabsskat 25% og udbytteskat 28/42%). Renterne på lånet vil give en fradragsværdi på 33%, hvilket giver et marginalt tab på ca. 23%.
Likviditetstrækket i selskabet kan altså i visse tilfælde blive maksimalt, hvilket ikke er positivt for selskabets fortsatte succeschancer.

Muligheden for at overdrage et selskab via denne model, er således afhængig af, om der er den nødvendige likviditet til at finansiere købet og tilbagebetale købesummen med beskattede midler. Finansieringsbyrden kan dog mindskes via en holdingstruktur eventuelt med personlig hæftelse. Den aktuelle finanskrise bevirker at bankerne ikke som tidligere er ligeså villige til at udlåne penge og derfor skal både den høje udlånsrente samt bankernes øvrige krav tages til vurdering, såfremt denne model anvendes.

Det er selvfølgelig en mulighed at erhverver helt eller delvist kan finansiere købesummen via en privatopsparing og dermed mindske likviditetstrækket i selskabet.

12.2.1.3.2 Løbende overdragelse

For at mindske finansieringsbyrden kan det overvejes at gennemføre et løbende salg af aktierne. På denne måde fordeles både overdragers og erhververs finansieringsbyrde ud over flere år. En løbende overdragelse vil ofte være relevant for mindre overdragelser, hvorved den lave udbyttebeskatningsprocent på 28 % udnyttes mere fordelagtigt. Alt afhængig af selskabets

[35] Marginalskatten

størrelse og overdragerens engagement kunne det f.eks. være en mulighed at sælge 25 % af aktierne, årligt over fire år.
Den løbende overdragelse kan også have en positiv effekt på selskabets chancer for overlevelse, da det ledelsesmæssige generationsskifte på denne måde udstrækkes over flere år.

12.2.1.3.3 Overdragelse med gaveafgift[36]

Såfremt erhverver er omfattet af den gaveafgiftspligtige kreds er der mulighed for at yde en gave i forbindelse med overdragelsen. Den gaveafgiftspligtige kreds omfatter børn, stedbørn, børnebørn, svigerbørn og samlevere til overdrageren.

Uanset om overdragelsen sker med vederlag eller som gave er der fuld beskatning hos overdrager.

Overdragelse med gaveafgift kan lette finansieringsbyrden for erhverver, hvilket vil forbedre selskabets chancer for fortsat succes.

Gaveafgiften udgør 15 % af den del af beløbet der overstiger progressionsgrænsen på kr. 58.700[37] for børn, stedbørn, børnebørn og samlevere. For svigerbørn udgør gaveafgiften 15 % af den del der overstiger progressionsgrænsen på kr. 20.500.

Når erhverver er indenfor gaveafgiftskredsen skal 1982-cirkulæret anvendes til værdiansættelse af afståelsessummen, jf. afsnit 11.1.

12.2.1.3.4 Indskud på pensionsordning

Personer der driver selvstændig virksomhed i selskabsform har mulighed for at oprette en særlig pensionsordning i forbindelse med at selskabets overdrages.
Hele eller dele af den skattepligtige fortjeneste ved salget af aktierne kan indskydes på pensionsordningen og dette medfører at beskatningen af aktieindkomsten udskydes indtil pensionen kommer til udbetaling.

For at anvende reglerne er der følgende betingelser:

---

[36] For nærmere beskrivelse af regler vedrørende gaveafgift henvises der til afsnit 10.2.
[37] 2010 tal

- Overdrageren er over 55 år ved virksomhedsophøret
- Pensionsordningen er med løbende udbetaling altså, en rateforsikring eller en rateopsparingsordning
- Overdrageren er hovedaktionær i selskabet
- Selskabet driver en erhvervsmæssig virksomhed

Der kan endvidere maksimalt indbetales kr. 2.507.900[38] på pensionsordningen.

12.2.1.4 Delkonklusion

Som udgangspunkt er der ikke de store fordele ved at anvende modellen i sin rene form. Finansieringsbyrden er maksimal, hvilket kan påvirke selskabets chancer for overlevelse og hele avancen beskattes som aktieindkomst uden mulighed for udskydelse. Såfremt modellen anvendes i en modereret form som f.eks. en løbende overdragelse eller indskud på pensionsordning har modellen dog flere fordele. Ved løbende overdragelse kan bundgrænserne for den lave beskatning på aktieindkomst i højere grad anvendes og det løbende ledelsesmæssige generationsskifte kan have en positiv effekt på selskabets chancer for fortsat succes. Ved indskud på pensionsordning er der mulighed for at udskyde skatten til et senere tidspunkt. Endvidere er der mulighed for at mindske finansieringsbyrden såfremt erhverver findes i den gaveafgiftsberettigede kreds.

Nedenfor er i punktform opridset fordele og ulemper ved generationsskiftemodellen, dette skal hjælpe til at give et bedre overblik:

Fordele:

- Selskabet påvirkes ikke og udskudte skatter i selskabet bliver derfor ikke udløst
- Modellen er simpel og kan gennemføres uden særlige krav fra Skat
- Der er mange muligheder i modellen. Modellen kan gennemføres som en løbende overdragelse med gaveafgift, samt med indskud på en pensionsordning

Ulemper:

- Skattebetalingen skal som udgangspunkt ske med det samme.

[38] Beløbsgrænse for 2010.

- Såfremt der ikke overdrages med gaveafgift er finansieringsbyrden maksimal for erhverver. Renter og afdrag skal finansieres via den private indkomst der beskattes med en relativ høj beskatningsprocent

På baggrund af ovenstående afsnit kan modellen vurderes:

Aktiesalg - personligt

Område	Karakter	Kommentar
Tidsperspektivet	8	Kort - 0 år (dog ikke ved løbende salg)
Pris	5	Normal - påvirkes ikke
Finansiering - risiko vedrørende vederlag	4	Under middel - finansieringsbyrde påvirker muligvis den forsatte drift og dermed risikoen vedrørende vederlaget
Beskatning	2	Høj - PSL 8A
Succeschance for selskabets overlevelse	3	Lav - Stor finansieringsbyrde
Omkostninger	8	Lav - Begrænset hjælp fra revisor samt ingen fremtidige omkostninger

Tabel 8 – Aktiesalg personligt

12.2.2 Aktiesalg – via holdingselskab

12.2.2.1 Indledning

Denne model følger samme princip som aktiesalg – personligt. I stedet for at aktierne er ejet af hovedaktionæren er aktierne i denne model ejet af et holdingselskab.

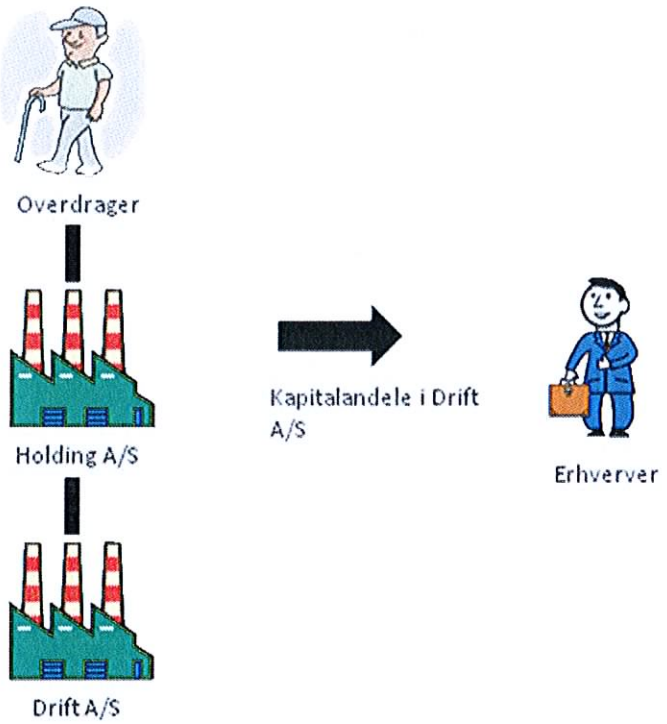

Figur 30 – Aktiesalg – via holdingselskab

12.2.2.2 Lovgivning

Ved beskatning af aktier i selskaber sondres der mellem forskellige aktiekategorier. De selskabskonstruktioner der bygges omkring et hovedaktionærselskab vil ofte være kategoriseret som datterselskabsaktier, men i nedenstående vil de øvrige kategorier ligeledes kort blive gennemgået.

Datterselskabsaktier er aktier som ejes af et selskab med en direkte ejerandel på mindst 10 % af aktiekapitalen, jf. ABL § 4A. Datterselskabet skal være beliggende i EU, eller i et land som Danmark har indgået en dobbeltbeskatningsoverenskomst med.
Gevinster, tab og udbytte vedrørende datterselskabsaktier medregnes ikke i selskabsindkomsten uanset ejertid, jf. ABL § 8.

Koncernselskabsaktier er aktier hvor ejeren og det selskab, hvori der ejes aktier, er sambeskattet efter SEL § 31 eller kan sambeskattes efter SEL § 31 A, jf. ABL § 4B. Gevinster, tab og udbytte vedrørende koncernselskabsaktier medregnes ikke i selskabsindkomsten uanset ejertid, jf. ABL § 8.

Porteføljeaktier er aktier der hverken kan kategoriseres som datterselskabsaktier eller koncernselskabsaktier, jf. ABL § 9. Udbytter fra porteføljeaktier skal medregnes 100%. Gevinster og tab medregnes som udgangspunkt efter lagerprincippet.

12.2.2.3 Konsekvenser og andre overvejelser for overdrager

12.2.2.3.1 Skattefrihed ved salget medfører mindre finansieringsbyrde

Såfremt aktierne kategoriseres som datterselskabsaktier eller koncernselskabsaktier skal en gevinst ikke medregnes i selskabsindkomsten. Aktierne i et datterselskab kan altså sælges skattefrit, hvilket bevirker at overdrageren ikke har en aktuel skat der skal finansieres.
Da overdrageren ikke skal betale skat vil han i højere grad kunne acceptere en vederlagsform hvor der ikke afregnes kontant ved overdragelsen. Muligheden for et gældsbrev med en løbende overdragelse synes derfor mere sandsynlig når der ikke længere er en finansieringsbyrde vedrørende skatten.

12.2.2.3.2 Reducering af skatten via løbende udbytte

Aktieudbytte fra danske selskaber beskattes som aktieindkomst efter satserne i PSL § 8a.[39]
Ved et årligt udbytte på kr. 48.300[40] kan overdrageren udnytte den lave beskatningsprocent på 28%. Provenuet der befinder sig i holdingselskabet kan på denne måde løbende komme ud i privatøkonomien til en lavere beskatningsprocent end ved et almindeligt personligt aktiesalg.

12.2.2.3.3 Begrænsninger samt pligt til fortsat at aflægge regnskab

Da aktierne ejes af et selskab og derved ikke af en person vil der være visse begrænsninger i forbindelse med overdragelsen. Der vil ikke være mulighed for ejertidsnedslag for at overdrage aktier via succession eller med gaveafgift.
Udover det skal overdrageren være opmærksom på, at provenuet fra aktiesalget befinder sig i et holdingselskab og altså ikke kommer privatøkonomien til gode i første omgang. Før pengene kan anvendes i privatøkonomien skal de udloddes og beskattes med 28 % eller 42%, alt afhængig af udbyttestørrelsen.

---

[39] Der henvises til side 12.2.1
[40] For ægtepar er beløbsgrænsen på kr. 96.600

Overdragen vil være forpligtet til fortsat at aflægge regnskab for holdingselskabet og derved have årlige udgifter til revisor.

12.2.2.4 Delkonklusion

Modellens klare fordel er at salget af aktierne vil blive skattefrit og såfremt bundgrænserne udnyttes hvert år vil penge komme ud i privatøkonomien til en lavere skatteprocent. Overdrageren skal dog være opmærksom på at pengene ikke i første omgang kommer privatøkonomien til gode og at ejerskabet af aktierne igennem et holdingselskab gør at aktierne i driftsselskabet ikke kan overdrages via succession eller med gaveafgift. Endvidere forpligtiger overdrageren sig til fortsat at aflægge regnskab og den årlige tilhørende omkostning til revisor.

Nedenfor er i punktform opridset fordele og ulemper ved omstruktureringsmodellen, dette skal hjælpe til at give et bedre overblik:

Fordele:

- Salget af kapitalandelene er skattefrit
- Via løbende udbytter er der mulighed for at pengene kommer ud i privatøkonomien til en relativ lav beskatningsprocent
- Selskabet påvirkes ikke og udskudte skatter i selskabet bliver derfor ikke udløst
- Overdrager kan måske i højere grad acceptere en anden form end kontant betaling, da der ikke skal finansieres penge til en skattebetaling

Ulemper:

- Selskabsstrukturen begrænser overdragelsesmulighederne og der er ikke længere mulighed for succession eller gaveafgift.
- Pengene kommer ikke i første omgang privatøkonomien til gode. Der kan dog udloddes udbytte.
- Der vil forsat være pligt til at aflægge regnskab

På baggrund af ovenstående afsnit kan modellen vurderes:

Aktiesalg - via holdingselskab

Område	Karakter	Kommentar
Tidsperspektivet	9	Kort - 0 år
Pris	5	Normal - påvirkes ikke
Finansiering - risiko vedrørende vederlag	5	Middel - finansieringsbyrde påvirker muligvis den forsatte drift og dermed risikoen vedrørende vederlaget
Beskatning	9	Lav - Salget er skattefrit og ved løbende udbytter kan beskatning optimeres
Succeschance for selskabets overlevelse	4	Under middel - Forsat stor finansieringsbyrde, men muligheder åbnes for anden vederlagsform, da der ikke skal finansieres skat
Omkostninger	3	Over middel - Pligt til fortsat at aflægge regnskab

Tabel 9 – Aktiesalg – via holdingselskab

12.2.3 Overdragelse af aktier med succession

12.2.3.1 Indledning

Modellen er ligeledes en overdragelse af aktier, men med succession udløses der ikke beskatning hos overdrageren. Princippet er at erhverver, succederer i den latente skat der påhviler aktierne og dermed udskydes skattebetalingen indtil erhverver, afstår aktierne. Avancen vil på det tidspunkt blive beregnet ud fra overdragerens oprindelige anskaffelsessum samt anskaffelsestidspunkt.

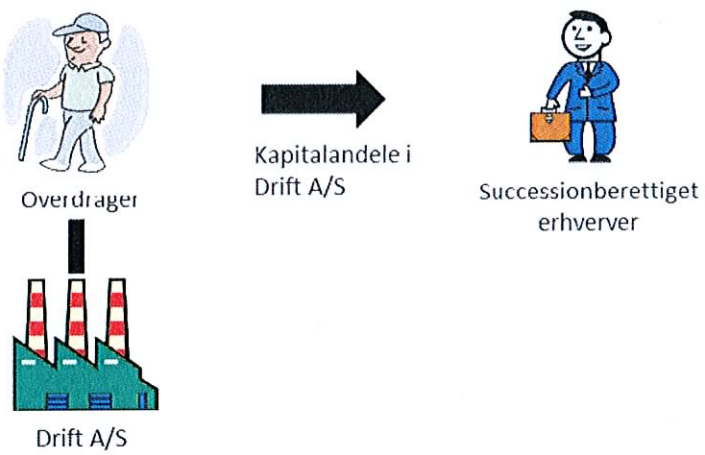

Figur 31 – Overdragelse af aktier med succession

12.2.3.2 Lovgivning

Reglerne omkring skattemæssig succession er begrænset til en nærmere personkreds.

Succession kræver, at overdragelsen sker til overdragerens successionsberettigede personkreds, jf. ABL § 34, stk. 1 nr. 1. Herudover kan der succederes til nære medarbejdere, jf. ABL § 35, såfremt de generelle betingelser i ABL § 34 er opfyldt.

De successionsberettiget er således børn[41], børnebørn, søskende, søskendes børn, samlevere (mindst 2 års samliv med overdrager forud for overdragelsen) samt visse nære medarbejdere.

En nær medarbejder karakteriseres som en person, der inden for de seneste 5 år har været beskæftiget i et antal timer der svarer til fuldtidsbeskæftigelse i mindst tre år. Såfremt medarbejderen har været beskæftiget i flere koncernforbundne selskaber lægges timerne sammen, jf. ABL § 35, stk. 1.

[41] Adoptivbørn samt stedbørn ligestilles med normalt slægtsforhold.

Endvidere gælder det at:

- Reglerne for overdragelse med succession kun er gældende for personer, der er fuldt skattepligtige til Danmark jf. KSL § 1 og ABL § 34, stk. 3.

Såfremt ovenstående punkter er opfyldt, er de generelle betingelser på plads og der er mulighed for en overdragelse med succession. Dog skal følgende betingelser også opfyldes:

- Aktier der overdrages, skal udgøre mindst 1% af aktiekapitalen i det pågældende selskab jf. ABL § 34, stk. 1, nr. 2.

Dette krav gælder ikke for aktier, som er anskaffet som led i næring samt andelsbeviser.
Det bør endvidere påpeges, at en overdragelse til flere personer i sameje, betragtes som en sammenhængende overdragelse.

- Selskabet skal drive reel erhvervsvirksomhed, jf. ABL § 34, stk. 1, nr. 3

Vurderingen om hvorvidt der er tale om en aktiv erhvervsvirksomhed er beskrevet i afsnit 11.1.2.2.

Beslutningen om erhververs indtræden i overdragerens skattemæssige stilling skal meddeles til Skat. Dette skal ske senest ved indgivelse af overdragerens selvangivelse, jf. KSL § 33C, stk. 7. Såfremt der ikke sker meddelelse, vil overdragelsen blive anset for skattepligtig.

12.2.3.3 Konsekvenser og andre overvejelser for overdrager

12.2.3.3.1 Indtræder i skattemæssigstilling

Når der overdrages aktierne med succession indtræder erhverver i overdragers skattemæssige stilling med hensyn til:

- Anskaffelsessum

- Anskaffelsestidspunkt
- Skattemæssige dispositioner
- Anskaffelseshensigt

Baggrunden for reglerne om succession er, at det ikke er hensigtsmæssigt for virksomhedens fortsatte drift, hvis et generationsskifte udskydes til ejerens død alene på grund af skattereglerne. Tidspunktet for et generationsskifte skal i mindre grad være bestemt af skattemæssige hensyn, således at hensyn som f.eks. forretningsmæssige og familiemæssige kan få en større betydning i forbindelse generationsskiftet.

Det bør i den forbindelse påpeges at erhverver ikke kan modregne avance som er opstået på baggrund af de overdragne aktier, i et tab som er opstået i forbindelse med salg af andre aktier, jf. ABL § 13 og 14.

12.2.3.3.2 Fortrydelse af succession

Der er mulighed for tilbageoverdragelse med succession til den tidligere ejer inden for de første 5 år efter en overdragelse. Som betingelse stilles der, at den tidligere ejer overdrog virksomheden med succession. Til forskel fra tidligere regler stilles der ikke krav til begrundelse for fortrydelse.

Tilbageoverdragelse skal ske til den værdi aktiver og passiver har på tidspunktet for selve tilbageoverdragelsen. Det skal dog bemærkes, at der ikke er mulighed for lempelse af en eventuelt betalt gaveafgift.

12.2.3.3.3 Generelt om passivpost

Såfremt der er et gaveelement i forbindelse med overdragelsen af aktier i et selskab, gælder der en særregel ved beregning af gaveafgiften jf. KSL § 33. Særreglen giver mulighed for, at der beregnes en såkaldt passivpost, der reducerer den afgiftspligtige værdi inden der beregnes gaveafgift. På denne måde godskrives gavemodtageren den endelige skatteforpligtigelse, der påhviler de overdragne aktier.

Hovedreglen er at passivposten beregnes som 30% af den skattepligtige fortjeneste. Ved aktieindkomst beregnes passivposten dog som 22% af den skattepligtige fortjeneste.

Princippet er at erhverver bliver kompenseret for halvdelen af den latente skat. Såfremt erhverver vælger at videresælge aktierne kort tid efter overdragelsen, vil han blive beskattet med 100 % af den skattepligtige fortjeneste. De færreste har dog til hensigt at sælge aktierne kort tid efter overdragelsen, men derimod videreføre virksomheden i flere år. At erhverver kun kompenseres for 50% af skatten, kan derfor betragtes som en pris for at skatten bliver udløst på et senere tidspunkt eller måske aldrig udløst.

12.2.3.3.4 Succession med gaveelement

Når overdragelsen indeholder et gaveelement, er der mulighed for at erhvevers pris for virksomheden kan nedsættes med en andel af den skat, som overdrageren slipper for at skulle betale, jf. KSL § 33 C.

Passivposten fragår i forbindelse med opgørelsen af det gaveafgiftspligtige beløb. Dette gøres, for at give en kompensation for den udskudte skatteforpligtelse, der stammer fra overdrageren.

Passivposten på unoterede aktier beregnes som 22% af den skattepligtige fortjeneste, som overdrageren ville have, såfremt han havde solgt det pågældende aktiv i handel og vandel på tidspunktet for selv overdragelsen, jf. KSL § 33D, stk. 3.

Såfremt der ved overdragelsen af aktierne kun ydes en delvis gave er der også mulighed for at beregne en passivpost på grundlag af hele skatteforpligtelsen der påhviler aktierne. Passivposten fratrækkes i grundlaget for gaveafgiftsberegning og bliver dermed et nedslag i beskatningen af selve gaven.

For at illustrere dette har vi valgt at gennemgå et forenklet eksempel[42]:

Almindelig overdragelse af aktier:	
Værdi ved overdragelse til søn i 2010	1.000.000
Anskaffelsessum (fader)	125.000
Fortjeneste fader	875.000

[42] Eksemplet har til formål at illustrere beregningen af gaveafgift og der tages derfor ikke hensyn til overgangsreglerne i 1993og eventuelle ejertidsnedslag.

Skat ved salg:	
28 % af 48.300	13.524
42 % af 875.000-48.300	347.214
	360.738

Tabel 10 – Beskatning af aktiesalg

Ovenstående beregning viser at der ved et almindeligt aktiesalg udløses en beskatning på kr. 360.738. Denne skat kan udskydes såfremt man vælger at anvende successionsreglerne og på denne måde spares renten af dette beløb, indtil sønnen sælger aktierne eller likvidere selskabet. Såfremt selskabet går konkurs udløses der ikke skat, medmindre anskaffelsessummen har været negativ. Når sønnen vælger at sælge aktierne er det faderens anskaffelsessum på kr. 125.000 der skal ligges til grund for avanceberegningen.

Såfremt det vælges at anvende både successionsreglerne og overdragelse som gave, skal der opgøres og betales en gaveafgift. Som tidligere beskrevet skal gaveafgiften opgøres med udgangspunkt i værdien af aktierne og i afgiftsgrundlaget fragår en beregnet passivpost. Herefter beregnes afgift af den ikke afgiftsfrie del.

Overdragelse som gave:	
Gave (i alt fra fader i året)	1.000.000
Passivpost 22 % af avancen på kr. 875.000	192.500
Gaveværdi:	807.500
Afgiftsfri del - progressionsgrænse	58.700
Afgiftspligtig del	748.800
Afgift 15 % heraf	112.320

Tabel 11 – Beskatning af aktiesalg, ved overdragelse som gave

Som det fremgår af vores eksempel, kan selskabet altså overføres fra fader til søn uden beskatning, men mod betaling af en gaveafgift. Der er mulighed for at foretage en uendelig udskydelse af beskatningen, såfremt sønnen vælger at videreoverdrage aktierne til f.eks. sin søn osv.

Det skal endvidere bemærkes, at fader og søn selv kan vælge, hvem der skal betale afgiften. Faderen kan med fordel betale afgiften, for nærmere gennemgang heraf henvises til afsnit 10.2.

Skat påser at fastsættelsen af passivposten er beregnet korrekt og har mulighed for at korrigere i beregningen af passivposten. Såfremt dette er tilfældet, er den korrigerede beregning bindende for overdrageren og erhverver, medmindre afgørelsen påklages efter regler i SFL § 40, stk. 1, 1. pkt.

I forbindelse med gaveoverdragelse bør det bemærkes at søskende, søskendes børn samt en nær medarbejder, som er omfattet af den successionsberettiget kreds, ikke er omfattet af den gaveafgiftspligtige kreds. Det betyder at såfremt der ydes en gave til disse, beskattes dette som personligindkomst.

12.2.3.3.5 Succession uden gaveelement

Når overdragelsen ikke indeholder et gaveelement, er det endvidere muligt at reducere købesummen med en andel af den udskudte skat, der påhviler de overdragne aktier.

I tilfælde af at overdrageren vælger at succederer sine aktier til f.eks. en medarbejder, vil der ikke skulle beregnes en passivpost idet medarbejderen ikke er omfattet af gaveafgiftskredsen. Overdragelsen skal ske til den opgjorte handelsværdi jf. afsnit 11.2. Handelsværdien skal dog reduceres som følge af den latente skatteforpligtigelse.

12.2.3.4 Delkonklusion

Erhverver påtager sig en latent skatteforpligtelse og der opnås dermed en mulighed for at udskyde realisationsbeskatningen. For at anvende successionsreglerne findes der en række adgangsbetingelser der skal være opfyldt. Der sættes blandt andet krav til personkredsen samt aktiviteten i selskabet der skal overdrages, inden man opnår fordelene ved denne model. Den

største fordel ved succession er udskydelsen af realisationsbeskatningen og derfor vil beslutningen om anvendelse af succession ofte være et spørgsmål om likviditet.

Nedenfor er i punktform opridset fordele og ulemper ved omstruktureringsmodellen, dette skal hjælpe til at give et bedre overblik:

Fordele:

- Selskabet påvirkes ikke og udskudte skatter i selskabet bliver derfor ikke udløst
- Realisationsbeskatningen på kapitalandelene bliver udskudt
- Mulighed for overdragelse med gave
- Mulighed for fortrydelse

Ulemper:

- Begrænset til en nærmere bestemt personkreds
- Der stilles en del krav før at modellen kan anvendes
- Fortsat relativ stor finansieringsbyrde for erhverver

På baggrund af ovenstående afsnit kan modellen vurderes:

Overdragelse af aktier med succession

Område	Karakter	Kommentar
Tidsperspektivet	8	Kort - 0 år
Pris	4	Under middel - Værdiansættes efter cirkulære 2000-9 eller 1982
Finansiering - risiko vedrørende vederlag	6	Middel - Finansieringsbyrde kan mindskes via gaveafgift
Beskatning	8	Lav - Skattefrit for overdrager, forpligtigelse overdrages
Succeschance for selskabets overlevelse	6	Over middel - lavere finansieringsbyrde og mulighed for overdragelse med gave
Omkostninger	6	Middel - hjælp fra revisor, dog ingen fremtidige omkostninger

Tabel 12 – Overdragelse af aktier med succession

12.2.4 Salg af aktivitet

12.2.4.1 Indledning

Ved anvendelse af denne model kan et selskab overdrage udvalgte eller samtlige aktiver/aktiviteter til erhverver.

Modellen gør det altså muligt for erhverver at købe aktiver eller aktiviteter der er relevante for selve driften, i stedet for at købe aktierne og dermed hele selskabet.

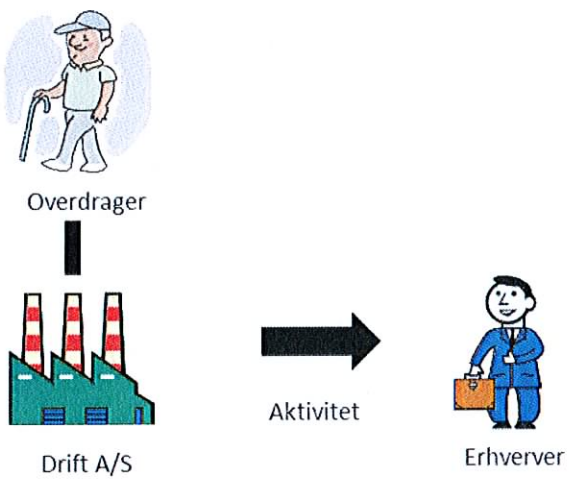

Figur 31 – Salg af aktivitet

12.2.4.2 Lovgivning

Da der er tale om salg af aktivitet stiller modellen ikke betingelser eller krav der skal overholdes inden overdragelsen. Dog vil der i forbindelse med opgørelsen af avancen samt afskrivningsrettigheder i overdragelsesåret, være regler som skal overholdes. Avancen vil som udgangspunkt blive beskattet med selskabsskatteprocenten på 25 % og der udløses dermed fuld beskatning hos det sælgende selskab. Dette gælder uanset om erhverver er en person eller et selskab.

Ved salg af driftsmidler skal den skattemæssige saldo reduceres med salgssummen for de overdragne aktiver.

Såfremt der efter overdragelsen af samtlige aktiver er en negativ saldo, skal denne udlignes senest ved udløbet af det efterfølgende indkomstår, hvor den negative saldo er opstået, jf. AL § 8, stk. 1.

Erhverver kan på de købte driftsmidler afskrive med op til 25 % efter saldometoden, jf. AL § 5, stk. 3. Overdrageren kan ikke fortage afskrivning i det indkomstår, hvori aktivet sælges, jf. AL § 40, stk. 4.

Ved salg af goodwill skal avancen opgøres som forskellen mellem salgssummen og den skattemæssigt nedskrevne værdi af goodwill.
I tilfælde af internt oparbejdet goodwill er anskaffelsessummen kr. 0, hvilket medfører at hele salgssummen beskattes og skal medregnes i den skattepligtige indkomst, jf. AL § 40.
Erhverver kan fra og med det indkomstår hvori der er indgået en endelig aftale om overdragelse, afskrive på goodwill. Erhverver kan skattemæssigt afskrive på anskaffelsessummen med 1/7 årligt. Såfremt overdrageren har bestemmende kontrol i det erhvervende selskab, begrænses afskrivningsgrundlaget på goodwill til overdragerens skattepligtige fortjeneste, jf. AL 40, stk. 5.

Ved salg af ejendomme skal der opgøres en ejendomsavance, jf. EBL § 1.
Genvundne afskrivninger skal opgøres som forskellen mellem afståelsessummen og den nedskrevne skattemæssige værdi. Genvundne afskrivninger medregnes i den skattepligtige indkomst og beskattes, jf. AL § 21.
Eventuelle ikke genvundne afskrivninger skal medregnes i opgørelsen af ejendomsavancen.

Når genvundne afskrivninger er opgjort skal selve ejendomsavancen opgøres. Dette gøres ved at en række tillæg og fradrag indgår i beregningen og fortjenesten opgøres som den regulerede anskaffelsessum fratrukket den regulerede afståelsessum. Såfremt der opnås en avance ved salg af domicilejendomme, er der mulighed for at modregne denne i anskaffelsessummen for en ny domicilejendom, jf. EBL § 6A. Det er dog en betingelse at købet af den nye ejendom sker senest i året efter afståelsen. Der kan som udgangspunkt afskrives på bygninger og installationer jf. AL § 14 samt 15.

12.2.4.3 Konsekvenser og andre overvejelser for overdrager

12.2.4.3.1 Reducering af finansieringsbyrden og holdingselskab

En af fordelene ved denne modellen er at overdrageren kan vælge kun at frasælge aktiver eller aktiviteter der er nødvendige for selskabets drift. Dette medfører at finansieringsbyrden bliver

relativ lav for erhverver. Endvidere vil det efterlade overdrager med et selskab bestående at f.eks. likvider, værdipapirer og ejendomme som nu kan bruges som et holdingselskab.

For at illustrere dette har vi valgt at gennemgå et forenklet eksempel:

Eksempel - salg af aktiver/aktivitet

	Værdi Regnskab	Værdi Skat	Værdi Handel	Avance	Skat Heraf
Aktiver					
Goodwill	0	0	500	500	125
Grunde og bygninger	400	250	400	150	38
Driftsmidler	200	250	250	0	0
Værdipapirer	50	50	50	0	0
Varelager	75	75	100	25	6
Tilgodehavender fra salg	20	20	20	0	0
Likvider	100	100	100	0	0
Aktiver i alt	**845**	**745**	**1.420**	**675**	**169**
Passiver					
Egenkapital	680	605	1.094	489	122
Udskudt skat	25	0	186	186	47
Prioritetsgæld	100	100	100	0	0
Leverandører af varer	40	40	40	0	0
Passiver i alt	**845**	**745**	**1.420**	**675**	**169**

Tabel 13 – Eksempel – salg af aktiver/aktivitet

I ovenstående opstilling er der vist både den regnskabsmæssige værdi, den skattemæssige værdi samt handelsværdien af posterne i et selskab. På baggrund heraf er der udregnet den skattepligtige avance og tilhørende skyldige skat som et salg af posterne vil medføre.

Posterne der er markeret med blå skrift er poster der er nødvendige for selskabets drifts og skal derfor overdrages. Disse poster er i vores eksempel udvalgt til at være goodwill, driftsmidler, varelager, tilgodehavender fra salg samt gæld til leverandører af vare.

Posterne der er markeret med rød skrift er poster som ikke er nødvendige for selskabets drifts og derfor ikke skal overdrages.

Handelsværdien af de blå poster der vedrører driften bliver i alt t.kr. 830. Det ses af eksemplet at modellen kan anvendes til at mindske finansieringsbyrden for erhverver.

Endvidere vil overdragerne stå tilbage med posterne der er markeret med rødt, beløbet som betales i forbindelse med overdragelsen samt den en skyldig skat vedrørende de overdragne aktiver på t.kr. 131.

12.2.4.3.2 Kontrakter og forpligtigelser

Et forhold man skal være opmærksom på ved overdragelse af et selskabs aktiver/aktiviteter er, at der kan være tilknyttet kontrakter, forpligtigelser eller rettigheder. Det medfører at aktivet i visse tilfælde ikke kan overdrages eller kun kan overdrages med en tvungen genforhandling. En genforhandling kan medføre ændrede vilkår i forhold til den tidligere kontrakt, hvilket i sidste ende kan betyde at overdragelsen må opgives.

En overdragelse af f.eks. en virksomheds personale, kan medføre krav til udarbejdelse af nye ansættelseskontrakter. Endvidere kan en overdragelse at lejemål enten betyde at der skal udarbejdes et tillæg til den hidtidige kontrakt eller en ny kontakt. I begge tilfælde kan der være behov for advokatassistance og alt afhængig af hvilke rettigheder, kontrakter eller forpligtigelser der overdrages kan omkostningerne til advokaten blive høje.

I visse tilfælde kan det altså blive en omstændig og dyr proces at overdrage aktiviteter, men fordelene kan også være væsentlige. Den væsentligste fordel ved at erhverve en aktivitet frem for et selskab er, at der ikke overtages forpligtigelser der er knyttet til selve selskabet. Såfremt selskabet befinder sig i en risikofyldt branche kan det undgås, at erhverver hæfter for forpligtigelser der er opstået før overdragelsen. Dette kan f.eks. være relevant ved overdragelser i byggebranchen.

12.2.4.3.3 Skattebetaling samt belåning af immaterielle aktiver

Da salget af et aktiv medfører en aktuel skattebetaling vil det ofte kræves, at en andel af vederlaget i forbindelse med købet skal erlægges kontant. Såfremt der er et opsparet skattemæssigt underskud kan dette dog udnyttes. En overdragelse af aktiver vil ofte omfatte flere aktiver, heriblandt goodwill og her kan der opstå et problem, da et immaterielt aktiv kan være vanskeligt at belåne. Det kan, specielt i disse tider, være svært at finde et pengeinstitut der er villig til at belåne den tilkøbte goodwill. En konsekvens af dette kan være, at det er umuligt at fremskaffe den nødvendige likviditet til at gennemføre overdragelsen.

12.2.4.4 Delkonklusion

En af de klare fordele med modellen er, at overdrageren kan frasælge de aktiver der er nødvendige for driften og derefter forsætte med et selskab der har karakter af et holdingselskab. Erhververs finansieringsbyrde kan på denne måde minimeres, men der kan fortsat opstå problemer med at belåne de immaterielle aktier. Modellen giver endvidere mulighed for at gennemføre et generationsskifte uden tidligere pådragne forpligtigelser videreføres. Dette kan være yderst fordelagtigt i risikofyldte brancher. Overdragelse af visse aktiviteter kan dog være kompliceret og vil kræve reguleringer. Med mindre der er et opsparet skattemæssigt underskud er der ingen mulighed for udskydelse af skattebetalingen og salget udløser altså en aktuel skattebetaling på 25%.

Nedenfor er i punktform opridset fordele og ulemper ved omstruktureringsmodellen, dette skal hjælpe til at give et bedre overblik:

Fordele:

- Forpligtigelser overdrages ikke
- Aktiver der er relevante for driften kan frasælges og selskabet kan fortsætte som et investeringsselskab
- Relativ simpel model, dog afhængigt af hvilke aktiver der overdrages

Ulemper:

- Udskudte skatter bliver udløst og skal betales
- Belåning af goodwill kan være et problem
- Kontrakter skal eventuelt genforhandles

På baggrund af ovenstående afsnit kan modellen vurderes:

Salg af aktivitet

Område	Karakter	Kommentar
Tidsperspektivet	8	Kort - 0 år
Pris	6	Over middel - Mulighed for højere pris, da finansieringsbyrde er lav.
Finansiering - risiko vedrørende vederlag	6	Over middel - Finansieringsbyrden er lav. Erhverver kan dog have problemer med at finansiere goodwill
Beskatning	7	Over middel - udløser selskabsskat på avancen
Succeschance for selskabets overlevelse	5	Middel - Finansieringsbyrden er lav, men kontrakter skal evt. genforhandles. Forpligtigelser overtages ikke
Omkostninger	5	Middel - i salgsåret må der påregnes udgifter til advokat og revisor

Tabel 14 – Salg af aktivitet

12.2.5 A/B modellen

12.2.5.1 Indledning

Modellen er i forhold til de andre generationsskiftemodeller en mere kompleks model og selve generationsskifteprocessen bliver gennemført over flere trin.

Vi har valgt at illustrerer modellen med etablerede holdingselskaber. Personligt ejerskab af kapitalandelene er dog også en mulighed.

Trin 1.

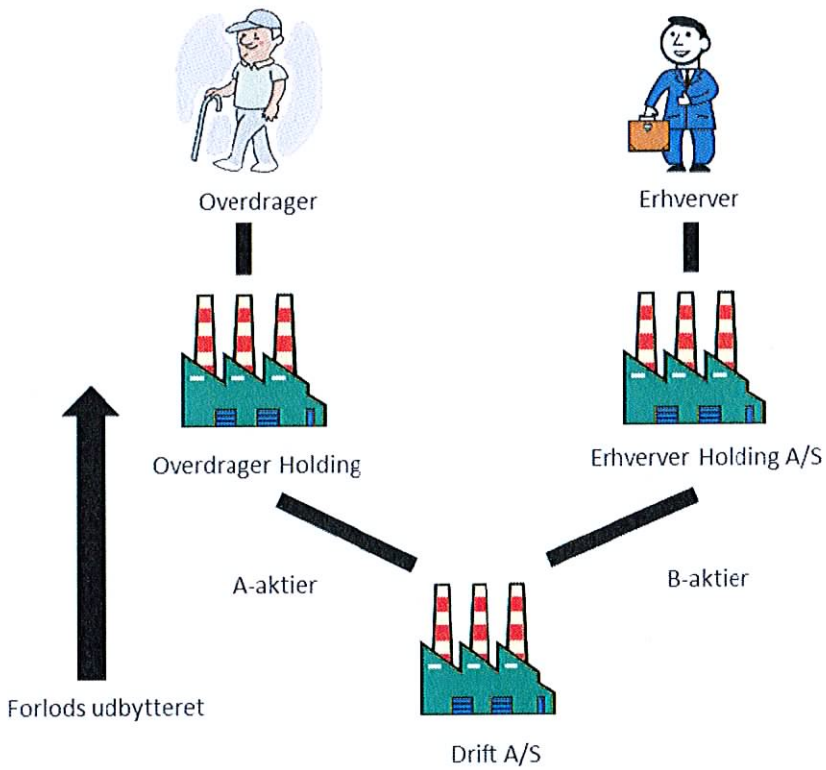

Figur 32 – A/B modellen trin 1

Inden selve modellen anvendes foretages en opdeling af aktierne i flere klasser, således at der etableres A-aktier og B-aktier. A-aktierne tillægges i den forbindelse en forlods udbytteret.

Herefter køber erhverver B-aktierne, mens overdrager ejer A-aktier.

Den forlods udbytteret medfører, at erhverver (B-aktionæren) ikke får udbytte før at overdrager (A-aktionæren) har fået udloddet et udbytte der svarer til den forlods udbytteret.

Trin 2.

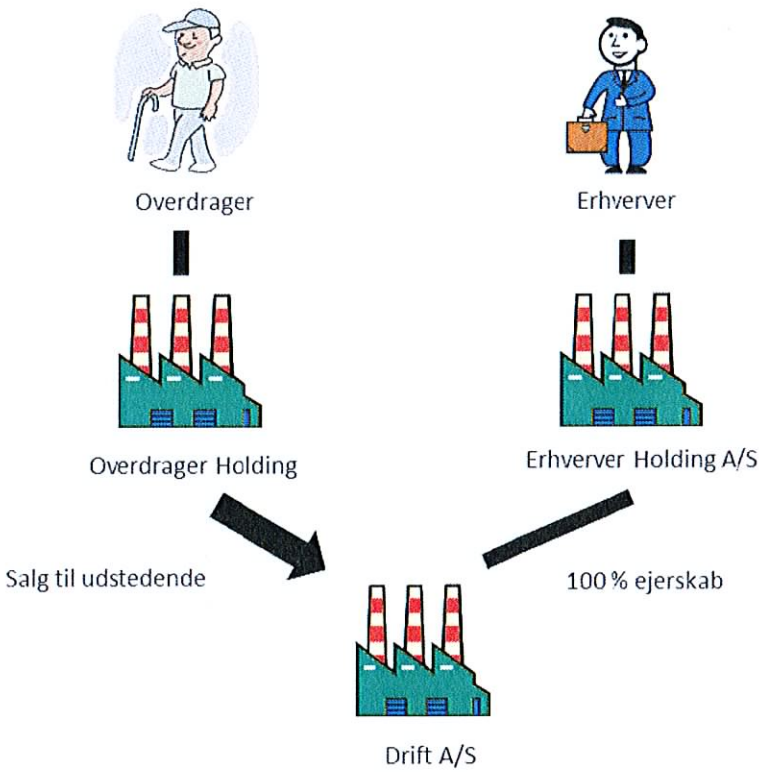

Figur 33 – A/B modellen trin 2

Når forlods udbytteretten er udnyttet opløses aktieklasserne, således at begge ejere nu er ligestillede. Derefter kan erhververs holdingselskab enten købe de tidligere A-aktier fra overdragers holdingselskab eller overdragers holdingselskab kan sælge sine aktier til det udstedende selskab. På begge måder kommer erhverver til at eje 100 % af det oprindelige driftsselskab.

Ved anvendelse af A/B modellen kan salgssummen altså betales af selskabet i form af fremtidigt udbytte.

12.2.5.2 Lovgivning

12.2.5.2.1 Ændring af vedtægter og nytegning af B-Aktier

Inden der kan ske en opdeling af A- og B-aktier skal vedtægterne i driftsselskabet ændres. I vedtægterne skal A-aktierne have tildelt en forlods udbytteret på et fastsat beløb og det skal endvidere fremgå, at aktieklasseopdelingen vil bortfalde når A-aktierne har udnyttet denne forlods udbytteret.

Kapitalmæssige vedtægtsændringer i et selskab sidestilles som udgangspunkt med salg af aktier, når aktierne efter vedtægtsændringerne vurderes til at have en anden identitet, jf. ligningsvejledningen S.G.2.3.1.2.
En ændret udbytteudlodning til forskellige aktieklasser, anses for at indebære en så væsentlig indholdsmæssig ændring, at ændringen skattemæssigt anses for at være et salg. Dette er dog kun tilfældet såfremt at vedtægtsændringen medfører en formueforskydning imellem kapitalhaverne, jf. SKM2003.66.LR.
I hovedaktionærselskaber vil der på tidspunktet for vedtægtsændringen ofte kun være en kapitalhaver og der vil derfor ikke ske en formueforskydning, jf. SKM2004.416.LR samt SKM.2006.387.SR. Ændringen i vedtægterne vil derfor i de fleste tilfælde ikke sidestilles med afståelse af aktierne.

Når vedtægtsændringen er gennemført indskyder erhverver ny kapital i driftsselskabet ved et kontant indskud til kurs pari. Den skattemæssige anskaffelsessum på de nye aktier skal opgøres som den kontante anskaffelsessum uden tillæg for f.eks. goodwillværdi, jf. SKM2003.134.LR. Overdragerens anskaffelsessum og anskaffelsestidspunkt er uændret.

12.2.5.2.2 Salg til udstedende selskab
Såfremt der gennemføres et salg til det udstedende selskab gøres det ved at der foretages en kapitalnedsættelse. Kapitalnedsættelsen som svarer til de tilbagekøbte aktier i driftsselskabet, vil resultere i en udbetaling til overdragerens holdingselskab, jf. SEL § 188

Før at kapitalnedsættelsen kan blive en realitet, skal beslutningen træffes på selskabets generalforsamling med mindst 2/3 af de afgivne stemmer, samt 2/3 af den på generalforsamlingen repræsenterede kapital. Beslutningen vil ofte være ren formalia, idet den begrænsende ejerskabskreds kun omfatter overdrager og erhverver.

Anmeldelsen af kapitalnedsættelsen skal indsendes til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen senest 4 uger efter at beslutningen på generalforsamlingen er truffet jf. SEL § 191. Såfremt anmeldelsen ikke sker eller bliver indsendt for sent, er beslutningen om kapitalnedsættelsen ugyldig.

Salg af aktier til det udstedende selskab kræver som udgangspunkt, at der søges tilladelse hos Skat, for at afståelsen bliver beskattet som et aktiesalg, jf. LL § 16 B, stk. 2. Efter praksis vil sådan en tilladelsen normalt gives, såfremt aktionæren afhænder samtlige aktier og dermed opgiver sin indflydelse i selskabet. Såfremt der er tale om et personligt ejerskab af aktierne, vil dette være relevant fordi at anskaffelsessummen kan modregnes i avancen.

Såfremt aktierne ejes via et holdingselskab vil selskabet når det ejer mindst 10% af datterselskabet, kunne sælge aktierne skattefrit uanset ejertid. Der kan ved salg dog gælde en tre års frist, også kaldet holdingkravet, som følge af skattefri omstrukturering.[43]

Som konsekvens af at udbyttebegrænsningen er ophævet fra indkomståret 2010, er holdingkravet indført, jf. ABL § 36, stk. 6. Det er således ikke muligt at gennemføre et salg til udstedende selskab inden for tre år, såfremt omstruktureringen fortsat skal være skattefri.

12.2.5.3 Konsekvenser og andre overvejelser for overdrager

12.2.5.3.1 Risiko for at det aftalte forlods udbytte ikke bliver udbetalt

Størrelsen på den fremtidige udlodning afhænger af selskabets fremtidige drift og der vil derfor være en risiko for at overdrageren ikke kan få det forlods udbytte som han er berettiget til. Ved anvendelse af denne model påtager overdrager sig derved en økonomiskrisiko. Når kursen på A-aktierne skal fastsættes skal der tages højde for denne risiko, samtidig skal overdrager vurdere om dette er en risiko som han er villig til at tage.

12.2.5.3.2 Eksempel på beregning af forlods udbytteret

Nedenstående eksempel er udarbejdet efter SKM2004.416.LR.

I eksemplet tages der udgangspunkt i handelsværdien for selskabet.[44]

[43] Der henvises til afsnit 12.1.1 for omtale af holdingkrav.

[44] For at holde eksemplet simpelt tages der direkte udgangspunkt i handelsværdien. Når handelsværdien skal opgøres skal den indre værdi eventuelt korrigeres for goodwill samt udskudt skat.

Det antages at erhverver tegner ny kapital i driftsselskabet på kr. 80.000 samt at overdrager og erhverver hver skal eje hver 50% af selskabet. På baggrund af dette kan den forlods udbytteret opgøres:

Beregning af forlods udbytteret		
Handelsværdi for driftsselskabet	6.500.000	
+ Ny kapital, B-aktier	80.000	
Selskabets værdi efter nytegning	6.580.000	
Overdragerens nye ejerandel, 50 %	3.290.000	
- Oprindelig selskabskapital	500.000	
	2.790.000	
Forlods udbytteret før forrentning	5.580.000	(2.790.000 / 0,5)

Tabel 15 –Beregning af forlods udbytteret

Overdragerens forlods udbytteret i driftsselskabet er således opgjort til kr. 5.580.000, før forrentning og risikotillæg.

Forrentningen af overdragerens forlods udbytteret sker i henhold til SKM2004.216.LR til en rente på 6% p.a. Det vurderes ikke at der er behov for et risikotillæg, da forlods udbyttet forventes at være udloddet inden for en overskuelig tidsperiode.

På grund af de aktuelle krisetider kan der argumenteres for en lavere forrentning. På den anden side kan den relativt høje forrentning på 6% forsvares ved at den endvidere dækker en del af risikofaktoren.

På baggrund af ovenstående antagelser kan forretningen vedrørende udbytteretten opgøres:

Forrentning af forlods udbytteret

Forlods udbytteret før forrentning			5.580.000	
				Udbytte
Forrentning 1. år	6%	5.580.000	334.800	200.000
Forrentning 2. år	6%	5.380.000	322.800	200.000
Forrentning 3. år	6%	5.180.000	310.800	200.000
Forrentning 4. år	6%	4.980.000	298.800	2.490.000
Forrentning 5. år	6%	2.490.000	149.400	2.490.000
Samlet forrentning			1.416.600	
Forlods udbytteret efter forrentning			6.996.600	

Tabel 16 - Forrentning af forlods udbytteret

Ovennævnte forlods udbytte kr. 6.996.600 er således et udtryk for markedsværdien af den kompensation, som overdrager kræver i forbindelse med indtrædelsen af den nye ejer.

12.2.5.3.3 Oprettelse af aktionæroverenskomst

Det vil ofte være nødvendigt at oprette en aktionæroverenskomst mellem de to aktionærer. Overenskomsten skal regulere forholdet mellem de to ejere og indeholde formalia i forbindelse med forlods udbytteretten. Det anbefales at der tages kontakt til en advokat som kan udarbejde overenskomsten. Aktionæroverenskomsten vil typisk indeholde aftaler om udbyttepolitik, udbyttestørrelse, pligt til at stemme for det forlods udbytte, en eventuel tidsbegrænsning samt aftale om værdiansættelse ved udtræden før den forlods udbytteret er udnyttet. Overdrageren skal altså påregne omkostninger til advokat i forbindelse med A/B modellen.

12.2.5.3.4 Selskabet finansierer generationsskiftet samt rentefradrag

Finansieringen vil ofte være et problem for erhverver og derfor kan det være vanskeligt at sælge aktierne i driftsselskabet. Denne problemstilling kan imødekommes ved at gennemføre et salg til udstedende selskab. Såfremt erhverver via B-aktierne ejer en del af driftsselskabet, vil et salg af overdragerens aktier til det udstedende selskab medføre at erhverver kommer til at eje 100 %. Det kræver at selskabet har en tilpas stor fri egenkapital, da de frie reserver vil mindskes ved tilbagekøb af aktierne.

Fordelen ved et tilbagesalg af aktier til udstedende selskab er, at den sidste del af anskaffelsen finansieres direkte af selskabet. Vederlaget til købet skal derved ikke finansieres af penge der først har været til høj marginal beskatning. Renteudgifterne, som vil opstå såfremt overdragelsen ikke kan betales kontant, kan fratrækkes 100% i selskabets skattepligtige indkomst. Indtjeningen til betalingen af de tilhørende afdrag bliver endvidere kun beskattet med 25%. Erhverver skal altså ikke hæve penge der først skal til beskatning for at betale renter og afdrag.

Den fulde fradragsret for renteomkostningerne kan også opnås ved et almindeligt aktiesalg mellem overdrager og erhverver. Det forudsætter dog at erhverver ejer aktierne igennem et holdingselskab. Inden den endelige overdragelse af hele aktiemajoriteten er det dog ikke sikkert at holdingselskabet kan benytte fradraget medmindre det har en anden aktivitet eller har en aktiemajoritet i et andet selskab, således at det indgår i et sambeskatningsforhold.

Den store forskel ved et salg til udstedende selskab og et almindeligt aktieselskab opstår i den situation hvor erhverver har et personligt ejerskab af aktierne. Her vil renteomkostningerne indgå i kapitalindkomsten og der vil alene være en fradragsret for 33 % af renteomkostningerne. Endvidere skal erhverver betale renterne samt afdragene på et lån med midler som allerede er beskattet med op til 56%.

12.2.5.3.5 Salg til udstedende - med eller uden holdingselskab

Man ser typisk A/B modellen med ejerskab igennem et holdingselskab. Fordelen ved ejerskab via et holdingselskab er, at der vil være 100% fradragsret for renteomkostningerne samt at udbytterne til holdingselskabet vil være skattefrie. Såfremt overdrager og erhverver har

ejerskabet via et holdingselskab afgrænser de sig dog fra at kunne gennemføre generationsskiftet via succession med gaveafgift.
Ved personligt ejerskab af aktierne i driftsselskabet er der, såfremt erhverver er i den successionsberettiget kreds, mulighed for at gennemføre en overdragelse via succession med gaveafgift. Når selskabet skal generationsskiftets indenfor familien, kan det ofte være en fordelagtig løsning at gennemføre første del af generationsskiftet efter reglerne om succession ved gave. På denne måde bliver erhverver medejer uden et stort kapitalkrav. Kapitalkravet er således alene på det beløb der skal betales i gaveafgift. Det kræves dog, at der som minimum overdrages 1% af kapitalen pr. overdragelse.
Når overdrageren endeligt ønsker at generationsskifte hele virksomheden kan aktierne f.eks. tilbagesælges til selskabet og på den måde få rådighed over kontante midler der vil kunne anvendes til pensionsalderen. Beskatningen vil som udgangspunkt blive beskattet som almindelig aktieindkomst jf. afsnit 12.2.1. Der vil dog ligesom ved et almindeligt aktiesalg være mulighed for at indskyde en del af den skattepligtige fortjeneste på en pensionsordning.

12.2.5.4 Delkonklusion

Fordelingen af A-aktier med en tilhørende forlods udbytteret samt B-aktier, gør at finansieringskravet for erhverver bliver lettet væsentligt. Der er mulighed for at erhverver kan indgå i ejerskabet af selskabet, uden at have hele den fornødne kapital til at tegne A-aktier. Overdrageren er dog afhængig af den fremtidige drift og der kan være en risiko for at den forlods udbytteret aldrig kan blive udnyttet.

Nedenfor er i punktform opridset fordele og ulemper ved omstruktureringsmodellen, dette skal hjælpe til at give et bedre overblik:

Fordele:

- Erhverver kan indgå i ejerskabet uden at have den fornødne kapital til at tegne A-aktier
- Selve overdragelsen kan finansieres af selskabet
- Erfaringer kan overbringes gennem det fælles ejerskab
- Ved personligt ejerskab er der fortsat mulighed for overdragelse med succession og gaveafgift, samt at indskyde avancen på en pensionsordning

- Udskudte skatter i selskabet bliver ikke udløst

Ulemper:

- Risiko for at forlods udbyttet ikke udbetales
- Modellen gennemføres over flere trin og tager flere år
- Modellen er kompliceret og der må påregnes omkostninger til både revisor samt advokat

På baggrund af ovenstående afsnit kan modellen vurderes:

A/B modellen

Område	Karakter	Kommentar
Tidsperspektivet	3	Over middel - Kan tage lang tid idet der skal være likviditet til at udbetale forlods udbytte.
Pris	5	Normal - påvirkes ikke
Finansiering - risiko vedrørende vederlag	4	Over middel - Finansieringsbyrden er lav, men der er risiko for er forlods udbytte ikke betales
Beskatning	8	Lav - Der er dog forskel på hvorvidt aktierne ejes personligt eller via et holdingselskab. Ved personligt ejerskab vil succession oftest anvendes
Succeschance for selskabets overlevelse	7	Høj - Finansieringsbyrden er lav og det fælles ejerskab giver gode muligheder for at viderebringe erfaringer
Omkostninger	2	Høj - Pligt til fortsat at aflægge regnskab samt udgifter til advokat og revisor i oprettelsesåret

Tabel 17 – A/B modellen

13 Analyse af de retslige rammer og overdragers præferencer

Nedenstående afsnit tager udgangspunkt i en benchmarkmodel. Modellen er opstillet på baggrund tabellerne der er udarbejdet i de foregående afsnit. [45]

Overdrageres præferencer er opstillet på baggrund af tabel 2, der tog udgangspunkt i spørgeskemaundersøgelsen. [46]

De enkelte omstrukturerings- samt generationsskiftemodeller er opstillet på baggrund af tabeller i afsnit, der tog udgangspunkt i gennemgangen af de retslige rammer for henholdsvis omstrukturering og generationsskifte modellerne.
Benchmarkmodellen er valgt da den giver et godt overblik der kan være med til at belyse hvorvidt:

- De retslige rammer til at gennemfører et generationsskifte på overdragers præmisser er tilstede
- samt hvilken omstrukturerings- og generationsskiftemodel der bedst matcher overdragerens præferencer.

Den samlede benchmarkmodel og de tilhørende værdier kan ses i bilag C.

Generationsskiftemodeller

[45] For en gennemgang af den anvendte skala henvises til afsnit 9.1.5
[46] Der er dog indsat decimal tal, således at modellerne ret grafisk kan differentiere sig.

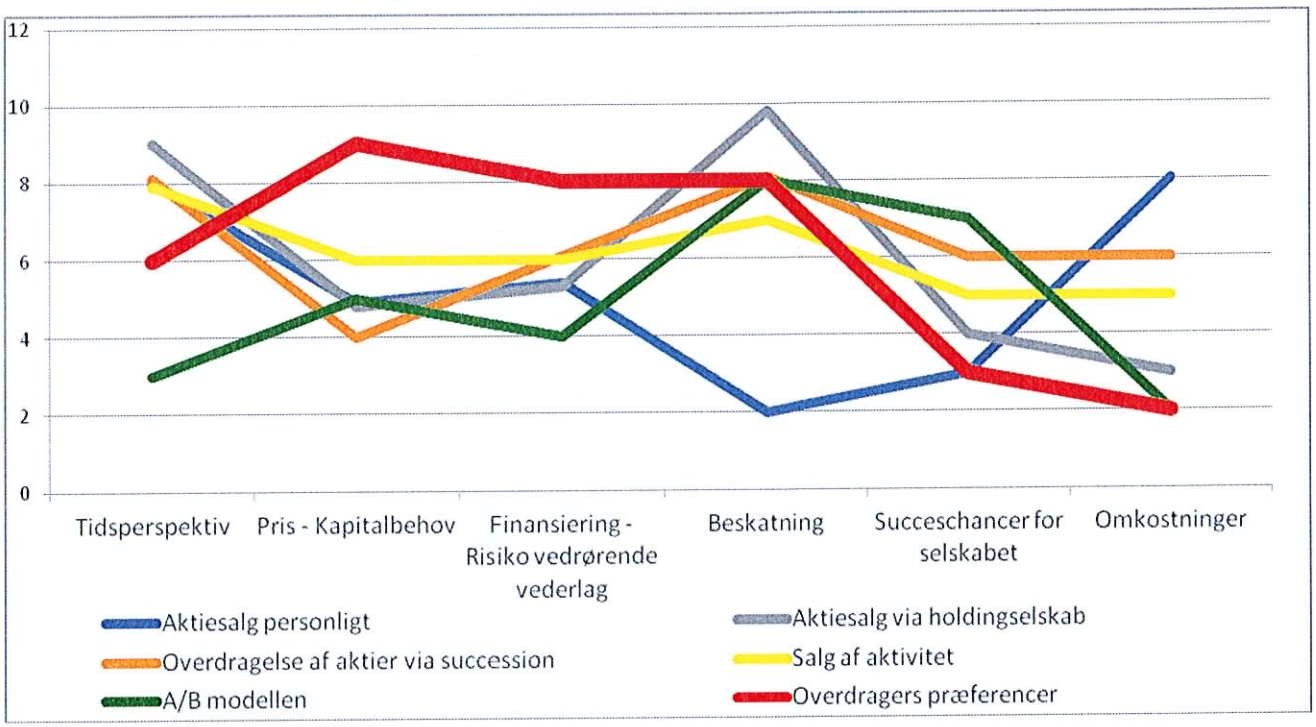

Figur 34 – Benchmark model - generationsskifte

Som det fremgår af ovenstående benchmark model opfylder de fleste af generationsskiftemodellerne overdragerens præferencer på området tidsperspektiv. Det er kun A/B modellen som ikke kan matche overdragerens præferencer på dette område, da det kan tage tid at fremskaffe likviditet til at betale det forlods udbytte. Samlet set synes de retslige rammer på dette område at være tilstrækkelige for generationsskiftemodellerne.

På områderne pris – kapitalbehov samt finansiering – risiko vedrørende vederlag har generationsskiftemodellerne en værdi på omkring middel, hvilket er et udtryk for at modellen ikke påvirker prisen og vederlaget væsentligt. Dette skyldes at prisen og betalingsformen som udgangspunkt aftales frit mellem to uafhængige parter. De retslige rammer spiller således ikke væsentligt ind på disse områder. Som det ses ønsker overdrager en høj pris og lav risiko vedrørende vederlaget.

På området beskatning opfylder aktiesalg via holdingselskab, overdragelse af aktier via succession samt A/B modellen, overdragers præferencer. Generationsskiftemodellerne salg af aktivitet og personligt aktiesalg opfylder ikke overdragers præferencer. De retslige rammer for området er

umiddelbart tilstrækkelige, men der er plads til forbedringer på området såfremt overdragers præferencer skal imødekommes.

På områderne succeschancer for selskabet samt omkostninger opfylder samtlige generationsskiftemodellerne overdragerens præferencer. Dette skyldes at overdrageren ikke ser områderne som afgørende i den samlede generationsskifteproces.

13.1 Valg af generationsskiftemodel

Den generationsskiftemodel der bedst matcher overdragers præferencer synes at være aktiesalg via et holdingselskab. Modellen matcher overdragerens præferencer på flere områder. Præferencerne omkring tidsperspektivet er opfyldt og modellen er fordelagtig hvad angår beskatning. Modellen opfylder endvidere, ligesom de øvrige modeller, præferencerne på områderne succeschancer samt omkostninger. Prisen og finansieringen kan ingen af modellerne påvirke væsentligt, men der er ikke forhold i modellen som trækker ned som det f.eks. er tilfældet ved A/B modellen.

Overdragelse af aktier via succession samt A/B modellen er dog ligeledes generationsskiftemodeller der kan forenes med overdragers præferencer. Disse er således udmærkede alternativer til et aktiesalg via holdingselskab. En af ulemperne med succession er dog, at den successionsberettigede kreds er yderst begrænset.

Ved A/B modellen vil der altid være en risiko for at den forlods udbytte ret ikke bliver udnyttet og derfor matcher denne model ikke overdragerens præferencer på området for finansiering – risiko vedrørende vederlag. Endvidere matcher modellen ikke overdragerens præferencer på tidsperspektivet.

Salg af aktivitet matcher overdragerens præferencer i en vis grad. Salg af aktiver vil udløse skat på de overdragne aktiver, men skatten der bliver udløst er dog alene selskabsskatten på 25%. Modellen synes at udskille sig en smule på området pris – kapitalbehov. Baggrunden for dette er, at den lave finansieringsbyde kan give mulighed for en bedre pris. Sammenhængen mellem pris og finansieringsbyrde er dog for usikker til at modellen kan udskille sig væsentligt.

Et personligt aktiesalg ligger på beskatningsområdet alt for langt fra overdragerens præferencer. Dette skyldes den høje beskatningsprocent der som udgangspunkt vil være ved et personligt aktiesalg. Der findes dog variationer af personligt aktiesalg og såfremt avancen f.eks. indskydes på en pensionsopsparing, vil modellen nærme sig overdragerens præferencer på beskatningsområdet.

Omstruktureringsmodeller

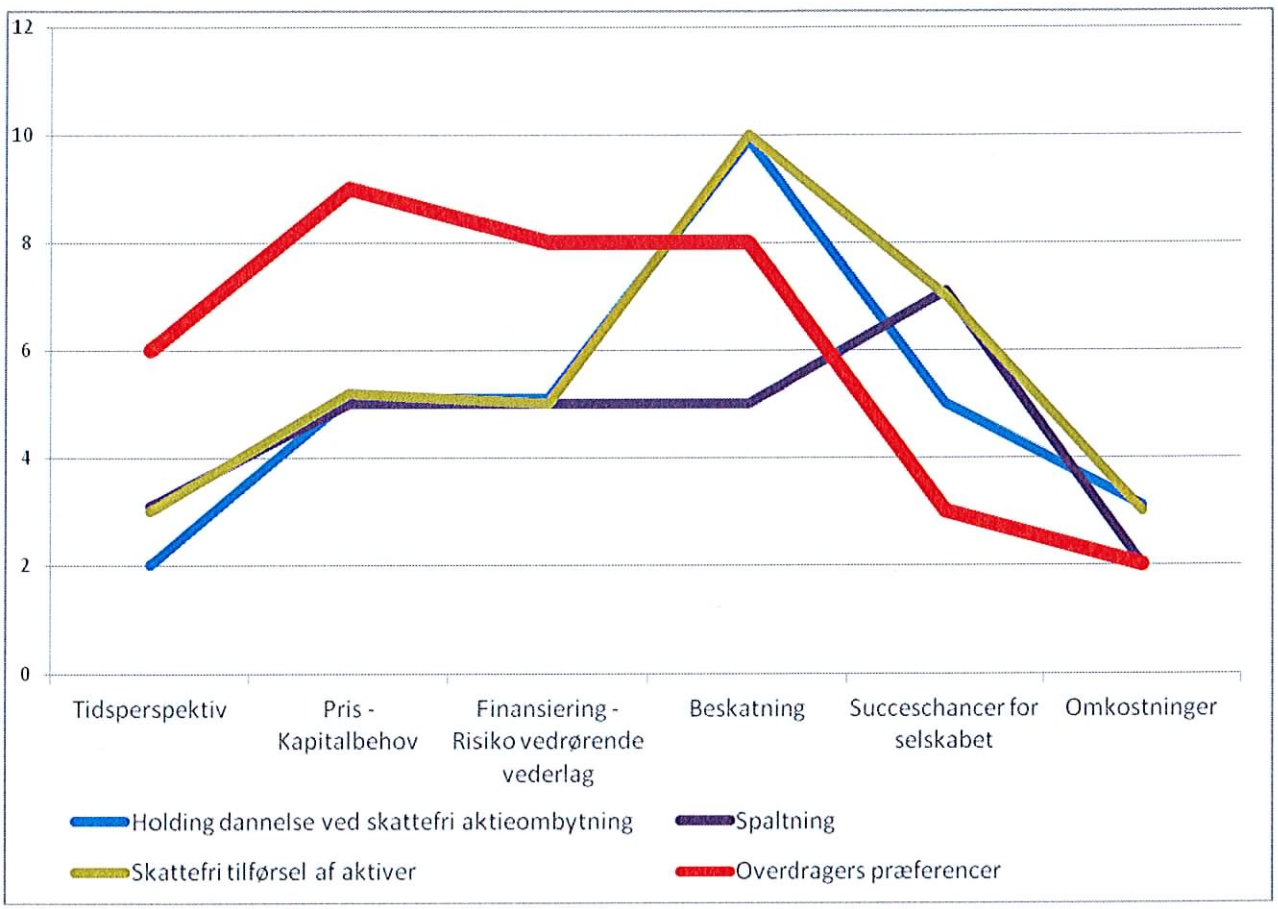

Figur 35 – Benchmark model - omstrukturering

På området tidsperspektiv opfylder ingen af omstruktureringsmodellerne overdragerens præferencer. Baggrunden for dette er holdingkravet på tre år som opstår i forbindelse med de skattefri omstruktureringer. Holdingkravet er ikke foreneligt med overdragers synspunkt om, at det er acceptabelt at et generationsskifte må tage to år. De retslige rammer er derfor ikke tilstrækkelige på dette område.

Områderne pris - kapitalbehov samt finansiering – risiko vedrørende vederlag reguleres igen ikke direkte af de retslige rammer.

På beskatningsområdet opfylder skattefri aktieombytning samt skattefri tilførsel af aktiver overdragerens præferencer, spaltning i sin rene form påvirker ikke området. Alle 3 modeller kan

gennemføres skattefrit, men de 2 modeller hvor der etableres en holdingstruktur har endvidere den direkte påvirkning, at et senere salg vil salg vil være skattefrit.

På områderne succeschancer for selskabet samt omkostninger, opfylder samtlige omstruktureringsmodeller overdragers præferencer. Selskabets succeschancer synes dog forbedret ved at anvende en omstruktureringsmodel. Baggrunden for dette er, at det via omstruktureringsmodellerne er muligt at udskille og senere generationsskifte de aktiver der er afhængige for driften. Den gennemsnitlige overdrager har dog ikke fokus på disse områder.

13.2 Valg af omstruktureringsmodel

Omstruktureringsmodellerne har hver deres funktioner men påvirker grundlæggende set de samme områder. Hvorvidt modellerne er anvendelige i generationsskifteprocessen, vil afhænge af de enkelte forhold i det selskab der skal generationsskiftes.

Da den optimale generationsskiftemodel synes at være aktiesalg via et holdingselskab, skal der etableres en selskabsstruktur således at kapitalandelene ejes via et holdingselskab. Til dette kan modellerne skattefri aktieombytning eller skattefri tilførsel af aktiver anvendes. De to modeller minder om hinanden, men adskiller sig ved at der i skattefrit tilførsel af aktiver stiftes et nyt selskab nedad i strukturen, således at det nuværende driftsselskab bliver til det nye holdingselskab.

Det endelige valg af omstruktureringsmodel afhænger af hvilke aktiver der er i det eksisterende selskab og hvilke aktiver der ønskes generationsskiftet. Såfremt overdrager har et rent driftsselskab, hvor samtlige aktiver er driftsrelevante kan modellen skattefri aktieombytning med fordel anvendes. Ombytningen bevirker at driften er klar til at blive generationsskiftet ved salg af aktierne i driftsselskabet.

Såfremt der i det eksisterende driftsselskab er aktiver der ikke er driftsrelevante, og det er aktiver overdrager ønsker at beholde, er der mulighed for at gøre brug af modellen skattefri tilførsel af aktiver. Hermed skabes der ligeledes en holdingstruktur, men i holdingselskabet beholdes aktiverne som ikke er driftsrelevante.

En opdeling af aktiver kan ligeledes etableres via en skattefri spaltning, men modellen i sin rene form etablerer ikke en holdingstruktur. Dette bevirker at aktierne ikke kan sælges skattefrit. En skattefris spaltning ses dog ofte i kombination med en skattefri aktieombytning.

13.3 Delkonklusion

Det må konkluderes at de retslige rammer for at gennemføre et generationsskifte på overdragerens vilkår er delvist tilstede.

På områderne pris samt finansiering – risiko vedrørende vederlag spiller de retslige rammer ikke en afgørende rolle, da dette aftales individuelt mellem overdrageren og erhverver. Områderne er dog vigtige for overdrager og for at fremme dynamikken kunne lovgiver overveje tiltag der f.eks. kan mindske risikoen vedrørende vederlaget.

På beskatningsområdet er overdragerens præferencer delvist opfyldt, da der findes modeller der opfylder overdragers præferencer. Dog er der ligeledes modeller som ikke opfylder præferencerne og der kan altså ligeledes ske forbedringer på beskatningsområdet.

De muligheder der er for at gennemføre omstruktureringer i generationsskifteprocessen, opfylder ikke overdragers præferencer på området tidsperspektiv. Holdingkravet på tre år synes specielt at hæmme generationsskifteprocessen. Til gengæld giver omstruktureringerne bedre muligheder på beskatningsområdet.

Områderne succeschancer samt omkostninger, synes ikke afgørende for overdrager i den samlede generationsskifteproces og derfor opfylder de retlige rammer overdrager præferencer. Der er således ikke behov for forbedringer af de retslige rammer på disse områder.

Den optimale generationsskiftemodel for overdrager er aktiesalg via holdingselskab. For at gennemføre et aktiesalg via et holdingselskab skal der i først etableres en selskabsstruktur med et holdingselskab. Dette kan gøres ved at anvende en af omstruktureringsmodellerne. Den mest anvendelige synes at være en skattefri aktieombytning eller skattefri tilførsel af aktiver, men

valget af den optimal omstruktureringsmodel afhænger i stor grad af driftsselskabet og de tilhørende aktiver.

Det skal bemærkes at de optimale modeller er valgt på baggrund af den samlede spørgeskemaundersøgelse. I undersøgelsen blev det påvist at en overdrager der påtænker at gennemføre et generationsskifte til en nært familiemedlem ikke vægter prisen som et afgørende område. Den optimale model skal altså ses som en gennemsnitsbetragtning.

14 Forbedringsforslag

Den nye selskabslov har allerede lettet store dele af generationsskifteprocessen. Specielt på omstruktureringsområdet er der sket forbedringer. I den nærmeste fremtid ligger der endvidere lovforslag på bordet som højst sandsynligt vil medføre ændringer i generationsskifteprocessen. Lovforslag er Lf. 84, vil påvirke de retslige rammer på generationsskiftområdet samt omstruktureringsområdet. Vi vil i dette afsnit dog ikke behandle lovforslaget yderligere, men i stedet komme med egne forslag til hvor reglerne kan forbedres, således at generationsskifteprocessen lettes.

Afsnittet vil tage udgangspunkt i de problemer der blev påpeget i afsnit 13.3.

14.1 Finansiering - Fokus på statsgaranteret lån

Et risikofrit vederlag bliver af virksomhedsejerne vægtet som værende særdeles vigtigt i forbindelse med et generationsskifte[47]. Set i lyset af konjunkturen samt banksektorens påholdenhed, ser vi det som en mulighed at staten kan hjælpe i forbindelse med sikringen af finansieringen.

På nuværende tidspunkt er der mulighed for vækstkaution via Vækstfonden.
Vækstfonden, er en statslig investeringsfond som hjælper med at skaffe finansiering hos den finansielle sektor. Fonden kautionerer for 75% af lånet på op til 10 mio. kr. og det er således fortsat selve pengeinstituttet yder selve lånet.

[47] Henvisning til spørgsmål herom

Alle virksomheder med op til 100 ansatte har mulighed for at søge om Vækstkaution. Vækstkautionen ydes som finansiering af forretningsudvikling og de tilhørende driftsudgifter. Forretningsudvikling omfatter eksempelvis ejerskifte, anlægsinvesteringer, udvikling af nye og forbedrede produkter samt iværksætteri.

Staten har således forsøgt at forbedre vilkårene for finansiering af generationsskifter, dette virker dog ikke til at have slået igennem. En af grundene kan være at Vækstfonden har fokus på iværksættere og de færreste derfor er klar over at der kan opnås vækstkaution i forbindelse med et generationsskifte.

Det kunne derfor være en mulighed af oprette en særskilt fond, eller afdeling på fokus på generationsskifte. På denne måde kan kendskabsgraden til vækstkaution i forbindelse med et generationsskifte øges.

Endvidere kan det diskuteres om hvorvidt grænsen på 75% kaution skal øges eller reglerne ændres. Man kunne f.eks. anvende en øget kautionsgrænse med en tilhørende selvrisiko fra pengeinstituttets side.

I et samfundsøkonomisk perspektiv er det vigtigt at der gøres noget på dette område og staten bør have øget fokus på at stimulere interessen, således at generationsskifteprocessen ikke begrænses.

14.2 Beskatning - Forøgelse af den successionsberettigede personkreds

Som det blev påvist i undersøgelsen betyder området beskatning meget for overdrageren. Der findes flere muligheder hvorpå den kan undgås realisationsbeskatning, men det kræver som udgangspunkt et ejerskab af kapitalandelene igennem i holdingselskab såfremt der skal generationsskiftes til en ekstern køber. En udvidelse af den successionsberettigede personkreds vil øge mulighederne for en direkte overdragelse mellem 2 personer.

Problemstillingen omkring den begrænsede successionsberettigede kreds er blandt andet kommet til udtryk i SKM2010.589.SR. Her finder Skatterådet, at salget af en virksomhed til en selvstændig indlejer med fast afregning til indehaveren ikke kan ske med succession jf. KSL § 33C. Skatterådet vurderede at der ikke var tale om et ansættelsesforhold, men derimod er tale om 2 selvstændige virksomheder.

Som det ses af ovenstående er Skatterådets vurdering er den successionsberettigede kreds begrænset og ikke til fortolkning.

Det er vores vurdering at en forøgelse af den successionsberettigede kreds vil fremme generationsskifteprocessen. Et system hvor der kunne søges om tilladelse til succession ville f.eks. øge muligheder væsentlig og Skat kan samtidigt kontrollere successionsmulighederne.

Skat kunne i forbindelse med tilladelsen ligge vægt på at der ikke er tale om forhold der tyder på skatteunddragelse. Dette kunne gøres ved at stille et grundlæggende krav om solvens, som det kendes fra uskiftet bo. Dette skal sikre at staten ikke lider tab ved en sådan udvidelse af kredsen af successionsberettigede personer.

14.3 Beskatning – Ændring af regler ved skattefri aktieombytning og efterfølgende konkurs eller kapitalnedsættelse

I tilfælde af en eventuel konkurs indenfor perioden på tre år efter en skattefri aktieombytning, hvori holdingkravet opretholdes, vil konkursen medføre at der skattemæssigt er tale om afståelse. Den skattefri aktieombytning er herefter gjort skattepligtig, med deraf følgende skattebetaling.

Problemstillingen bekræftes af SKM2010.210.SR, hvor Skatterådet svarer, at en afståelse af anparter i det erhvervede selskab i tilfælde af en konkurs indenfor en periode på 3 år efter ombytningstidspunktet vil anses som afståelse med den virkning at aktieombytningen bliver skattepligtig. Endvidere svarede Skatterådet at en kapitalnedsættelse til dækning af underskud indenfor en periode på 3 år efter ombytningstidspunktet anses for en afståelse med den virkning, at aktieombytningen bliver skattepligtig.

Det vurderes at ovenstående er uhensigtsmæssigt for virksomhedsejeren der er i gang med at forberede et kommende generationsskifte. Set i lyset af lav konjunkturer og det pres der er på mange brancher, vil en lempelse af ovenstående betyde at der fra virksomhedsejeren vil kunne foretage omstruktureringer uden at skulle være nervøs for en eventuel efterfølgende konkurs og dennes indvirkning på den skattefri omstrukturering.

14.4 Tidsperspektivet – Modificering af holdingkrav

Størstedelen af virksomhedsejerne mener at et fornuftigt tidsperspektiv i forbindelse med generationsskiftet ligger på 0-2 år[48]. Ofte vil det være fordelagtigt skattemæssigt at foretage en omstrukturering. Samtlige skattefrie omstruktureringsmodeller udløser dog et holdingkrav på tre år. En mulighed for at få gennemført flere generationsskifter der gør brug af en eller anden form for omstrukturering, kunne være at nedsætte dette holdingkrav.

Det fremgår af henvisningen i kandidatafhandlingens indledning, til en undersøgelse foretaget af advokatkæden Advodan[49], at 64% af virksomhedsejerne over 60 år ikke har nogen plan for et generationsskifte. Det at størstedelen ikke er lagt en plan for et generationsskifte, kan ofte betyde at det er nødvendigt at gennemføre en omstrukturering inden det endelige generationsskifte.

I tilfælde hvor virksomhedsejeren er oppe i årene og eventuelt bliver ramt af sygdom synes holdingkravet at være en begrænsning i generationsskifteprocessen. En afskaffelse af holdingkravet vil betyde at der kan gennemføres et generationsskifte for denne gruppe på trods af de sene overvejelser.

I forbindelse med de nye regler om skattefrihed ved salg af datterselskabsaktier og koncernselskabsaktier (uanset ejertid), jf. ABL § 4 a og b, kan man undres over opretholdelsen af holdingkravet. Det er muligt at Skat har opretholdt holdingkravet på grund at eventuelle utilsigtede konsekvenser i forbindelse med indførelsen af de nye regler.

Da holdingkravet synes at begrænse et generationsskifte på overdragers præmisser, kunne man indføre en substitution for holdingkravet. Dette kunne f.eks. være en båndlæggelse af et vederlag

[48] Se spørgsmål 2 i spørgeskemaundersøgelsen
[49] Børsen, "puklen af generationsskifter vokser" d. 4. februar 2010

ved et salg indenfor tre år fra omstruktureringen. Båndlæggelsen kunne ske gennem at avancen ved et salg, blev klassificeres som bunden egenkapital i en periode.

Modificeringen af holdingkravet skal sikre at generationsskifter der får en sen start, kan få gennemført hele generationsskiftet fra omstrukturering til gennemførsel af det egentlige ejerskifte, i det øjeblik en køber melder sig.

14.5 Delkonklusion

Det er vores vurdering af lovgivningen kan forbedres for overdrager. En del af finansieringsproblematikken kan løses ved fokus på statsgaranterede lån, dette skal være med til at anspore samfundet til at bibeholde de oparbejdede værdier som disse virksomheder udgør. Problemstillingerne omkring beskatning kan forbedres ved udvide den successionsberettigede kreds og endvidere er det på området skattefri aktieombytning med efterfølgende konkurs eller kapitalnedsættelse mulighed for forbedringer. Tidsperspektivet kan forbedres ved en afskaffelse eller modificering af holdingkravet.

Der kan med få midler skabes bedre rammer for generationsskifteprocessen, såfremt lovgiver ønsker at opfylde overdragers præferencer.

15 Konklusion

På baggrund af denne afhandling kan det konkluderes at de retslige rammer til at gennemføre et generationsskifte efter overdragerens præferencer er delvist tilstede.

Det blev i spøgeskemaundersøgelsen påvist at de afgørende områder i en generationsskifteproces er en høj pris, en risikofri vederlagsform samt en lav beskatning. Tidsperspektivet spiller dog ligeledes ind i overvejelserne i generationsskifteprocessen, mens selskabets forsatte succeschancer samt omkostninger ikke synes afgørende. Der må således siges at være stor fokus på den profit overdrageren kan få ud af sin virksomhed. Overdrageren har som udgangspunkt gode intentioner i forhold til de blødere værdier som f.eks. selskabets fortsatte succeschancer, men området blev nedprioriteret da overdrageren skulle foretage en endelig vurdering af områderne.

De retslige rammer der findes i generationsskifteprocessen kommer til udtryk via de gennemgåede værdiansættelsesprincipper samt de forskellige generationsskifte- og omstruktureringsmodeller. På områderne pris samt risiko vedrørende vederlag spiller de retslige rammer ikke en afgørende rolle. De retslige rammer har dog en afgørende betydning på beskatningsområdet.
Som udgangspunkt opflyder de retslige rammer en stor del af de præferencer overdrageren har og mulighederne for at gennemfører et vellykket generationsskifte på overdragerens præmisser er derfor på mange områder til stede. De muligheder der er for at gennemføre omstruktureringer i generationsskifteprocessen opfylder dog ikke overdragerens præferencer i forhold til tidsperspektivet.

Den generationsskiftemodel der bedst matchede overdragerens præferencer er et aktiesalg via et holdingselskab. Overdragerens præferencer blev tilfredsstillet på områderne beskatning, tidsperspektiv, succeschancer samt omkostninger. Pris og vederlagsform havde ingen af modellerne en væsentlig påvirkning af.

Til trods for dette er der fortsat plads til forbedringer i de rammer der stilles til rådighed for et generationsskifte. Specielt synes den begrænsede successionsberettigede kreds, holdingkravet og

den manglede mulighed for en risikofri vederlagsform i disse krisetider at hæmme dynamikken i generationsskifteprocessen. Det er således oplagt at forbedre de retslige rammer for generationsskifteprocessen på disse områder.

16 Perspektivering

Generationsskifte af danske virksomheder er relevant for fastholdelse af værdier, sikre arbejdsplaser samt fastholde konkurrenceevne og vækst i Danmark. Der er med lov nr. 525 af 12. juni 2009 indført store ændringer i relation til området skattefriomstrukturering uden tilladelse, og videreførelse af holdingkrav på tre år efter bortskaffelse af udbyttebegrænsning. Dette har ikke ændret på den tre års periode som der fortsat er såfremt en skattefri omstrukturering skal forblive skattefri. Det har dog betydet at det er blevet muligt at udlodde fri egenkapital til holdingselskabet hurtigere end tidligere.

Igennem spørgeskemaundersøgelsen blev det påvist, at en stor del af respondenterne var meget fokuseret på den pris de kunne opnå for virksomheden. Derimod var virksomhedens fremtidige chancer for succes ikke et område der blev vægtet højt. Ud fra et samfundsmæssigt syn, vil et ændret fokus på bæredygtigheden af den videreførte virksomhed være at foretrække.

De løbende ændringer i lovgivningen skal opstille bedre rammer for generationsskifteprocessen, men samtidig er det vigtigt at der ikke åbnes for utilsigtet brug at reglerne. Opgaven med at forenkle og optimere lovgivningen vil fortsætte, med forskellig fokus alt efter hvem der er i regering og konjunkturer.

Et succesfuldt generationsskifte indeholder stillingtagen til både skatteretlige aspekter og de såkaldte bløde værdier. Områderne er hver for sig vigtige og kan sammen være nøglen til et succesfuldt generationsskifte.

17 Oversigt over figurer og tabeller:

Figur 1 – Opgavens opbygning 8

Figur 2 – Grafik til spørgsmål 1 i spørgeskemaundersøgelse 20

Figur 3 - Grafik til spørgsmål 2 i spørgeskemaundersøgelse 20

Figur 4 – Grafik til spørgsmål 3 i spørgeskemaundersøgelse 21

Figur 5 – Grafik til spørgsmål 4 i spørgeskemaundersøgelse 22

Figur 6 - Grafik til spørgsmål 5 i spørgeskemaundersøgelse 23

Figur 7 – Grafik til spørgsmål 6 i spørgeskemaundersøgelse 23

Figur 8 – Grafik til spørgsmål 7 i spørgeskemaundersøgelse 24

Figur 9 - Grafik til spørgsmål 8 i spørgeskemaundersøgelse 25

Figur 10 - Grafik til spørgsmål 9 i spørgeskemaundersøgelse 25

Figur 11 - Grafik til spørgsmål 10 i spørgeskemaundersøgelse 26

Figur 12- Grafik til spørgsmål 11 i spørgeskemaundersøgelse 27

Figur 13- Grafik til spørgsmål 12 i spørgeskemaundersøgelse 27

Figur 14- Grafik til spørgsmål 13 i spørgeskemaundersøgelse 28

Figur 15- Grafik til spørgsmål 14 i spørgeskemaundersøgelse 29

Figur 16- Grafik til spørgsmål 15 i spørgeskemaundersøgelse 29

Figur 17- Grafik til spørgsmål 16 i spørgeskemaundersøgelse 30

Figur 18- Grafik til spørgsmål 17 i spørgeskemaundersøgelse 31

Figur 19- Grafik til spørgsmål 18 i spørgeskemaundersøgelse 32

Figur 20- Grafik til spørgsmål 19 i spørgeskemaundersøgelse 33

Figur 21- Grafik til spørgsmål 20 i spørgeskemaundersøgelse 34

Figur 22- Grafik til spørgsmål 21 i spørgeskemaundersøgelse 35

Figur 23- Grafik til spørgsmål 22 i spørgeskemaundersøgelse 36

Figur 24- Grafik til spørgsmål 23 i spørgeskemaundersøgelse 37

Figur 25- Grafik til spørgsmål 23 i spørgeskemaundersøgelse 38

Tabel 2- Vurdering af overdragers præferencer 40
Tabel 3 – Overdragelse med gaveafgift eksempel 44
Tabel 4 –Beregning af formueskattekursen eksempel 50
Figur 26- Holding dannelse ved skattefriomstrukturering 62
Tabel 5 – Holding dannelse ved skattefri aktieombytning 67
Figur 27 - Spaltning 68
Tabel 6 – spaltning 73
Figur 28 – Skattefri tilførsel af aktiver 74
Tabel 7 – Skattefri tilførsel af aktiver 78
Figur 29 – Aktiesalg - personligt 78
Tabel 8 – Aktiesalg personligt 83
Figur 30 – Aktiesalg – via holdingselskab 84
Tabel 9 – Aktiesalg – via holdingselskab 87
Figur 31 – Overdragelse af aktier med succession 88
Tabel 10 – Beskatning af aktiesalg 92
Tabel 11 – Beskatning af aktiesalg, ved overdragelse som gave 92
Tabel 12 – Overdragelse af aktier med succession 94
Figur 31 – Salg af aktivitet 95
Tabel 13 – Eksempel – salg af aktiver/aktivitet 97
Tabel 14 – Salg af aktivitet 100
Figur 32 – A/B modellen trin 1 101
Figur 33 – A/B modellen trin 2 102
Tabel 15 –Beregning af forlods udbytteret 105
Tabel 16 - Forrentning af forlods udbytteret 106
Tabel 17 – A/B modellen 109
Figur 34 – Benchmark model - generationsskifte 111
Figur 35 – Benchmark model - omstrukturering 114

18 Litteratur og kildefortegnelse

Bøger:

- Skatteretten 2, af Jan Pedersen, Kurt Siggaard, Niels Winther-Sørensen og Jakob Bundgaard, forlaget Thomson, 4. udgave, 2. oplag 2007, ISBN 10: 87-649-1041-4
- Den Skinbarlige virkelighed, af Ib Andersen, Samfundslitteratur, 1. udgave 3 ISBN 87-593-1140-1

Hjemmesider:

- www.skat.dk
- www.retsinformation.dk
- www.Jurition.dk
- www.kpmg.com/.dk
- www.BDO.dk
- www.forumadvokater.dk

Artikler:

- Børsen, d. 4. februar 2010 – "Puklen af generationsskifter"
- Advizer, nyhedsbrev 18 – "Generationsskifte, problematisk at lade børnene tage over"
- Jyllands-Posten den 8. oktober 2009 – "Ny selskabslov letter generationsskifter"

Andet:

- Materiale fra omstruktureringskursus afhold af RUS, d. 29. november 2010,
- Publikationer:
    - Deloitte – Ejer og generationsskifte af virksomhed
    - Deloitte – Selskabsguide, den nye selskabslov
    - Grant Thornton – Generationsskifte – marts 2010
    - PWC family business survey 2007/08
    - Generationsskifte vejledning CB Finance 01 2010

19 Bilagsoversigt

Bilag A: Spørgeskemaundersøgelse inkl. besvarelser

Bilag B: LV 1996 A.H.3.1.1.7.

Bilag C: Benchmarkmodel og tilhørende værdier

BILAG

Generationsskifte

- Undersøgelse af overdragers præferencer og de retslige rammer i forbindelse med et generationsskifte.

Generationsskifte

1. Tidsperspektivet

1. Hvor afgørende er en hurtig overdragelse af din virksomhed for dig i forbindelse med et generationsskifte?

Ranglist på nedenstående skala, hvor 1 = ikke afgørende og 10 = meget afgørende.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Tidsperspektiv	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○

2. Hvor lang tid mener du det er acceptabelt et generationsskifte tager? - Fra du beslutter dig for at dit selskab skal generationsskiftes til den endelige overdragelse har fundet sted.

- ○ Under 1 år
- ○ 1-2 år
- ○ 3-5 år
- ○ Over 5 år

3. Hvor mange procent skal salgsprisen på din virksomhed øges med hvis du skulle acceptere et tidsperspektiv på 3 år mere end dit svar i foregående spørgsmål?

- ○ 0-25%
- ○ 26-40%
- ○ 41-60%
- ○ Over 60%
- ○ Kan ikke acceptere et længere tidsperspektiv

4. Vil du være villig til at acceptere at selve generationsskiftet blev udskudt med 2-3 år, såfremt det ville betyde du ville kunne gennemføre generationsskiftet til en lavere skatteprocent?

- ○ Ja
- ○ Nej
- ○ Ved ikke

Generationsskifte

2. Pris og kapitalbehov

1. Hvor afgørende er salgsprisen på din virksomhed for dig, i forbindelse med et generationsskifte?

Ranglist på nedenstående skala, hvor 1 = ikke afgørende og 10 = meget afgørende.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Salgspris	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○

2. Hvor stort et fald i salgsprisen på din virksomhed kan du acceptere, uden det får betydning for din privatøkonomi samt eventuelt kommende pensionsalder?

- ○ 0-25%
- ○ 26-40%
- ○ 41-60%
- ○ Over 60%
- ○ Salgsprisen vil ikke påvirke min privatøkonomi

3. Hvor meget skal salgsprisen på din virksomhed stige før du ville acceptere et mere risikobetonet vederlag, som f.eks. et gældsbrev?

- ○ 0-25%
- ○ 26-40%
- ○ 41-60%
- ○ Over 60%
- ○ Kan ikke acceptere et mere risikobetonet vederlag

Generationsskifte

3. Finansiering - Risiko vedrørende vederlag

1. Hvor afgørende er en risikofri vederlagsform for dig i forbindelse med et generationsskifte?

Ranglist på nedenstående skala, hvor 1 = ikke afgørende og 10 = meget afgørende.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Risikofri vederlagsform	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○

2. Hvordan vil du betegne din økonomiske risikoprofil?

- ○ Forsigtig
- ○ Middel
- ○ Risikovillig

3. Hvor meget bedre skal virksomhedens succeschancer være for at du vil acceptere et mere risikovilligt vederlag, som f.eks. et gældsbrev?

Ranglist på nedenstående skala, hvor 1 = lidt bedre og 10 = meget bedre.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Succeschancer	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○

Generationsskifte

4. Beskatning og afgifter

1. Hvor afgørende er det for dig at opnå den lavest mulige beskatning i forbindelse med et generationsskifte?

Ranglist på nedenstående skala, hvor 1 = ikke afgørende og 10 = meget afgørende.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Beskatning	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○

2. Vil du acceptere at pengene fra salget af din virksomhed er i et holdingselskab og altså ikke i første omgang kommer din privatøkonomi til gode, hvis du på denne måde kan skatteoptimere?

- ○ Ja
- ○ Nej
- ○ Ved ikke

3. Vil du være villig til at acceptere en højere en beskatning, såfremt der afregnes kontant?

- ○ Ja
- ○ Nej
- ○ Ved ikke

Generationsskifte

5. Succeschance for selskabets overlevelse

1. Hvor afgørende er det for dig at din virksomhed har optimale chancer for at forsætte driften under den nye ejer?

Ranglist på nedenstående skala, hvor 1 = ikke afgørende og 10 = meget afgørende.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Succeschance	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○

2. Hvor afgørende er der for dig at du har den bestemmende indflydelse i dit selskab helt frem til den endelige overdragelse?

Ranglist på nedenstående skala, hvor 1 = ikke afgørende og 10 = meget afgørende.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Bestemmende indflydelse	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○

3. Hvilken af følgende personer mener du der har størst sandsynlighed for at drive din virksomhed succesfuldt videre?

- ○ Et nært familiemedlem
- ○ En medarbejder
- ○ En ekstern køber (evt. konkurrent eller samarbejdspartner)
- ○ Ved ikke

4. Hvilken af følgende personer mener du det er mest sandsynligt du kommer til at gennemføre et generationsskifte til?

- ○ Et nært familiemedlem
- ○ En medarbejder
- ○ En ekstern køber (evt. konkurrent eller samarbejdspartner)
- ○ Ved ikke

Generationsskifte

5. Hvor mange procent skulle salgsprisen på din virksomhed øges med, hvis du skal acceptere at skifte til en eksternt køber? - Det kunne være en af dine nuværende konkurrenter eller samarbejdspartnere.

- ◯ 0-25%
- ◯ 26-40%
- ◯ 41-60%
- ◯ Over 60%
- ◯ Vil ikke overdrage til andre end svaret i foregående spørgsmål

6. Efter salget af virksomheden, vil du da være indstillet på at være tilknyttet virksomheden, 2 år yderligere, såfremt virksomhedens chancer for at overleve ville blive større? Du ville i den forbindelse få en løn der var rimelig set i forhold til din arbejdsindsats.

- ◯ Ja
- ◯ Nej
- ◯ Ved ikke

Generationsskifte

6. Omkostninger

1. Hvor afgørende er lave omkostninger til advokat og revisor for dig i forbindelse med et generationsskifte?

Ranglist på nedenstående skala, hvor 1 = ikke afgørende og 10 = meget afgørende.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Omkostninger	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○

2. Hvad mener du det er acceptabelt at betale for en gennemførelse af et generationsskifte? - her tænkes på samlede omkostninger til advokat, revisor og andre rådgivere under hele forløbet.

- ○ kr. 0 - 15.000
- ○ kr. 15.000 - 45.000
- ○ kr. 45.000 - 75.000
- ○ Over kr. 75.000

3. Efter salget af virksomheden, vil du da være villig til at afholde en årlig udgift til revisor og have ansvaret for at aflægge årsrapport, hvis det betyder at du kan opnår en mere optimal beskatning af afståelsessummen?

- ○ Ja
- ○ Nej
- ○ Ved ikke

Generationsskifte

7. Afsluttende spørgsmål

1. Hvordan vil du vurdere områdernes betydning i forbindelse med dit generationsskifte?

Ranglist punkterne i prioriteret rækkefølge hvor 1 = det vigtigste område og 6 = mindst vigtigt.

	1	2	3	4	5	6
Tidsperspektiv	◯	◯	◯	◯	◯	◯
Pris - Kapitalbehov	◯	◯	◯	◯	◯	◯
Finansiering - Risiko vedrørende vederlag	◯	◯	◯	◯	◯	◯
Beskatning	◯	◯	◯	◯	◯	◯
Succeschancer for selskabet	◯	◯	◯	◯	◯	◯
Omkostninger	◯	◯	◯	◯	◯	◯

2. Hvad er din alder?

- ◯ Under 30 år
- ◯ 31-40 år
- ◯ 41-50 år
- ◯ 51-60 år
- ◯ Over 60 år
- ◯ Udlad at svare

3. Har du inden denne undersøgelse gjort dig tanker om dit eget fremtidige generationskifte?

- ◯ Ja
- ◯ Nej
- ◯ Ved ikke

4. Spørgeskemaundersøgelsen er nu slut. Tak din hjælp.
Såfremt du ønsker at deltage i lodtrækningen om 2 falsker god rødvin bedes du skrive din mail i nedenstående felt.

Generationsskifte

SurveyMonkey

1. Hvor afgørende er en hurtig overdragelse af din virksomhed for dig i forbindelse med et generationsskifte? Ranglist på nedenstående skala, hvor 1 = ikke afgørende og 10 = meget afgørende.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Rating Average	Response Count
Tidsperspektiv	**26,4% (24)**	3,3% (3)	13,2% (12)	5,5% (5)	18,7% (17)	14,3% (13)	6,6% (6)	6,6% (6)	0,0% (0)	5,5% (5)	4,27	91
										answered question		**91**
										skipped question		**0**

2. Hvor lang tid mener du det er acceptabelt et generationsskifte tager? - Fra du beslutter dig for at dit selskab skal generationsskiftes til den endelige overdragelse har fundet sted.

	Response Percent	Response Count
Under 1 år	27,5%	25
1-2 år	**38,5%**	**35**
3-5 år	24,2%	22
Over 5 år	9,9%	9
	answered question	**91**
	skipped question	**0**

3. Hvor mange procent skal salgsprisen på din virksomhed øges med hvis du skal acceptere et tidsperspektiv på 3 år mere end dit svar i foregående spørgsmål?

	Response Percent	Response Count
0-25%	22,0%	20
26-40%	**37,4%**	**34**
41-60%	11,0%	10
Over 60%	8,8%	8
Kan ikke acceptere et længere tidsperspektiv	20,9%	19
answered question		**91**
skipped question		**0**

4. Vil du være villig til at acceptere at selve generationsskiftet blev udskudt med 2-3 år, såfremt det ville betyde du ville kunne gennemføre generationsskiftet til en lavere skatteprocent?

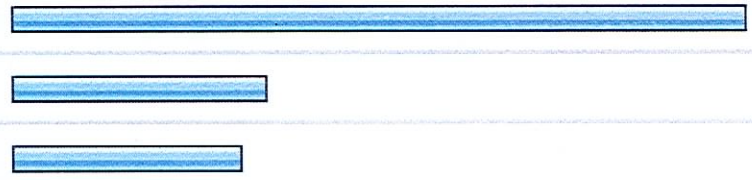

	Response Percent	Response Count
Ja	**60,4%**	**55**
Nej	20,9%	19
Ved ikke	18,7%	17
answered question		**91**
skipped question		**0**

5. Hvor afgørende er salgsprisen på din virksomhed for dig, i forbindelse med et generationsskifte? Ranglist på nedenstående skala, hvor 1 = ikke afgørende og 10 = meget afgørende.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Rating Average	Response Count
Salgspris	1,1% (1)	0,0% (0)	9,0% (8)	7,9% (7)	**25,8% (23)**	0,0% (0)	7,9% (7)	23,6% (21)	13,5% (12)	11,2% (10)	6,66	89
answered question												**89**
skipped question												**2**

6. Hvor stort et fald i salgsprisen på din virksomhed kan du acceptere, uden det får betydning for din privatøkonomi samt eventuelt kommende pensionsalder?

	Response Percent	Response Count
0-25%	**39,3%**	**35**
26-40%	19,1%	17
41-60%	3,4%	3
Over 60%	2,2%	2
Salgsprisen vil ikke påvirke min privatøkonomi	36,0%	32
answered question		**89**
skipped question		**2**

7. Hvor meget skal salgsprisen på din virksomhed stige før du vil acceptere et mere risikobetonet vederlag, som f.eks. et gældsbrev?

	Response Percent	Response Count
0-25%	9,0%	8
26-40%	31,5%	28
41-60%	14,6%	13
Over 60%	7,9%	7
Kan ikke acceptere et mere risikobetonet vederlag	**37,1%**	**33**
	answered question	**89**
	skipped question	**2**

8. Hvor afgørende er en risikofri vederlagsform for dig i forbindelse med et generationsskifte? Ranglist på nedenstående skala, hvor 1 = ikke afgørende og 10 = meget afgørende.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Rating Average	Response Count
Risikofri vederlagsform	3,4% (3)	0,0% (0)	2,3% (2)	0,0% (0)	**29,5% (26)**	3,4% (3)	13,6% (12)	22,7% (20)	10,2% (9)	14,8% (13)	6,95	88
										answered question		**88**
										skipped question		**3**

9. Hvordan vil du betegne din økonomiske risikoprofil?

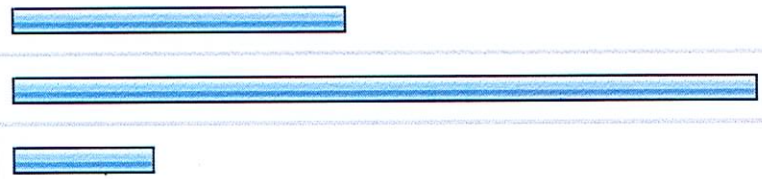

	Response Percent	Response Count
Forsigtig	27,3%	24
Middel	**61,4%**	**54**
Risikovillig	11,4%	10
	answered question	**88**
	skipped question	**3**

10. Hvor meget bedre skal virksomhedens succeschancer være for at du vil acceptere et mere risikovilligt vederlag, som f.eks. et gældsbrev? Ranglist på nedenstående skala, hvor 1 = lidt bedre og 10 = meget bedre.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Rating Average	Response Count
Succeschancer	5,7% (5)	0,0% (0)	9,1% (8)	2,3% (2)	**29,5% (26)**	4,5% (4)	3,4% (3)	8,0% (7)	10,2% (9)	27,3% (24)	6,69	88
										answered question		**88**
										skipped question		**3**

11. Hvor afgørende er det for dig at opnå den lavest mulige beskatning i forbindelse med et generationsskifte? Ranglist på nedenstående skala, hvor 1 = ikke afgørende og 10 = meget afgørende.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Rating Average	Response Count
Beskatning	3,5% (3)	2,3% (2)	0,0% (0)	2,3% (2)	10,5% (9)	7,0% (6)	17,4% (15)	**25,6% (22)**	11,6% (10)	19,8% (17)	7,41	86
										answered question		**86**
										skipped question		**5**

12. Vil du acceptere at pengene fra salget af din virksomhed er i et holdingselskab og derved ikke i første omgang kommer din privatøkonomi til gode, hvis du på denne måde kan reducere skatten?

	Response Percent	Response Count
Ja	**89,5%**	**77**
Nej	3,5%	3
Ved ikke	7,0%	6
	answered question	**86**
	skipped question	**5**

13. Vil du være villig til at acceptere en højere beskatning, såfremt der afregnes kontant?

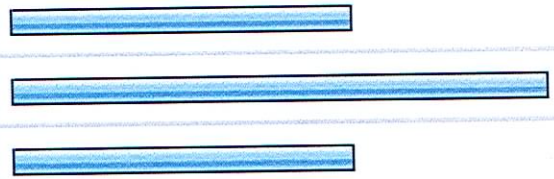

	Response Percent	Response Count
Ja	27,9%	24
Nej	**44,2%**	**38**
Ved ikke	27,9%	24
	answered question	**86**
	skipped question	**5**

14. Hvor afgørende er det for dig at din virksomhed har optimale chancer for at forsætte driften under den nye ejer? Ranglist på nedenstående skala, hvor 1 = ikke afgørende og 10 = meget afgørende.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Rating Average	Response Count
Succeschance	10,8% (9)	0,0% (0)	0,0% (0)	7,2% (6)	**31,3% (26)**	2,4% (2)	4,8% (4)	14,5% (12)	9,6% (8)	19,3% (16)	6,40	83
										answered question		**83**
										skipped question		**8**

15. Hvor afgørende er det for dig, at du har den bestemmende indflydelse i dit selskab helt frem til den endelige overdragelse? Ranglist på nedenstående skala, hvor 1 = ikke afgørende og 10 = meget afgørende.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Rating Average	Response Count
Bestemmende indflydelse	7,2% (6)	6,0% (5)	0,0% (0)	2,4% (2)	13,3% (11)	3,6% (3)	20,5% (17)	16,9% (14)	0,0% (0)	**30,1% (25)**	6,96	83
										answered question		**83**
										skipped question		**8**

16. Hvilken af følgende personer mener du der har størst sandsynlighed for at drive din virksomhed succesfuldt videre?

	Response Percent	Response Count
Et nært familiemedlem	16,9%	14
En medarbejder	16,9%	14
En ekstern køber (evt. konkurrent eller samarbejdspartner)	**55,4%**	**46**
Ved ikke	10,8%	9
answered question		**83**
skipped question		**8**

17. Hvilken af følgende personer mener du det er mest sandsynligt du kommer til at gennemføre et generationsskifte til?

	Response Percent	Response Count
Et nært familiemedlem	18,1%	15
En medarbejder	18,1%	15
En ekstern køber (evt. konkurrent eller samarbejdspartner)	**50,6%**	**42**
Ved ikke	13,3%	11
answered question		**83**
skipped question		**8**

18. Hvor mange procent skal salgsprisen på din virksomhed øges med, hvis du skal acceptere at skifte til en eksternt køber? - Det kunne være en af dine nuværende konkurrenter eller samarbejdspartnere.

	Response Percent	Response Count
0-25%	28,9%	24
26-40%	27,7%	23
41-60%	6,0%	5
Over 60%	3,6%	3
Vil ikke overdrage til andre end svaret i foregående spørgsmål	**33,7%**	**28**
	answered question	**83**
	skipped question	**8**

19. Efter salget af virksomheden, vil du da være indstillet på at være tilknyttet virksomheden, 2 år yderligere, såfremt virksomhedens chancer for at overleve ville blive større? Du vil i den forbindelse få en løn der var rimelig set i forhold til din arbejdsindsats.

	Response Percent	Response Count
Ja	65,1%	54
Nej	26,5%	22
Ved ikke	8,4%	7
answered question		83
skipped question		8

20. Hvor afgørende er lave omkostninger til advokat og revisor for dig i forbindelse med et generationsskifte? Ranglist på nedenstående skala, hvor 1 = ikke afgørende og 10 = meget afgørende.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Rating Average	Response Count
Omkostninger	12,0% (10)	4,8% (4)	6,0% (5)	19,3% (16)	**28,9% (24)**	7,2% (6)	0,0% (0)	9,6% (8)	0,0% (0)	12,0% (10)	5,02	83
answered question												83
skipped question												8

21. Hvad mener du, er acceptabelt at betale for en gennemførelse af et generationsskifte? - her tænkes på samlede omkostninger til advokat, revisor og andre rådgivere under hele forløbet.

	Response Percent	Response Count
kr. 0 - 15.000	18,1%	15
kr. 15.000 - 45.000	**39,8%**	**33**
kr. 45.000 - 75.000	32,5%	27
Over kr. 75.000	9,6%	8
	answered question	**83**
	skipped question	**8**

22. Efter salget af virksomheden, vil du da være villig til at afholde en årlig udgift til revisor og have ansvaret for at aflægge årsrapport, hvis det betyder at du kan opnå en reducering af beskatningen af afståelsessummen?

	Response Percent	Response Count
Ja	**65,1%**	**54**
Nej	12,0%	10
Ved ikke	22,9%	19
	answered question	**83**
	skipped question	**8**

23. Hvordan vil du vurdere områdernes betydning i forbindelse med dit generationsskifte? Ranglist punkterne i prioriteret rækkefølge hvor 1 = det vigtigste område og 6 = mindst vigtigt. VÆR OPMÆRKSON PÅ AT 1 HER ER DET VIGTIGSTE OMRÅDE, du skal vælge en 1. prioritet, en 2. prioritet osv.

	1	2	3	4	5	6	Rating Average	Response Count
Tidsperspektiv	16,5% (13)	11,4% (9)	16,5% (13)	**26,6% (21)**	12,7% (10)	16,5% (13)	3,43	79
Pris - Kapitalbehov	**60,8% (48)**	15,2% (12)	12,7% (10)	10,1% (8)	1,3% (1)	0,0% (0)	5,24	79
Finansiering - Risiko vedrørende vederlag	4,0% (3)	29,3% (22)	**37,3% (28)**	10,7% (8)	17,3% (13)	1,3% (1)	3,88	75
Beskatning	6,4% (5)	**29,5% (23)**	23,1% (18)	23,1% (18)	15,4% (12)	2,6% (2)	3,81	78
Succeschancer for selskabet	7,5% (6)	8,8% (7)	7,5% (6)	22,5% (18)	**35,0% (28)**	18,8% (15)	2,75	80
Omkostninger	4,8% (4)	6,0% (5)	6,0% (5)	9,6% (8)	16,9% (14)	**56,6% (47)**	2,02	83
						answered question		**83**
						skipped question		**8**

24. Hvad er din alder?

	Response Percent	Response Count
Under 30 år	26,5%	22
31-40 år	**28,9%**	**24**
41-50 år	14,5%	12
51-60 år	24,1%	20
Over 60 år	6,0%	5
answered question		**83**
skipped question		**8**

25. Har du inden denne undersøgelse gjort dig tanker om dit eget fremtidige generationskifte?

	Response Percent	Response Count
Ja	25,3%	21
Nej	**74,7%**	**62**
Ved ikke	0,0%	0
answered question		**83**
skipped question		**8**

26. Spørgeskemaundersøgelsen er nu slut. Tak din hjælp. Såfremt du ønsker at deltage i lodtrækningen om 2 falsker rødvin bedes du skrive din mail i nedenstående felt.

	Response Count
	12
answered question	12
skipped question	79

Bilag B:

Beregningsregler for skattekursen i henhold til LV 1996 A.H.3.1.1.

A. Den almindelige beregningsregel

Her beregnes skattekursen som gennemsnittet af:

a. Indtjeningsevnen kapitaliseret med den for året fastsatte faktor

b. Udbytteprocenten kapitaliseret med den for året fastsatte faktor

c. 80 procent af den indre værdi

B. Hovedaktionærselskaber

Hvis over halvdelen af selskabets stemmeberettigede aktier – det vil sige over halvdelen af aktiernes stemmeværdi – ejes af en enkelt aktionær, af en person og dennes nærmeste familie, af et andet selskab, en koncern eller lignende, beregnes kursen som gennemsnittet af:

a. Indtjeningsevnen kapitaliseret med den for året fastsatte faktor

b. 80 procent af den indre værdi

C. Den "modificerede" regel

I de tilfælde hvor en kurs beregnet efter punkt A eller B, overstiger den fulde indre værdi foretages der en ny beregning, såfremt indtjeningsevnen er større end 10 procent. Ved den nye beregning kapitaliseres indtjeningsevnen således at de første 10 procent af indtjeningsevnen kapitaliseres med den for året fastsatte faktor, mens den overskydende del kapitaliseres med halvdelen af den for året fastsatte faktor. Hvis den nye beregnede kurs er mindre end den indre værdi, anvendes i stedet den indre værdi.

D. Ejendomsselskaber

Hvis selskabets hovedformål er drift af fast ejendom, så sker kursberegningen efter punkt A, B, eller C. Kursen kan dog ikke blive lavere end 90 % af den indre værdi.

E. 90 pct. Selskaber

For en række selskaber gælder det, at kursen fastsættes til 90 procent af den indre værdi. Eksempler på selskaber i denne gruppe er selskaber, der er trådt i likvidation, holdingselskaber og selskaber, hvis aktiver hovedsagelig består i bankindstående, værdipapirer og lignende.

F. Datterselskaber

Når alle aktier i et selskab (datterselskabet) ejes af et andet selskab (moderselskabet) beregnes der ingen kurs på aktierne i datterselskabet. I tilfælde hvor kursen på moderselskabets aktier beregnes til 90 procent af den indre værdi efter reglen under punkt E, medregnes datterselskabsaktierne dog i moderselskabets egenkapital til en værdi opgjort efter en kurs, beregnet efter reglerne under pkt. BE.

G. Nystiftede selskaber

Hertil hører selskaber, hvis første regnskabsår udløber på et sådan tidspunkt, at selskabet ikke har været pligtig at indsende den første selvangivelse, inden kursberegningen foretages. Kursen på aktier i disse selskaber ansættes til

Bilag C:

Diagram: Overdragers præferencer vs. modeller

Tallene er hentet fra afhandlingens tabeller.
Der er dog indsat decimaltal så linierne ikke ligger direkte oven på hinanden i figuren.

	Omstrukturering			Generationsskifte					Jf svar i spørgeskema
	Holding dannelse ved skattefri aktieombytning	Spaltning	Skattefri tilførsel af aktiver	Aktiesalg personligt	Aktiesalg via holdingselskab	Overdragelse af aktier via succession	Salg af aktivitet	A/B modellen	Overdragers præferencer
Tidsperspektiv	2	3,1	3	8	9	8,1	7,9	3	6
Pris - Kapitalbehov	5,1	5	5,2	4,9	4,8	4	6	5	9
Finansiering - Risiko vedrørende vederlag	5,1	5	5	5,4	5,3	6,1	6	4	8
Beskatning	9,9	5	10	2	9,8	8,1	7	8	8
Succeschancer for selskabet	5	7,1	7	3	4	6	5	7	3
Omkostninger	3,1	2	3	8	3	6	5	2	2

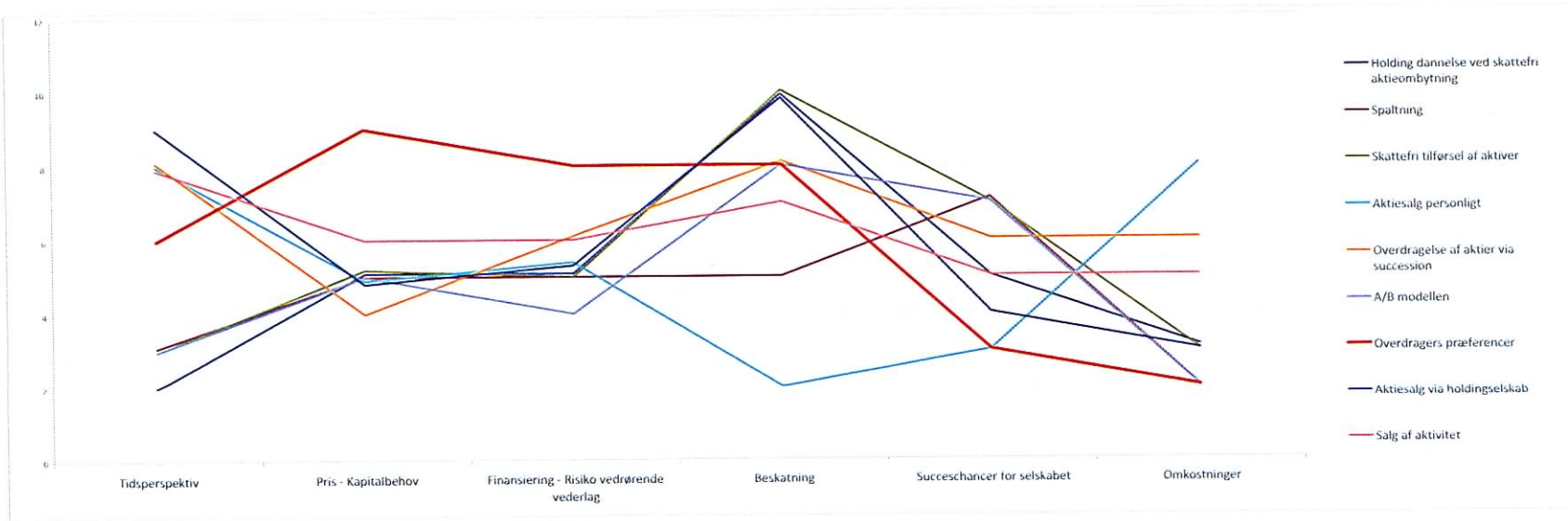

Bilag C:

Generationsskifte modeller

	Aktiesalg personligt	Aktiesalg via holdingselskab	Overdragelse af aktier via succession	Salg af aktivitet	A/B modellen	Overdragers præferencer
Tidsperspektiv	8	9	8,1	7,9	3	6
Pris - Kapitalbehov	4,9	4,8	4	6	5	9
Finansiering - Risiko vedrørende vederlag	5,4	5,3	6,1	6	4	8
Beskatning	2	9,8	8,1	7	8	8
Succeschancer for selskabet	3	4	6	5	7	3
Omkostninger	8	3	6	5	2	2

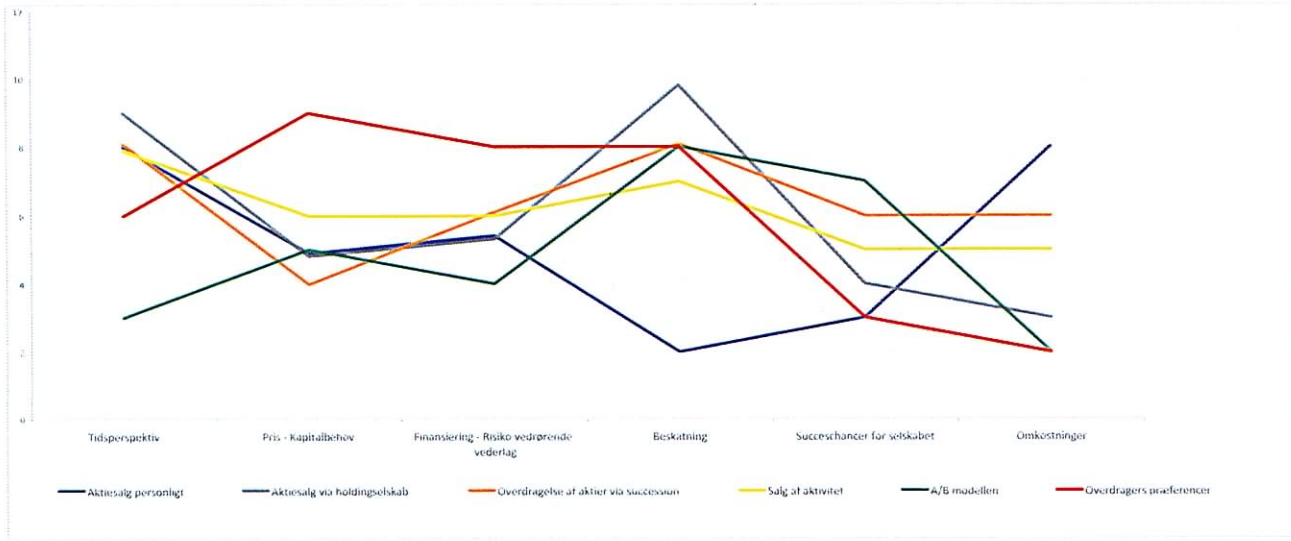

Bilag C:

Omstrukturerings modeller
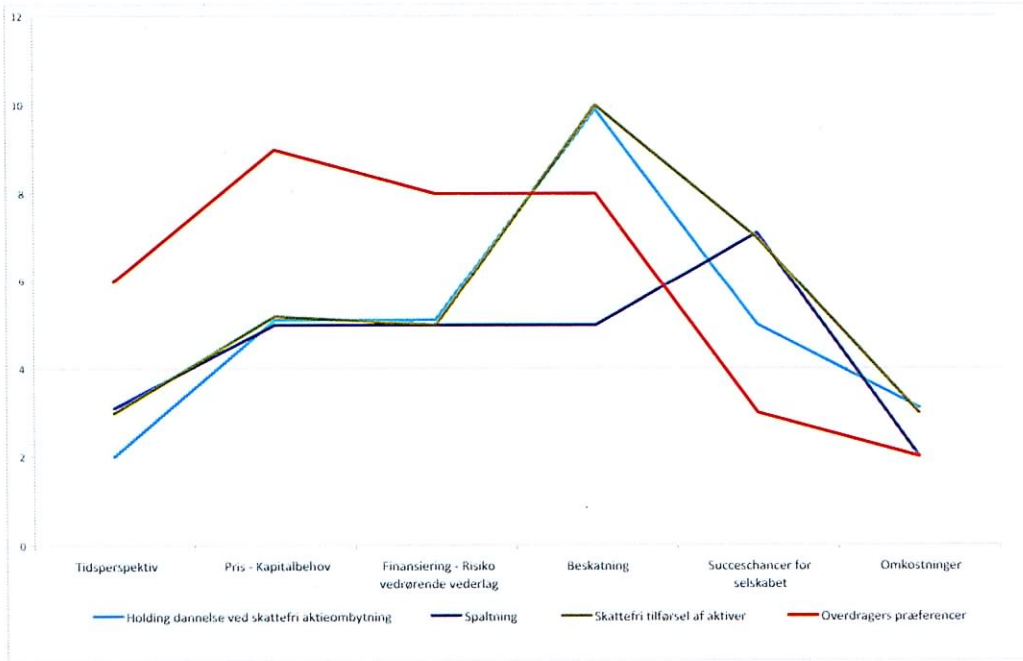
	Holding dannelse ved skatte	Spaltning	Skattefri tilførsel af aktiver	Overdragers præferencer
Tidsperspektiv	2	3,1	3	6
Pris - Kapitalbehov	5,1	5	5,2	9
Finansiering - Risiko vedrørende vederlag	5,1	5	5	8
Beskatning	9,9	5	10	8
Succeschancer for selskabet	5	7,1	7	3
Omkostninger	3,1	2	3	2